

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MEKANSAL PLANLAMA VE TASARIM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**BURDUR CUMHURİYET MEYDANININ KENTSEL
BİR MEKAN OLARAK İRDELENMESİ**

Emine ÖZER

BURDUR, 2019

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MEKANSAL PLANLAMA VE TASARIM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**BURDUR CUMHURİYET MEYDANININ KENTSEL
BİR MEKAN OLARAK İRDELENMESİ**

Emine ÖZER

Danışman: Prof. Dr. Latif Gürkan KAYA

BURDUR, 2019

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

Emine ÖZER tarafından **Prof. Dr. Latif Gürkan KAYA** yönetiminde hazırlanan “**Burdur Cumhuriyet Meydanının Kentsel Bir Mekan Olarak İrdelenmesi**” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 18/06/2019

Prof. Dr. Latif Gürkan KAYA (Danışman)
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.....

Doç. Dr. Zuhâl KAYNAKÇI ELİNÇ (Jüri Üyesi)
Akdeniz Üniversitesi .....

Doç. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ (Jüri Üyesi)
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.....

ONAY

Bu Tez, Enstitü Yönetim Kurulu'nun _____ Tarih ve _____ Sayılı Kararı ile Kabul Edilmiştir.

(İmza)

Prof. Dr. Ayşe Gül MUTLU GÜLMEMİŞ

Müdür
Fen Bilimleri Enstitüsü

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **“Burdur Cumhuriyet Meydanının Kentsel Bir Mekan Olarak İrdelenmesi”** başlıklı bu tezin;

- Kendi çalışmam olduğunu,
- Sunduğum tüm sonuç, doküman, bilgi ve belgeleri bizzat ve bu tez çalışması kapsamında elde ettiğimi,
- Bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara atıf yaptığımı ve bunları kaynaklar listesinde usulüne uygun olarak verdiğimi,
- Kullandığım verilerde değişiklik yapmadığımı,
- Tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya diğer bir üniversitede başka bir tez çalışması içinde sunmadığımı,
- Bu tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda bilimsel etik kurallarına uygun olarak davrandığımı,

bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

18 / 06 / 2019

Emine ÖZER

TEŞEKKÜR

“Burdur Cumhuriyet Meydanının Kentsel Bir Mekan Olarak İrdelenmesi” adlı bu çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mekansal Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın danışmanlığını üstlenen, bu çalışmanın her aşamasında ilgi ve önerileri ile beni yönlendiren ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Latif Gürkan KAYA' ya teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma sürecinde fikirleriyle katkıda bulunan Doç. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ, Doç. Dr. Zuhal KAYNAKÇI ELİNÇ, Öğr. Gör. Hakan ELİNÇ ve Arş. Gör. Ayşe Betül GÖK' e teşekkürlerimi sunarım.

Tez ve saha çalışmam sürecinde her zaman yanımda olan; ilgi ve yardımlarını, maddi manevi desteğini, sabırlarını esirgemeyen değerli aileme ve dostlarıma sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Haziran, 2019

Emine ÖZER

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ŞEKİL DİZİNİ.....	x
ÇİZELGE DİZİNİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	x
ÖZET.....	xi
SUMMARY	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1.Kent Kavramı.....	2
2.2.Kentsel Mekan Kavramı	3
2.3.Kentsel Açık Alanlar	4
2.4.Meydan Kavramı	5
2.5.Meydanların Sınıflandırılması	7
2.5.1. Meydanların Biçimsel Özelliklerine Göre Sınıflandırılması	7
2.5.2. Meydanların İşlevsel Özelliklerine Göre Sınıflandırılması	13
2.5.2.1. Meydanın Ticari İşlevi	13
2.5.2.2. Meydanın Trafik İşlevi.....	14
2.5.2.3. Meydanın Kültürel ve Tarihi İşlevi	15
2.5.2.4. Meydanın Rekreatif İşlevi	16
2.5.2.5. Meydanın Estetik İşlevi.....	16
2.6.Kent Meydanlarının Tarihsel Gelişimi	17
2.6.1. İlk Çağlarda Meydan.....	17
2.6.2. Antik Çağda Meydan	18
2.6.2.1. Antik Yunan Kenti ve Agorası.....	18
2.6.2.2. Roma Kenti ve Forum	20
2.6.3. Ortaçağda Meydan	23
2.6.3.1. Rönesans Dönemi ve Meydan.....	24
2.6.3.2. Barok Dönemi ve Meydan	25
2.6.3.3. İslam Kentlerinde Meydan	27
2.6.4. 21.yy da Meydan.....	30
2.7. Meydanı Etkileyen Kentsel Tasarım Ögeleri.....	32
2.7.1. Doğal Etkiler	32
2.7.1.1. Bitki Etkisi.....	32
2.7.1.2. İklim Etkisi	33
2.7.1.3. Topoğrafik Etki	34
2.7.2. Yapay Etkiler	35
2.7.2.1. Plastik Etkisi.....	35
2.7.2.2. Döşeme Etkisi.....	36
2.7.2.3. Aydınlatma Etkisi.....	36
2.7.3.Somut Etkiler	37
2.7.3.1. Renk Etkisi	37
2.7.3.2. Işık Etkisi.....	39
2.7.4 Soyut Etkiler	39

2.8. Meydan Örnekleri	40
2.8.1. Grand Place Meydanı, Brüksel	40
2.8.2. Tiananmen Meydanı, Pekin/Çin	41
2.8.3. Özgürlük Meydanı, Tahran/İran.....	42
2.8.4. 11 Eylül Anıtı, Manhattan/New York.....	42
2.8.5. Pioneer Adliye Meydanı, Portland/Or.....	44
2.8.6. Metropol Parasol Meydanı, Seville/ İspanya	45
2.8.7. Yahudi Soykırımı Anıtı, Berlin/Almanya.....	45
2.8.8. West 8, Schouwburgplein Meydanı, Rotterdam/Hollanda	47
2.8.9. Üniversite Meydanı, Tromsø/Norveç	48
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	49
3.1. Materyal.....	49
3.1.1. Burdur İli Genel Bilgiler	49
3.1.1.1. Konum.....	49
3.1.1.2. Tarihçe.....	50
3.1.1.3. Doğal Özellikleri	51
3.2. Yöntem.....	54
3.2.1. GZFT Analizi	56
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	58
4.1. Burdur Cumhuriyet Meydanı.....	58
4.1.1. Konumu.....	63
4.1.2. Biçimi.....	64
4.1.3. Bağlantılı Yollar.....	64
4.1.4. Çevreleyen Yapılar.....	67
4.1.5. Kentsel Donatı.....	69
4.1.6. Kullanım Durumu	74
4.1.7. Otopark.....	75
4.2. Burdur Cumhuriyet Meydanı Analizleri.....	76
4.2.1. Alan Kullanım Analizi	76
4.2.2. Ulaşım Analizi	77
4.2.3. Yakın Çevre Analizi.....	78
4.2.4. Algısal Faktörler Analizi.....	79
4.2.5. Kitle Boşluk Analizi.....	81
4.2.6. Yoğunluk Analizi	81
4.2.7. Eğim Analizi	83
4.2.8. Toprak Analizi	84
4.2.9. Vejetasyon Analizi.....	84
4.3. Burdur Cumhuriyet Meydanı Tasarım Önerileri	86
4.3.1. Amaç	86
4.3.2. Hedefler.....	86
4.3.3. Mevcut Durum	86
4.3.4. Cumhuriyet Meydanı Öneri Projesi	88
4.3.4.1. İhtiyaç Programı	88
4.3.4.2. Fonksiyon şeması	88
4.3.4.3. Öneri proje.....	89
5. SONUÇ.....	104
KAYNAKLAR.....	106
ÖZGEÇMİŞ.....	114

ŞEKİL DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Kent görünümü İstanbul, Türkiye	3
Şekil 2.2. Mimari mekan, kentsel mekan ve doğal mekan ayrımı	4
Şekil 2.3. Kentsel büyük açık alan; Central Park, New York, Amerika Birleşik Devletleri	5
Şekil 2.4. Konak Meydanı, İzmir, Türkiye	6
Şekil 2.5. İzlenen cismin yüksekliği, cisme olan uzaklık ve görüş açısı arasındaki ilişki	8
Şekil 2.6. Meydanın biçimsel oluşumu	9
Şekil 2.7. Kare, daire ve üçgen formun çeşitli varyasyonları	10
Şekil 2.8. Zucker'e (1959) göre meydan formları	10
Şekil 2.9. Floransa Santa Croce Kilisesi önündeki meydan.....	11
Şekil 2.10. I Piazza Reale Modena, II Piazza S. Domenico.....	11
Şekil 2.11. Meydan Tipleri, form ve merkez ilişkileri	12
Şekil 2.12. Market Square, Bruges, Belçika.....	14
Şekil 2.13. Kızılay Meydanı, Ankara, Türkiye	14
Şekil 2.14. Concorde Meydanı, Paris, Fransa	15
Şekil 2.15. San Marco Meydanı, Venedik, İtalya	15
Şekil 2.16. Times Meydanı, New York, Amerika Birleşik Devletleri	16
Şekil 2.17. Sultanahmet Meydanı, İstanbul, Türkiye	16
Şekil 2.18. Kızıl Meydan, Moskova, Rusya.....	17
Şekil 2.19. Çatalhöyük yerleşimi	17
Şekil 2.20. Agora.....	18
Şekil 2.21. Atina agorası	19
Şekil 2.22. Miletus kentinin ızgara planı ve dikdörtgen stoalarla çevrili Agorası, Aydın, Türkiye.....	19
Şekil 2.23. Eski Yunan şehirlerinden bir Agora örneği	20
Şekil 2.24. Roma forumu, MS 120.....	20
Şekil 2.25. Roma döneminden, Forum.....	21
Şekil 2.26. Pompeii Forumu.....	21
Şekil 2.27. Cumhuriyet Forumu	22
Şekil 2.28. İmparatorluk Forumu	22
Şekil 2.29. Ortaçağda meydan tipleri	23

Şekil 2.30. Ortaçağ Piazza del Campo'nun planı ve genel görünümü	23
Şekil 2.31. Ortaçağ Signoria Meydanı Planı	24
Şekil 2.32. Rönesans Palma Nuova	24
Şekil 2.33. İl Popolo Meydanı, Roma, İtalya	25
Şekil 2.34. San Pietro Meydanı, Vatikan	26
Şekil 2.35. Campidoglio Meydanı, Roma, İtalya	26
Şekil 2.36. Kabe, Mekke, Suudi Arabistan	27
Şekil 2.37. Orta oyunu sergilenirken	28
Şekil 2.38. Bizans döneminde Hipodrom	28
Şekil 2.39. Osmanlı döneminde at meydanı	29
Şekil 2.40. 21. yy da Sultanahmet meydanı, İstanbul, Türkiye	29
Şekil 2.41. Royal Crescent ve Circus Meydanı, Bath, İngiltere	30
Şekil 2.42. 20. yy meydanlarına bir örnek, Las Colinas Meydanı, Texas, Amerika Birleşik Devletleri	31
Şekil 2.43. Zorlu Center Alışveriş Merkezi, İstanbul, Türkiye	31
Şekil 2.44. Bitkisel tasarımın mekana etkisi	33
Şekil 2.45. İklimsel faktörlerin insan konforunu etkilemesi.	34
Şekil 2.46. İspanyol merdivenleri, Roma, İtalya.	35
Şekil 2.47. Boğa heykeli, Kadıköy Meydanı, İstanbul, Türkiye	36
Şekil 2.48. Yer döşemesi ile yayaları odak objeye yönlendirme, Japonya	36
Şekil 2.49. Yonge-Dundas Meydanı, Toronto- Kanada	37
Şekil 2.50. Kırmızı Meydan, Kopenhag, Danimarka.	38
Şekil 2.51. Çocukların oyun alanı	38
Şekil 2.52. Plaza del Torico, Teruel, İspanya	39
Şekil 2.53. Grand Place Meydanı, Brüksel.	40
Şekil 2.54. Tiananmen Meydanı	41
Şekil 2.55. Özgürlük Anıtı, İran	42
Şekil 2.56. Özgürlük Meydanı, İran	42
Şekil 2.57. Ulusal 11 Eylül meydanı	43
Şekil 2.58. Alışveriş merkezi ve terminal	43
Şekil 2.59. Yansıtma havuzu	44
Şekil 2.60. Pioneer Adliye meydanı, Portland/Or	44
Şekil 2.61. Pioneer Adliye meydanı çeşitli faaliyetlerin yapılması, Portland/Or	45
Şekil 2.62. Metropol Parasol – İspanya	45

Şekil 2.63. Yahudi Soykırımı Anıtı.....	46
Şekil 2.64. Beton bloklar.....	46
Şekil 2.65. Beton bloklar.....	47
Şekil 2.66. Schouwburgplein Meydanı.	47
Şekil 2.67. Üniversite Meydanı.....	48
Şekil 3.1. Burdur ili haritası	50
Şekil 3.2. Hacılar Köyü civarında bulunan neolitik çağa ait kaplar.....	51
Şekil 3.3. Burdur ili iklim diyagramı	52
Şekil 3.4. 2011-2012 yıllarında bölgeye göç ederek gelenlerin yaş gruplarına göre dağılımı	53
Şekil 3.5. Çalışmaya ait yöntem akış şeması.....	55
Şekil 4.1. Cumhuriyet Meydanı	58
Şekil 4.2. Cumhuriyet Meydanı	59
Şekil 4.3. Cumhuriyet Meydanı ve çevresi	59
Şekil 4.4. Cumhuriyet Meydanı ve çevresi	60
Şekil 4.5. İstasyon Caddesi'nden Cumhuriyet Meydanı' nın görünümü	60
Şekil 4.6. Gazi Caddesi'nden Cumhuriyet Meydanı' nın görünümü.....	61
Şekil 4.7. Cumhuriyet Meydanı'nda Atatürk heykeli	61
Şekil 4.8. Cumhuriyet Meydanı'nda Atatürk heykeli	62
Şekil 4.9. Cumhuriyet Parkı	63
Şekil 4.10. Cumhuriyet Meydanı konumu	63
Şekil 4.11. Cumhuriyet Meydanı biçimi	64
Şekil 4.12. Gazi Caddesi	65
Şekil 4.13. Kışla Caddesi	65
Şekil 4.14. Cumhuriyet Caddesi.....	66
Şekil 4.15. İstasyon Caddesi	66
Şekil 4.16. İstasyon Caddesi	66
Şekil 4.17. İstasyon Caddesi	67
Şekil 4.18. Belediye hizmet binası	67
Şekil 4.19. İl Özel İdaresi binası	68
Şekil 4.20. Berberoğlu pasajı	68
Şekil 4.21. Berberoğlu pasajı ve iş yerleri.....	68
Şekil 4.22. Atatürk anıtı	69
Şekil 4.23. Aydınlatma direği ve reklam panosu	69

Şekil 4.24. Kentsel donatı elemanları.....	70
Şekil 4.25. Aydınlatma elemanları	71
Şekil 4.26. Engelli aracı şarj istasyonu ve çeşme.....	71
Şekil 4.27. Cumhuriyet Parkı'nda bulunan havuz.....	72
Şekil 4.28. Cumhuriyet Parkı	72
Şekil 4.29. Ambalaj atıkları biriktirme noktası ve aydınlatma elemanı	73
Şekil 4.30. Bank ve çöp kutusu	73
Şekil 4.31. Telefon kulübesi ve heykel	73
Şekil 4.32. Zemin döşemesi	74
Şekil 4.33. Zemin döşemesi	75
Şekil 4.34. Gazi Caddesi'nde yol kenarına park eden araçlar.....	75
Şekil 4.35. Cumhuriyet Caddesi'nde yol kenarına park eden araçlar	76
Şekil 4.36. Alan kullanım analizi	77
Şekil 4.37. Ulaşım analizi	78
Şekil 4.38. Yakın çevre analizi.....	79
Şekil 4.39. Algısal faktörler analizi.....	80
Şekil 4.40. Kitle boşluk analizi	81
Şekil 4.41. Yoğunluk analizi	82
Şekil 4.42. Eğim analizi	83
Şekil 4.43. Toprak analizi	84
Şekil 4.44. Vejetasyon analizi	85
Şekil 4.45. Burdur Cumhuriyet Meydanı mevcut durumu.....	87
Şekil 4.46.Fonksiyon şeması.....	88
Şekil 4.47. Meydan tasarımı planı 1	90
Şekil 4.48. Meydan tasarımı planı 2.....	91
Şekil 4.49. -1'nci katta bulunan otopark planı	92
Şekil 4.50. -2'nci katta bulunan otopark planı	92
Şekil 4.51. Meydanın 3D öneri genel görünümü	93
Şekil 4.52. Atatürk anıtı ve çevresi 3D öneri görünümü.....	94
Şekil 4.53. Atatürk anıtı 3D öneri görünümü.....	94
Şekil 4.54. İş yerleri ve oturma alanları 3D öneri görünümü.....	95
Şekil 4.55. Meydanda bulunun su yüzeyleri 3D öneri görünümü.....	95
Şekil 4.56. Meydandan Cumhuriyet parkının genel 3D öneri görünümü	96
Şekil 4.57. Cumhuriyet parkının girişi 3D öneri görünümü	96

Şekil 4.58. Cumhuriyet parkında bulunan oturma elemanları 3D öneri görünümü.....	97
Şekil 4.59. Kafenin giriş yolu 3D öneri görünümü	97
Şekil 4.60. Kafe 3D öneri görünümü	98
Şekil 4.61. Cep park 3D öneri görünümü.....	98
Şekil 4.62. Cep parkta bulunan çim amfi 3D öneri görünümü.....	99
Şekil 4.63. Cumhuriyet parkı 3D öneri görünümü.....	99
Şekil 4.64. Burdur Orhanlı peşkiri	99
Şekil 4.65. İstasyon caddesi 3D öneri görünümü 1	100
Şekil 4.66. İstasyon caddesi 3D öneri görünümü 2	101
Şekil 4.67. Cumhuriyet parkı girişi engelli rampası 3D öneri görünümü	102
Şekil 4.68. Alanda bulunan mevcut eğim 3D öneri görünümü	102

ÇİZELGE DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Burdur ilinde 2016 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)	53

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

MAKÜ	: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
km²	: Kilometrekare
m	: Metre
m²	: Metrekare
yy	: Yüzyıl
3D	: Üç Boyut

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Burdur Cumhuriyet Meydanının Kentsel Bir Mekan Olarak İrdelenmesi

Emine ÖZER

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mekansal Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Latif Gürkan KAYA

Haziran, 2019

Meydanlar kentsel açık mekan olarak günümüzde yeterince kullanılamamaktadır. Genel olarak yayaların kullanım alanlarının araç yoluyla kısıtlanması sonucunda, kentsel açık mekanla çevresindeki yapılar arasında sirkülasyon ve bağlantı bozuklukları meydana gelmektedir. Bu sorunların irdelenmesi amacıyla mekansal planlama ve tasarım çerçevesinde Burdur Cumhuriyet Meydanı çalışılmıştır.

Burdur Cumhuriyet Meydanı ve yakın çevresi için mekansal analizler ve gözlemler yapılmıştır. Mekansal analizlerin ve gözlemlerin sonucunda öneri proje geliştirilmiştir. Burdur Cumhuriyet Meydanı, halkın tüm sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecek, bölgeyle bütünleşen, çeşitli fonksiyonları bir arada barındıran modern bir meydan tasarımıyla daha kullanılabilir hale getirilmiştir. Burdur Cumhuriyet Meydanının Burdur'a kazandırılması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda Burdur Cumhuriyet Meydanı materyal olarak seçilmiştir. Burdur Cumhuriyet Meydanı merkezi konumda bulunmasına rağmen toplanma alanı özelliği taşımamaktadır. Meydan ve yakın çevresi bütünlük göstermemektedir ve meydana mekansal kopukluklar vardır. Burdur Cumhuriyet Meydanı için öneri proje olan bu çalışmada tespit edilen sorunların giderileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın yöntemi kapsamında lisansüstü tezler, kitaplar, internet kaynakları, süreli yayınlar ile ve benzer konuda yayımlanmış makalelerden faydalanılmıştır. Ayrıca çalışmanın hazırlanmasında AutoCad, SketchUp, Lumion, Adobe Illustrator, Adobe Photoshop programları kullanılmıştır. Bu programlar kullanılarak meydan tasarımı yapılmıştır. Bu tasarımda meydan, yeraltı otoparkı, park, cep park kullanımlarının olmasına dikkat edilmiştir. Çalışma alanı insan ve doğa ölçeği baz alınarak tasarlanmıştır.

Sonuç olarak, Burdur Cumhuriyet Meydanı ve yakın çevresi mutlaka modernize edilmeli ve kent silüetiyle beraber tasarımın değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında; bu tasarımlar esnasında meydan hüviyeti korunması, işlevsel duruma getirmesi ve Burdur'un ana meydan ihtiyacının karşılanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Burdur, kentsel mekan, kentsel tasarım, meydan

SUMMARY

M. Sc. Thesis

Examination of Burdur Cumhuriyet Square as an Urban Space

Emine ÖZER

**Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Spatial Planning and Design Department**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Latif Gürkan Kaya

June, 2019

Squares cannot be used as urban open spaces today. As a result of the restriction of the pedestrians usage areas by means of vehicles, circulation and connection disorders occur between the urban open space and the surrounding structures. Burdur Cumhuriyet Square has been studied within the framework of spatial planning and design.

Spatial analyzes and observations were made for Burdur Cumhuriyet Square and its immediate surroundings. As a result of spatial analysis and observations, the proposal project has been developed. Burdur Cumhuriyet Square has become more usable with a modern square design that can meet all the social needs of the people, integrating with the region and incorporating various functions together. Burdur Republic Square is aimed to bring to Burdur.

For this purpose, Burdur Cumhuriyet Square was chosen as the material. Although Burdur Cumhuriyet Square is centrally located, it is not a gathering area. The square and its immediate surroundings are not uniform and there are spatial discontinuities in the square. It is thought that the problems identified in this study, which is a proposal project for Burdur Cumhuriyet Square, will be solved.

Within the scope of the method of the study, graduate theses, books, internet resources, periodicals and articles published on similar subjects were utilized. In addition, AutoCad, SketchUp, Lumion, Adobe Illustrator, AdobePhotoshop programs were used in the preparation of the study. The design of the square was made by using these programs. In this design, attention was paid to the use of squares, underground parking, parking and mobile parking. The study area was designed based on human and nature scale.

As a result, Burdur Cumhuriyet Square and its environs should be modernized and the design should be evaluated together with the city skyline. Besides; During these designs, the identity of the square should be maintained, functionalized and the main square needs of Burdur must be met.

Keywords: Burdur, urban design, urban space, square

1. GİRİŞ

Tarihten günümüze kadar kent hayatı, hareketli yapılarından dolayı sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde. Kent içerisindeki hareketliliğin kent yapılarına yansıdığı ve kentsel yapıların zaman koşullarına göre değiştiği gözlemlenmektedir. Kentsel yapıların içerisinde bulunan kentsel açık mekan denilince akla ilk gelen kent meydanlarıdır.

Kent meydanları çeşitli toplumlara-kültürlere göre şekillenerek günümüze kadar gelmiştir. Bu şekillenme sürecinde kent meydanlarının kullanım şekli günümüzde insan ihtiyaçlarına, gelişen teknolojiye göre değişmiştir. Geçmiş ve günümüzdeki kullanım şekli arasında farklılıklar gözlemlenmiştir.

Meydan kavramı eski bir kavram olduğu için tarihten günümüze kadar meydanlar hakkında birçok araştırmalar yapılmış olmasına karşın, günümüzde meydanlaşma olgusuna yeterince önem verilmemekte ve meydanlar daha çok trafikle birlikte kullanılmaktadır.

Yapılan çalışmada kent kavramı ile başlanılmış, kentsel mekan kavramı içerisinde bulunan meydanları inceledikten sonra meydanların sınıflandırılması, meydanların tarihi süreç içerisindeki gelişimleri araştırılmıştır. Daha sonraki aşamada meydanı etkileyen kentsel tasarım öğeleri incelenmiştir.

Çalışmada uygulanan yöntemler genel itibariyle kütüphane araştırmaları, internet kaynaklarından yararlanılma, tez kaynaklarının incelenmesi şeklinde oluşturulmuştur ve benzer konuda yayımlanmış makalelerden faydalanılarak hazırlanmıştır. Meydan tasarım ilkeleri doğrultusunda meydan tasarımı AutoCad 2014, SketchUp 2018, Lumion 5.0, Adobe Illustrator CS6, Adobe Photoshop CC programlarından yararlanılarak yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Araştırma bulguları kısmında Burdur Cumhuriyet Meydanı hakkında genel bilgi verilmiştir. Bu bilgilerle birlikte çalışma alanının analiz çalışmaları yapılmıştır. Burdur Cumhuriyet Meydanı öneri projesi hazırlanmış ve üç boyutlu öneri proje görselleri bu bölümde sunulmuştur.

2. GENEL BİLGİLER

Kentsel bir mekan olarak akla gelen ilk öge kent meydanlarıdır. Meydanlar kentin en önemli düğüm noktalarıdır. Bu bölümde kent kavramı, kentsel mekan kavramı, kentsel açık alanlar, meydan kavramı, meydanların sınıflandırılması, kent meydanlarının tarihsel gelişimi, meydanı etkileyen kentsel tasarım öğeleri adlı konu başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Kent Kavramı

Kentsel alanın tanınma, bireysel ve ortaklaşa yaşamın konforu için organizasyon sürecinde, ilk olarak kent kavramının tanımlanması gerekir (Öztürk, 2004). Kent; toplumsal yaşamın görünen bir formu, ana kurgusu ve aynı zamanda medeniyetin en güçlü ifadesidir (Bağbaşı, 2010). “Kent kurgusu” kent mekanlarını bütün olarak düzenleyen, kent tarafından oluşturulan yerleşim özünü ortaya koymaktadır (Çubukçu, 2007).

Keleş (1998) kenti; sürekli toplumsal gelişme içerisinde olan bir toplumun yerleşme, barınma, ulaşım, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi ihtiyaçlarının karşılandığı; bireylerin çok az kısmının tarımsal faaliyette bulunduğu, köylere nazaran nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi olarak tanımlamıştır (Öztürk, 2004).

Yukarıdaki tanımlamaların yanı sıra kentler çeşitli ölçütlere göre de tanımlanmaktadır. Bu ölçütler nüfus, fiziki, ekonomik açıdan ölçütler olabilir. Örneğin; nüfus ölçütüne göre nüfusu yirmi binden fazla olan yerleşim alanları kent olarak adlandırılmaktadır (Öztürk, 2004).

Fonksiyon bakımından birbirini tamamlayan, kullanım bakımından farklı bölümler kentin kuruluş alanını oluşturur (Şekil 2.1). Kullanım bakımından farklı özellikteki bölümler toplumun ekonomik, sosyal ve sağlık yönünden ihtiyaçlarını karşılamak için kentin fiziksel yapısını ortaya çıkarmaktadır. Bu yapı genel olarak çalışma, yaşama, dinlenme mekanları ile bunlar arasındaki bağlantıyı oluşturan ulaşım sistemini kapsamaktadır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

Şekil 2.1. Kent görünümü İstanbul, Türkiye (URL-1, 2016)

2.2. Kentsel Mekan Kavramı

Mekan insanın insanla, insanın nesneyle ve nesnenin nesneyle olan aralıklarının, mesafelerinin ve bağlantılarının üç boyutlu anlatımıdır. Kentler ve binalar tasarlanırken boş ve açık alanlarıyla bütün oluşturmalıdır (Çubukçu, 2007).

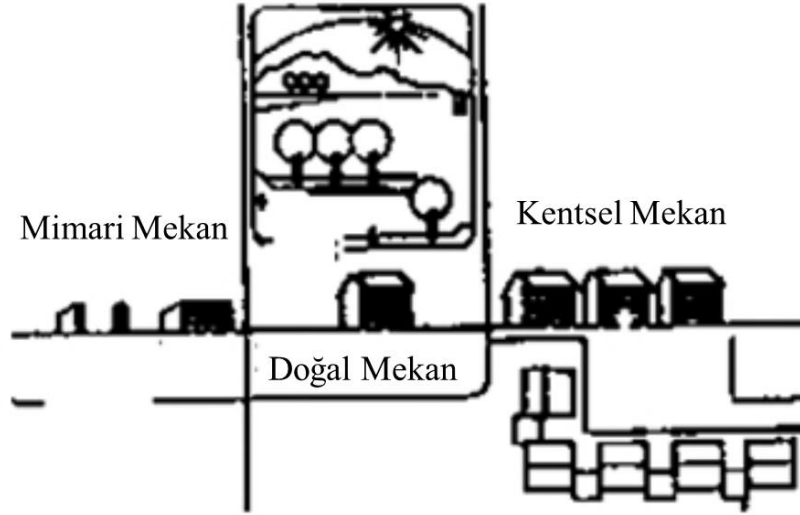
Bruno Zevi (1974)'nin tanımına göre kentsel mekan, insan yapıtının “boşlukları sınırladığı” kapalı ve açık mekanlarda, kentte, sokaklarda, meydanlarda, caddelerde ve parklarda, bahçelerde sürdürmektedir. Kentlerde binalar arasında kalan tüm mekanlar dış mekan veya kentsel toplumsal mekan olarak nitelendirilmektedir (Erdönmez ve Akı, 2005).

Zucker (1959)'a göre mekan, insan faaliyetleri için oluşturulmuş ve belirli faktörlerle şekillenmiş yapısal organizasyondur (Coşkun, 2003).

Kentsel mekan, kentlerde toplu yaşam sonucu ortak veya özel ihtiyaçlara cevap verildiği, toplumun sosyal-ekonomik ve kültürel yapısına bağlı olarak, zamanla değişen mekandır (Malkoç, 2008).

Joedicke (1985) ve Altan (1992)'a göre mekan ayrımı mekanı sınırlandıran öğeler yardımıyla yapılmaktadır. Mekanı sınırlandıran öğeler duvarlar, tavanlar, döşemeler, sütunlar, kolonlar ve kirişler ise mimari mekan; yeryüzü, gökyüzü, ufuk, çalılık, ağaçlar ve bulutlar ise doğal mekandır. Kentsel mekanlarda ise sınırlayıcı öğeler sokaklar, binalar veya bunlarla birlikte yeşil mekanlar, ağaçlardır (Şekil 2.2) (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

Şekil 2.2. Mimari mekan, kentsel mekan ve doğal mekan ayrımı (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009)

Rob Krier (1979) kentsel mekanı, estetik bir bakış açısıyla değerlendirilmezse tüm dış mekanların kentsel mekan olarak adlandırılacağını söylemiştir. Alexander (1977)'a göre kentsel mekanlar farklılaşan sosyo-ekonomik şartlara ve kentlerin kültürel dokusuna cevap verebilen “yaşayan organizmalar” olarak tanımlanmaktadır (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

2.3. Kentsel Açık Alanlar

Kentsel mekan bütünü kapsamında kentsel yapıların dışında kalan alana ve toplumun kullanımına açık kamusal mekanlara kentsel açık alan denir. Kentlilerin birbirleriyle karşılaşması ve kültür alışverişinde bulunmasını sağlayan kentsel açık alanlar teknik, ekonomik ve estetik boyutlarından ziyade sosyal ve kültürel kapsama da sahiptir (Arslan, 2005).

Kentsel açık alanları; sokaklar, caddeler, meydanlar, dinlenme-eğlenme ve spor alanları oluşturur. Kentsel yapılardan çok bu alanlar kentin kalitesini ve karakterini oluşturan bileşenlerdir (Şekil 2.3) (Özyılmaz, 2009)

Açık alanlar ise kapalı mekanların dışında kalıp kent içinde veya kırsal alandaki insanların ve toplumların rekreasyon ihtiyaçlarının karşılandığı, çoğunlukla yeşil alanların bulunduğu küçük veya büyük yüzeylerdir (Ünlü, 2007).

Şekil 2.3. Kentsel büyük açık alan; Central Park, New York, Amerika Birleşik Devletleri (URL-2, 2017)

2.4. Meydan Kavramı

Doğa ve insan üretimi olan öğelerin çevrelediği, kent toplumunun ya da bireylerinin amaçları doğrultusunda gerçekleştirdiği aktivitelere ev sahipliği yapan, sınırları belirli olan alanlara meydan denilmektedir (Yılmaz ve Çakıcı, 2009).

Meydan insanların çoğu sosyal ihtiyacını karşılayan ve ana caddeye yolların kesiştiği yerlerde gelişen açık mekandır. Meydanın kent merkezlerinin tanımlı hale gelmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Farklı şehirlere gidildiğinde meydan görülecek yerler arasındadır. Konum olarak çoğu meydanlar kent merkezinde yer almışlardır (Özdemir Işık vd., 2016).

Kentsel açık mekan kentsel yaşamın geçmişinden bugüne en yaygın kullanım alanlarıdır. Kent meydanları kentsel açık mekanların en etkin kullanılan ögesidir. Kent meydanı: kentsel yaşamın geçtiği, insanlar tarafından özel günlerde ticari, kültürel, sosyal ve siyasal amaçlar için kullanılan önemli kamusal mekandır (Özer ve Ayten, 2005). Günümüzde meydanlar iletişim ve teknolojinin gelişmesi ile dünya şehirlerinde olduğu gibi yoğun trafikle işgal edilmiş ve geçmişteki kullanım anlamları ile birlikte amaçlarını yitirmişlerdir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

Meydan kelimesi; İngilizce ve Fransızca “Place”, Latince genişletilmiş cadde ya da açık yer anlamına gelen “Platea” kelimesinden ortaya çıkmıştır. İtalyanca “Piazza” ve İspanyolca “Plaza” kelimesi de aynı kökene sahiptir (Önder ve Akanoğlu, 2002).

Farsça bir terim olan “Maidan” belirgin biçime sahip meydanı anlatmaktadır. Türkçe’deki meydan kelimesinin kurumsal anlamda tanımı olup, boşluk, açıklık anlamında tercüme edilmektedir (Şekil 2.4) (Oktay, 2007).

Şekil 2.4. Konak Meydanı, İzmir, Türkiye (URL-3, 2017)

Türk dil kurumu büyük sözlüğünde “alan, saha; yarışma, eğlence veya karşılama yeri; bulunan yer ve çevresi” gibi karşılıklar meydanın tanımını oluşturur. Halkın günlük dilinde de sıkça yer bulan meydan, aynı zamanda deyimlerde de sıkça geçmektedir. Halkın günlük dilinde kullandığı manasıyla, hayatın kültürel boyutunda da kullanılan meydan; kent kültürünü etkilerken aynı şekilde kendisi de kent kültürünün etkisi altında kalmaktadır. Bu nedenle kent meydanları geçmiş dönemlerde vuku bulmuş olayların izlerini günümüze yansıtmaktadır. Meydanın yapıldığı dönemdeki kültürü en iyi şekilde yansıtmaya olanak sağlayan; meydanın içinde bulunduğu alanın büyüklüğü, meydanın gösterişliliği ve meydanın formal ya da informal yapısıdır (Yüce ve Yüce, 2015).

Moughtin (1992) meydanın şekillenmesinde mevcut planın, topografik özelliklerin, binaların, anıtların, yol yapım çalışmalarının önemli bir rol oynadığını belirtmektedir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

Krier (1979) gelecekteki meydanlarda olabilecek gelişmeler için forum, agora, manastır avlusu (cloister), cami avlusu gibi kutsal mekanların meydanlara örnek oluşturduğunu öne sürmüştür (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

Günümüzde meydanlar genel olarak dinlenmek, yemek yemek, gezinmek gibi çeşitli faaliyetlerin gerçekleştiği sert zemine sahip kentsel açık mekanlardır. Ait olma

duygusu insanlar için önemli bir faktördür ve meydanlar insanlar üzerinde aidiyetlik duygusu, bir yer oluşturmaktadır. İnsanların üzerinde bu duygunun oluşmasında meydanların kendine özgü oluşu, o yörenin tarihini, coğrafyasını ve kültürünü yansıtması önemli bir rol oynamıştır. Meydan, kente uygun olarak konumlandığı zaman kentin kimliğini yansıtarak önemli bir referans oluşturmaktadır (Tuncer, 2016).

İnsan faktörü meydanların insanlar tarafından cazip bulunmasının sebebinin oluşturmaktadır. Meydandaki insan sayısı fazla olduğu zaman alanın cazibesi artmaktadır. Bununla birlikte diğer kullanıcıların dikkatini çekmektedir. Mekanı cazip kılan diğer faktörler ise meydanın çeşitli rekreasyonel faaliyetleri içermesi ve görsel kalitesinin yüksek olmasıdır (Öztürk,2009)

2.5. Meydanların Sınıflandırılması

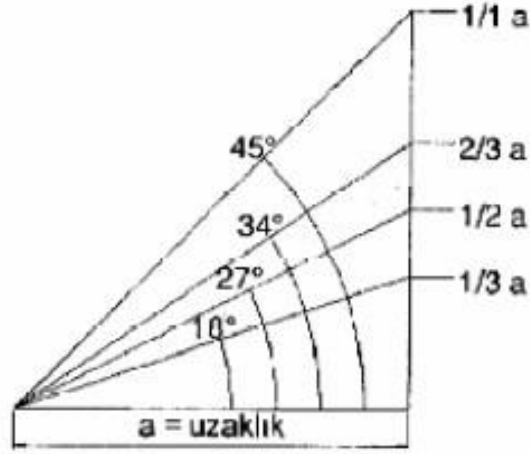
2.5.1. Meydanların Biçimsel Özelliklerine Göre Sınıflandırılması

Meydanlar kentsel yapının en belirgin temelidir bununla birlikte binaların mekan etrafında oluşturdukları süreklilik ile biçimlenmektedirler. Psikolojik bir dinlenme yeri olan meydan kent dokusu içinde bulunmaktadır (Zucker, 1959; Semerci, 2008).

“Tipoloji” meydanların farklı biçimsel özelliklerinden faydalanılarak oluşturulan, farklı bakış açılarına sahip sınıflamalar olarak adlandırılmaktadır. Ölçü ve oran ise meydanların biçimsel özellikleriyle ilgilidir (Tayşi, 2006).

Ölçek ve oranın insani ölçülere yakın olması, meydanların karakterini etkileyen en önemli unsurlardandır. Yatay ve düşey düzlemde oluşan orantısızlık meydana bulunan insanların psikolojisini olumsuz yönde etkilemektedir. İnsan ve bina boyutları arasında, meydanı çevreleyen binalarla meydan arasında belirli bir oran olmalıdır (Tibet, 2005).

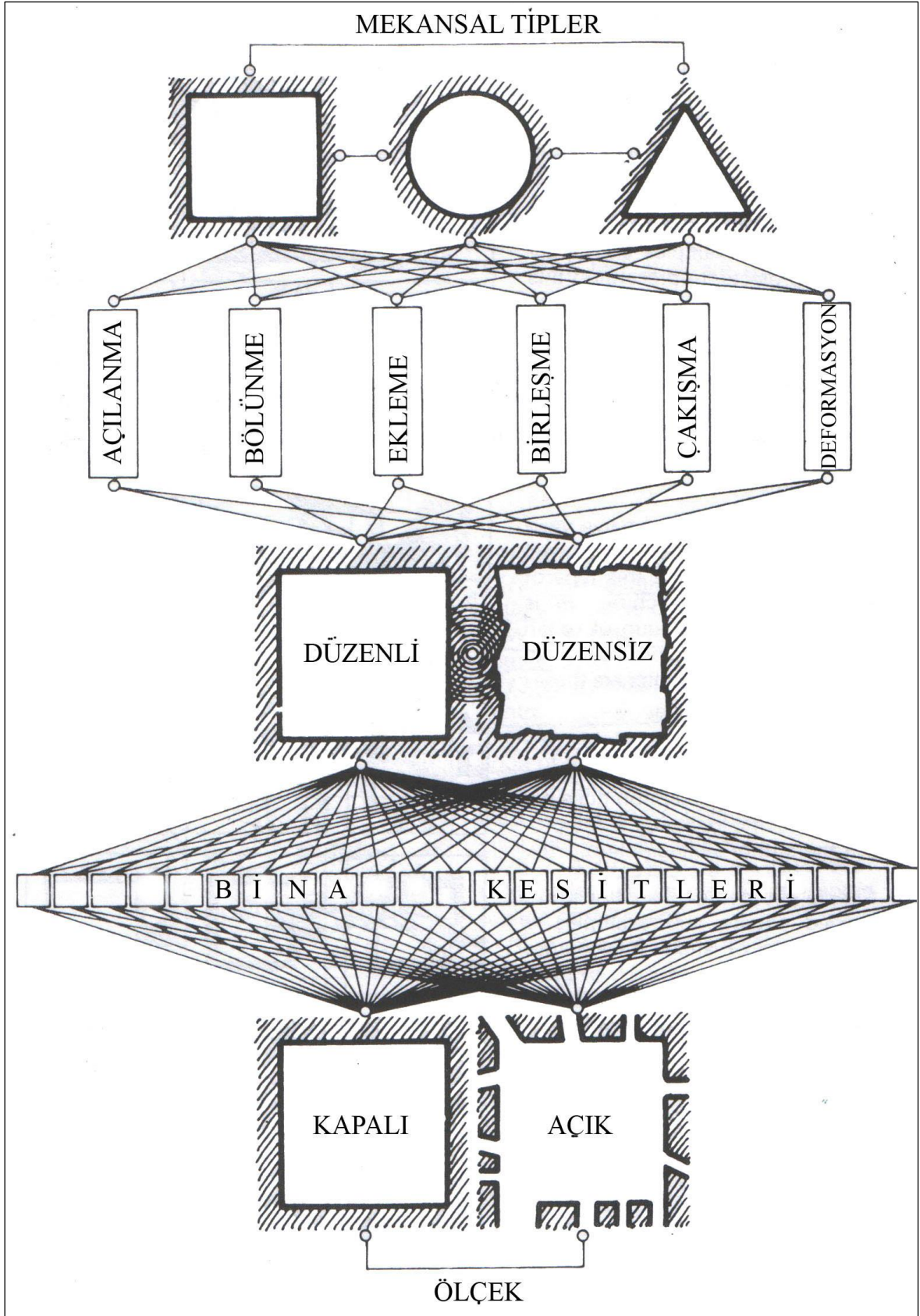
Görüş kapasitesi meydanın içindeki nesnelere çevresindeki algıyı oluşturmada belirleyici rol oynar ve gözün görüş açısı bu konuda önemli bir ölçüdür. Zucker (1959)'e göre insan cisminin tamamını; gözünü sağa sola ve yukarı-aşağı hareket ettirmeden görebileceği açı 27 derecedir. Cisim ve gözlemci arasındaki mesafe cismin yüksekliğinin iki katı olduğunda 27 derecelik açı sağlanmış olmaktadır. Nesneye yaklaştıkça, nesnenin görsel olarak kavranabilmesi zor olacaktır fakat 18 derecelik bir açı da izlenecek yapının çevresi ile olan ilişkilerini kavramak için yeterlidir (Şekil 2.5) (Tayşi, 2006).

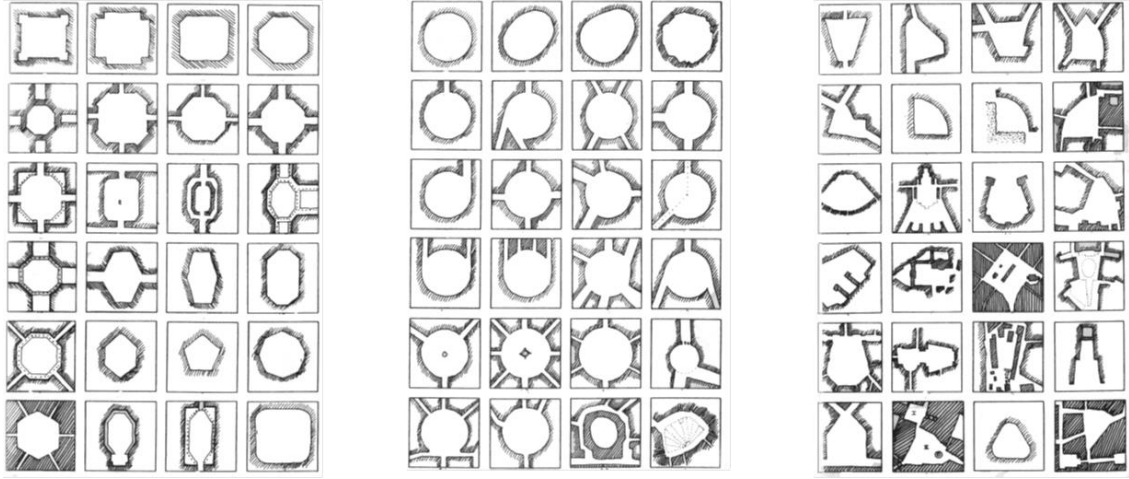
Şekil 2.5. İzlenen cismin yüksekliği, cisme olan uzaklık ve görüş açısı arasındaki ilişki (Sala, 2009).

Meydanların biçimleri hakkında çeşitli tipolojiler ortaya koyularak farklı görüşler benimsenmiştir. Kentsel mekanın tipolojisini Krier (1979) tanımlarken, zemindeki geometrik karakterleri baz alarak üç ana gruba ayırmıştır. Bunlar temelde daire, kare, üçgen formu ve bu formların türevlerinden meydana gelmektedir. Bölünme, değişim, eklenme, çakışma, birleşme deformasyon gibi değişim faktörleri ile temel formlar şekillenmiştir (Şekil 2.6 ve 2.7) (Sertkaya, 2011).

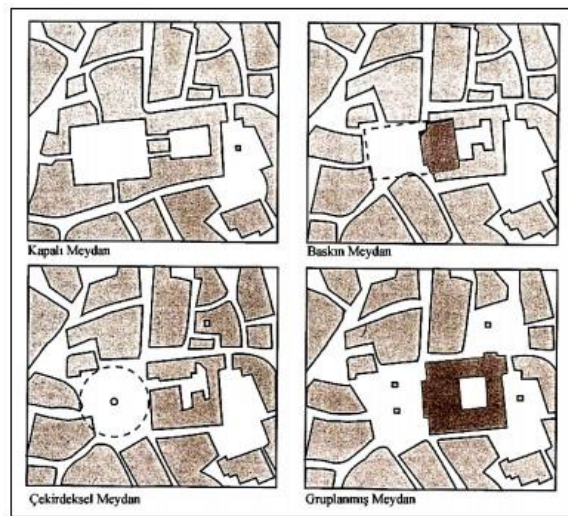
Şekil 2.6. Meydanın biçimsel oluşumu (Krier, 1979)

Şekil 2.7. Kare, daire ve üçgen formun çeşitli varyasyonları (Krier, 1979)

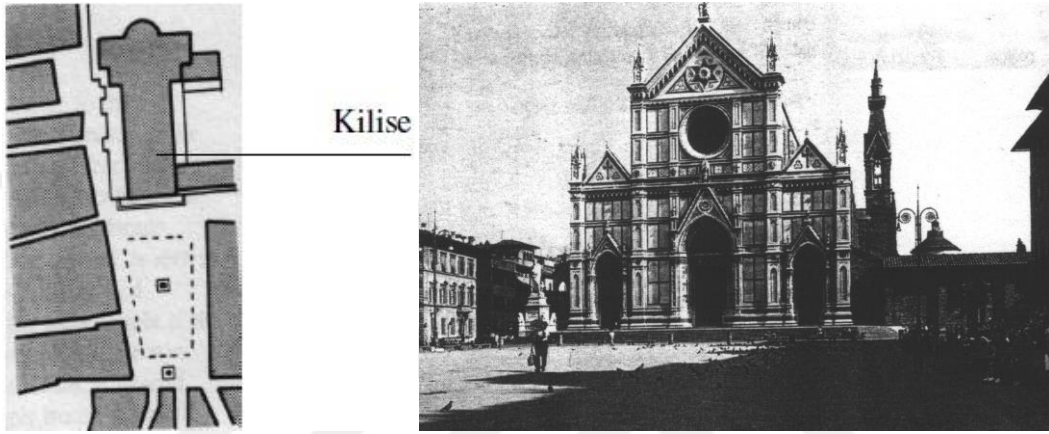
Krier' in tanımlamasının dışında, meydanı biçimsel olarak sınıflandırmak için pek çok başka çalışma da yapılmıştır. Bu çalışmalardan en etkili olan iki tanesi, Paul Zucker (1959) ve Camillo Sitte (1889)'nin kuramlarıdır. Zucker, meydanları biçimsel özelliklerine göre beş ayrı formda gruplandırmıştır (Şekil 2.8) (Şahin, 2006) ;

1. Kapalı meydanlar: Mekan tamamen binalarla çevrilmiştir, sınırlanmıştır ve içe dönüktür.
2. Dominant meydanlar: Mekan, önemli bir binaya yönelmiştir.
3. Merkezi meydanlar: Mekan bir merkez nokta etrafında biçimlenmiştir.
4. Grup meydanlar: Mekanlar büyük kompozisyonlar oluşturacak şekilde bir araya gelmiştir.
5. Amorf meydanlar: Mekanın sınırları belirsizdir.

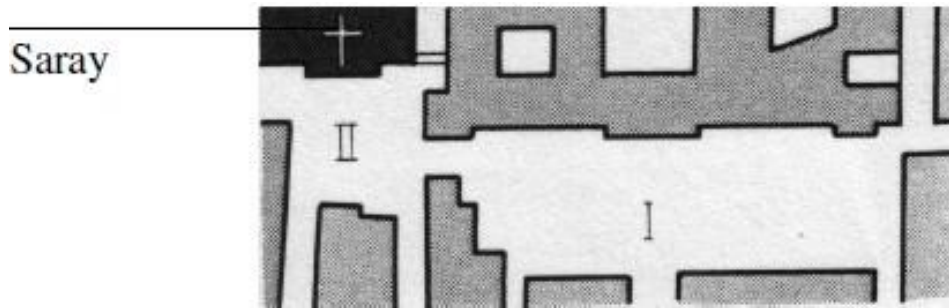
Şekil 2.8. Zucker'e (1959) göre meydan formları (İnceoğlu, 2007)

“Derin Meydan” ve “Geniş Meydan” olarak iki forma ayıran Sitte (1889); mekanın yönlendiği binanın karşısında duran gözlemciye ve Mekanda baskın özellik taşıyana göre derin (Şekil 2.9) mi yoksa geniş (Şekil 2.10) mi olduğunu tanımlamıştır (İnceoğlu ve Ayten, 2009). Floransa Santa Croce Kilisesi önündeki meydanı derin meydana örnek olarak göstermiştir. Meydanda bulunan kilise etkin ve baskın bir özellikte olup meydana bakış, sokaklar, heykeller, kent mobilyaları kiliseye doğru yönlendirilmiştir (Moughtin 1992).

Şekil 2.9. Floransa Santa Croce Kilisesi önündeki meydan (Şahin, 2006)

Sitte, geniş meydan için Piazza Reale Modena’yı örnek olarak göstermiştir. Meydanda hakim bina saray olup, hacim olarak bulunduğu meydanla benzer boyutlara sahiptir. Yakınında bulunan Piazza S. Domenico Meydanı’ndan bir sokakla ayrılmış olup, ayrıldığı meydan ise derin bir meydan özelliği taşımaktadır (Moughtin, 1992).

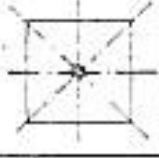
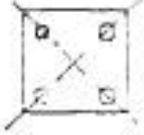

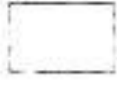
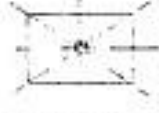
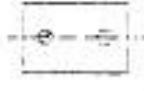
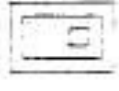
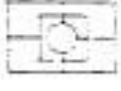
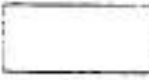

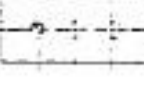

Şekil 2.10. I Piazza Reale Modena, II Piazza S. Domenico (Moughtin 1992)

Kentsel açık alan olan mekanlar yol mekanlarına oranla bireye daha çok yönde hareket seçeneği sunar. Biçimsel özellikleri açısından kare, kare dikdörtgen, dikdörtgen,

yamuk, bileşik dik köşeli form, bileşik dar açılı köşelerden oluşan biçim, dairesel biçim, dairesel-açılı bileşik biçim olarak 8 grupta (Şekil 2.11) ele alınırlar (Erkan, 1996).

	TEMEL FORM	MERKEZ AKS İLİSKİLERİ	MERKEZ DİŞİ AĞIRLIK NOKTALARI VE AKS İLİSKİLERİ	TEMEL FORM İÇİN DE TEMEL FORMA BAĞLI BÖLÜNMELER	TEMEL FORM İÇİN DE KONTRAS FORMLARLA BÖLÜNMELER
KARE					
KARE - DİKDÖRTGEN					
DİKDÖRTGEN					
YAMUK					
BİRLEŞİK DİK KÖŞELİ FORM					
BİRLEŞİK DAR AÇILI KÖŞELERDEN OLUŞAN BİÇİM					
DAİRESEL MEYDAN BİÇİMİ					
DAİRESEL - AÇILI BİLEŞİK BİÇİM					

Şekil 2.11. Meydan Tipleri, form ve merkez ilişkileri (Erkan, 1996)

2.5.2. Meydanların İşlevsel Özelliklerine Göre Sınıflandırılması

Kentin odağı haline gelen eğitim, ticaret, sanayi, sağlık ve sosyo-kültürel işlevleri bünyesinde barındıran meydanlar kentin genellikle merkezinde konumlanmıştır (Özer, 2015).

Meydanın canlılığı için işlev, aktivite hayati bir öneme sahiptir. Bu yüzden görsellikle de aynı önemde kabul edilmektedir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

Meydanlar tarihsel süreçte genel olarak işlevsel amaçla kullanılmıştır. Ticari, toplumsal ve törensel amaçlı toplanma mekanı oluşturmuştur. Bununla birlikte meydanlar sadece merkezde konumlandığı için toplumun bir araya geldiği ve yayaların ağırlıklı olarak kullanıldığı açık mekanlardır (Eyüce, 2000).

Açık alanlar meydan şeklinde oluştuğu zaman kentin görkemini ve kültürünü simgeler. Meydanların tarihsel süreçte bir veya birden fazla işlevi barındırdıkları gözlemlenmiştir (Demirel, 2008).

Araştırmacılar (örneğin Alberti (1986) ve İnceoğlu (2007)) şehrin farklı yerlerinde; barış zamanı malların görücüye çıkabilmesi için meydanlar, genç insanların egzersiz yapmasını sağlayacak diğer meydanlar ve savaş zamanında stokların yığılabilmesi gibi farklı işlevi olan meydanların tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Meydanda bulunan işlevler birbirleri ile karıştırıldığı zaman meydanlar sağlıklı bir şekilde işleyemezler. Eğer meydana birden fazla işlev kazandırılmak istenilirse, işlevler birbirlerini engellemelidir (Özcan, 2009). Meydanlar işlevsel özelliklerine göre 5 sınıfa ayrılmıştır. Bunlar;

2.5.2.1. Meydanın Ticari İşlevi

Ortaçağ şehirlerinde “Market Square” olarak adlandırılan, haftanın belirli günlerinde kurulan Pazar meydanları; kent halkının ekonomik ve sosyal faaliyetlerinin merkezi konumundadır. Çağımızda meydanlar ise her türde ticari ve hizmet sektöründeki işletmelerin dükkanlarına, seyyar satıcılara ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 2.12) (Kır, 2009).

Şekil 2.12. Market Square, Bruges, Belçika (Kır, 2009)

2.5.2.2. Meydanın Trafik İşlevi

Ülkemizdeki nüfus artışı, kent içi toplu taşıma sisteminin yeterli olmaması ve uygun ulaşım planlaması yapılamaması dolayısıyla; toplumda da toplu taşıma bilinci gelişmemiş, taşıt sahipliği artmıştır. Artan taşıt sayısı kent merkezi için sorun teşkil etmekte ve hareket serbestliğini düşürmektedir. Meydanlardaki trafik sorunu, kentsel sorunlar arasında başta gelmektedir (Şekil 2.13) (Bilgehan, 2006).

Şekil 2.13. Kızılay Meydanı, Ankara, Türkiye (URL-4, 2006)

2.5.2.3. Meydanın Kültürel ve Tarihi İşlevi

Kent meydanları yerleşim biriminin yapı taşlarından olup, merkezi konumdadır. İlk inşa edildiği dönemden günümüze kadar değişim süreçlerinden geçmiş olsa da; bu süreçte topladığı kültür ve tarih bilgisini kuşaklara aktarma yetisine sahiptir (Şekil 2.14 ve 2.15) (Şenel, 2013).

Şekil 2.14. Concorde Meydanı, Paris, Fransa (Altınay, 2015)

Şekil 2.15. San Marco Meydanı, Venedik, İtalya (URL-5, 2018)

2.5.2.4. Meydanın Rekreasyonel İşlevi

Park ve dinlenme alanlarını içeren meydanlar insanlar için cazip mekanlar oluşturmaktadır. İnsanlar sportif faaliyetleri, çeşitli eğlenceleri, gösterileri meydanda gerçekleştirirler. Bunların yanı sıra dinlenme amaçlı kullanılmaktadır (Şekil 2.16) (Özer, 2015).

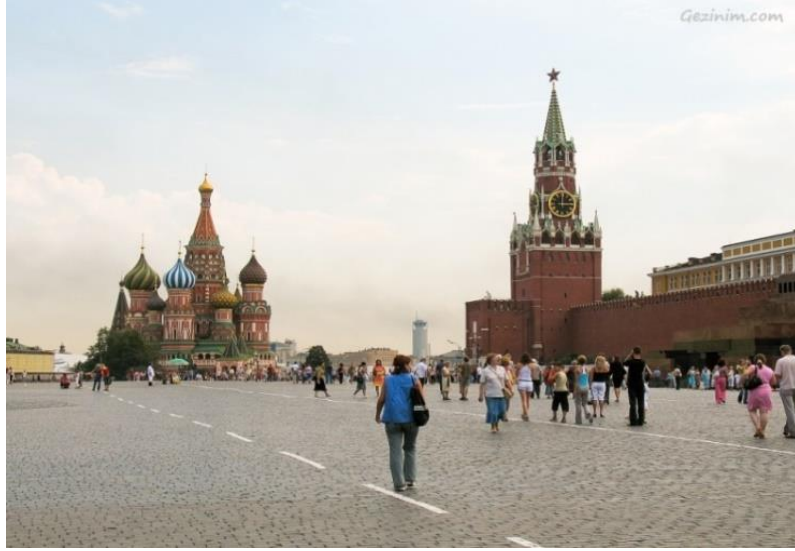
Şekil 2.16. Times Meydanı, New York, Amerika Birleşik Devletleri (URL-6, 2014)

2.5.2.5. Meydanın Estetik İşlevi

Kentte farklı bir mekan oluşturan kent meydanları, kentteki tarihi dokuyu yaşatır. Kent meydanlarında bulunan yapılar mimari açıdan oldukça önemlidir. Kent meydanları kentin bünyesindeki yapıların sıradanlığı ve sıkışıklığından farklı olarak; barındırdıkları sanat eserleri, geniş ve ferah mekanları, ince işçiliği ile meydanlara güzellik katmaktadır (Şekil 2.17 ve 2.18) (Kır, 2009).

Şekil 2.17. Sultanahmet Meydanı, İstanbul, Türkiye (URL-7, 2016)

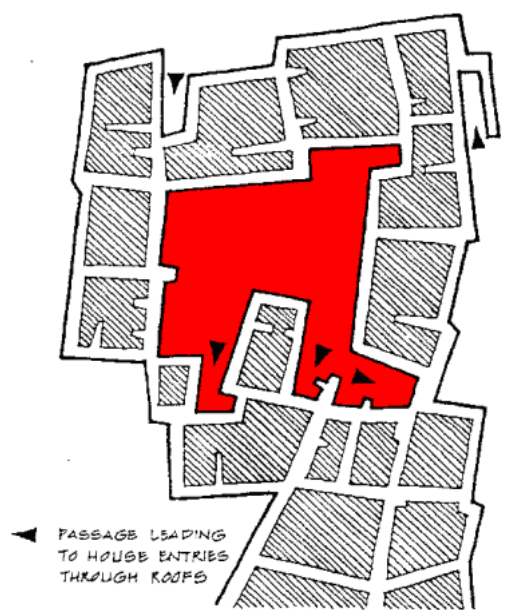

Şekil 2.18. Kızıl Meydan, Moskova, Rusya (URL-8, 2016)

2.6. Kent Meydanlarının Tarihsel Gelişimi

2.6.1. İlk Çağlarda Meydan

İlk çağlardan günümüze insanların iletişim ihtiyacını karşılayan meydanlar en önemli kamusal mekanlardır. Tarihteki ilk meydan örnekleri Çatalhöyük’de MÖ 6000’de konut gruplarının bir avlu etrafında toplanması ile şekillenen avlulardır (Şekil 2.19). Bu tipoloji kuşatılan alanın kontrolünü sağlayarak savunma işlevini yerine getirmiştir (Aykurt, 2010).

Şekil 2.19. Çatalhöyük yerleşimi (Atalay, 2010)

MÖ 3000 yılında Mısır'dan Hindistan'a kadar olan bölgelerde de meydan kavramı oluşmamıştır. Kentlerin ana unsurlarını görkemli tapınak ve saraylar oluşturarak işlev-savunma bakımından meydan oluşumuna zemin hazırlamamıştır sadece kendini korumaya almış kapalı bir mekan olarak kalmıştır (Altınçekiç, 2000).

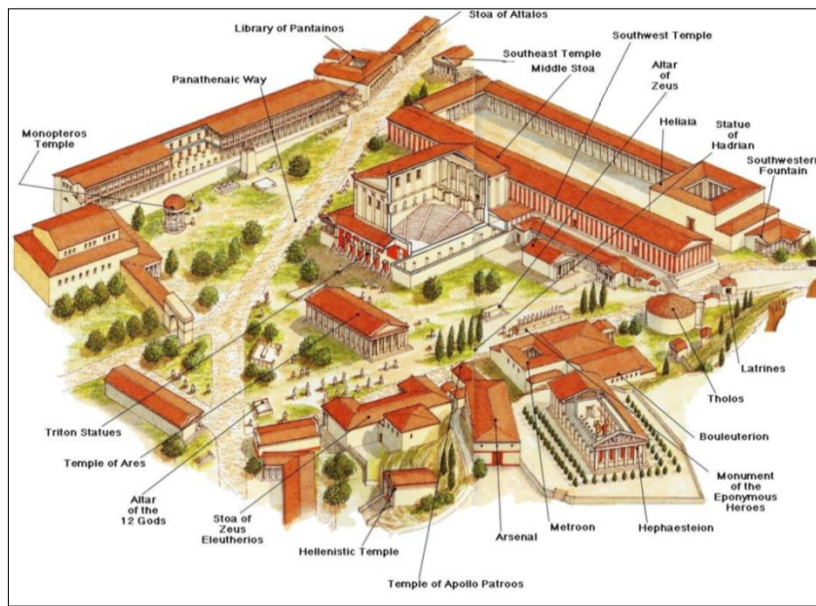
Kentsel açık mekan kullanımında ilk çağlardan günümüze kadar süregelen meydan kavramı konut birimlerinin açık bir alan etrafında gruplandırılmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu düzenleme; dış etkenlere karşı korumayı ve içerisinde kalan alanın büyük ölçüde kontrolüne imkan vermiştir (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

2.6.2. Antik Çağda Meydan

2.6.2.1. Antik Yunan Kenti ve Agorası

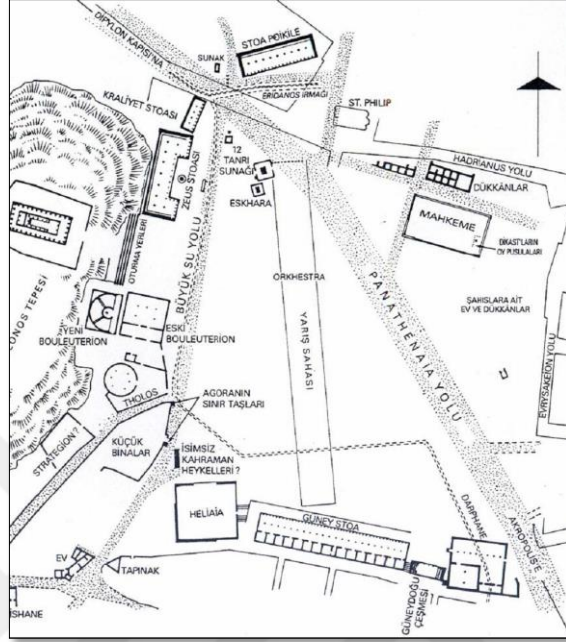
“Akropolis” adıyla tanımlanan meydanların ilk örneği Antik Yunan kentlerinde törensel uygulamalar için kullandıkları alandır. Konumsal olarak kentten uzak oluşu ve kent dokusuyla bir bütün olamaması, mekansal bir düzen kazanmasına engel olmuştur. Daha sonraları “Agora” adıyla meydanlar anılmış ve işlevlerinde değişiklik olmuştur (Şekil 2.20).

Agora kentin merkezine taşınmış ve önemli akslar ona doğru yönlenmiştir. Pazar ve toplanma mekanı olarak işlevini sürdürmesi, yaşamın önemli bir bölümünü barındırmasıyla siyasi yaşam da burada şekillenmeye başlamıştır. Bu sebeple agora çevresinde binalar inşa edilmiştir (Demirel, 2008).

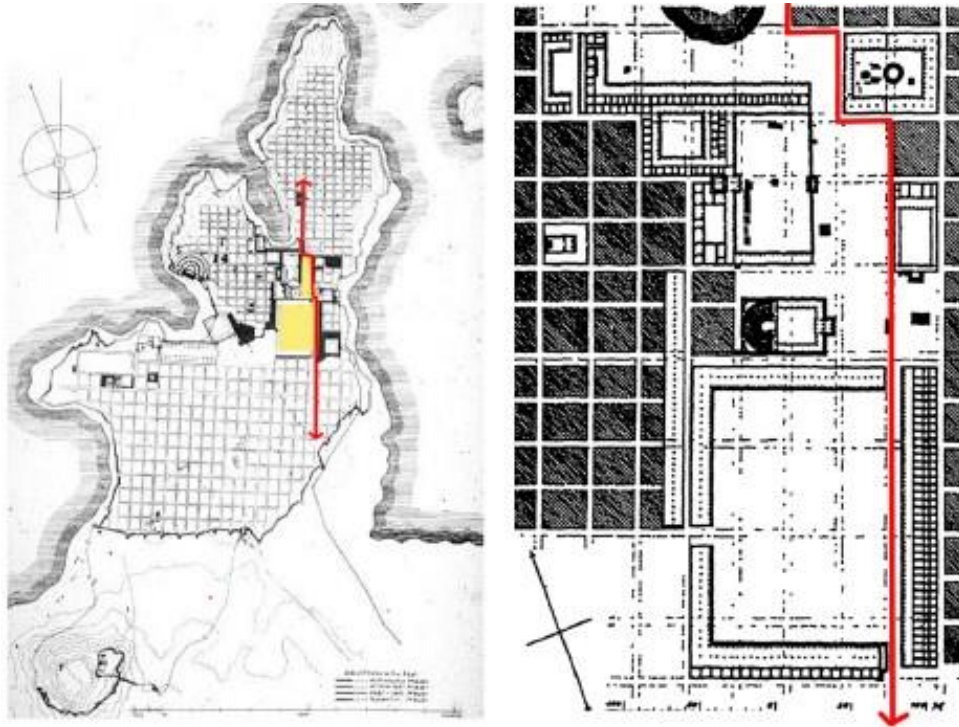

Şekil 2.20. Agora (Güner, 2015)

Yunan toplumunda iş ve politika toplumsal yaşamda önemli bir yer edinmektedir. Agora kentin kuruluş alanının %5'ini oluştur ve en önemli işlevi haber alışverişini kolaylaştırmasıdır (Şekil 2.21-2.23) (Altınçekiç, 2000).

Şekil 2.21. Atina agorası (Aykurt, 2010)

Şekil 2.22. Miletus kentinin ızgara planı ve dikdörtgen stoalarla çevrili Agorası, Aydın, Türkiye (Sala, 2009)

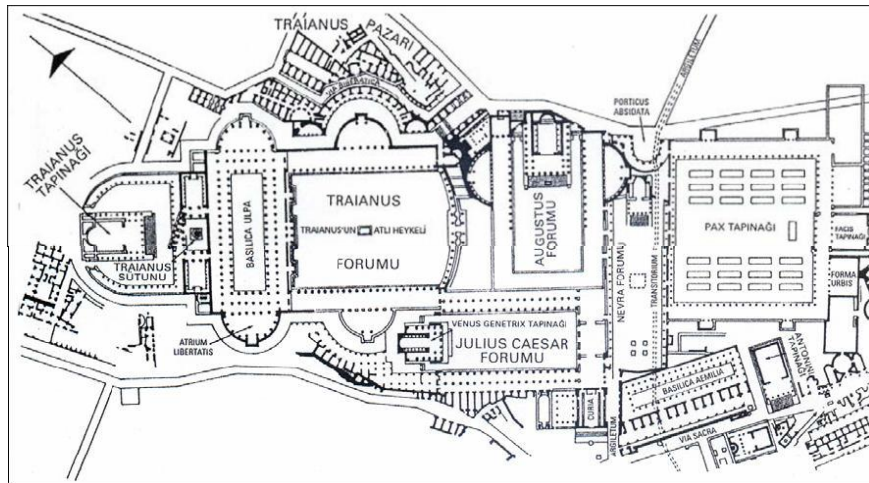

Şekil 2.23. Eski Yunan şehirlerinden bir Agora örneği (Aslan, 2006)

2.6.2.2. Roma Kenti ve Forum

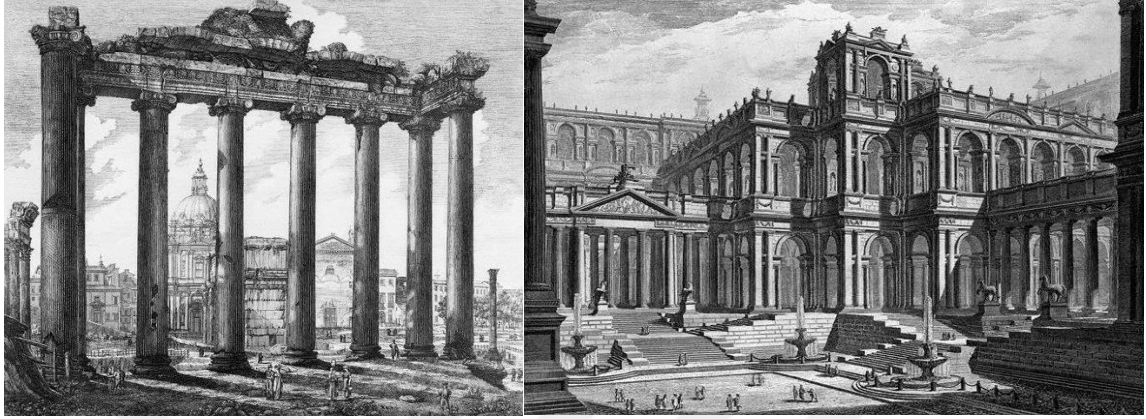
Roma döneminde kent meydanı “forum” adını almış ve kent merkezi olarak kullanılmıştır. Forumu agoradan ayıran en belirgin özelliği ise açık mimari tanımı ve forumun ekseninin bir ucunda (Pompeii’de kuzey uçta) yer alan bir Jupiter tapınağıdır. Tapınak genellikle dikdörtgen şeklindedir (Şekil 2.24) (Sala, 2009).

Forum halkın toplandığı, mahkemelerin yapıldığı, ticari faaliyetlerin yapıldığı mekandır. Forumun çevresinde sirk, hamam, tiyatro gibi halkın kullanımına açık binalar bulunur (Aykurt, 2010).

Şekil 2.24. Roma forumu, MS 120 (Aykurt, 2010)

Vitruvius (1960), forumun tasarımı ile ilgili olarak yazdıklarında meydanların yaşayan nüfus ile orantılı olması gerektiği, böylece ne kullanışlı olamayacak kadar küçük, ne de düşük nüfus sebebi ile çöl gibi görünmemesi gerektiğini vurgulamıştır (Şekil 2.25) (Işık,2013).

Şekil 2.25. Roma döneminden, Forum (Aslan, 2006)

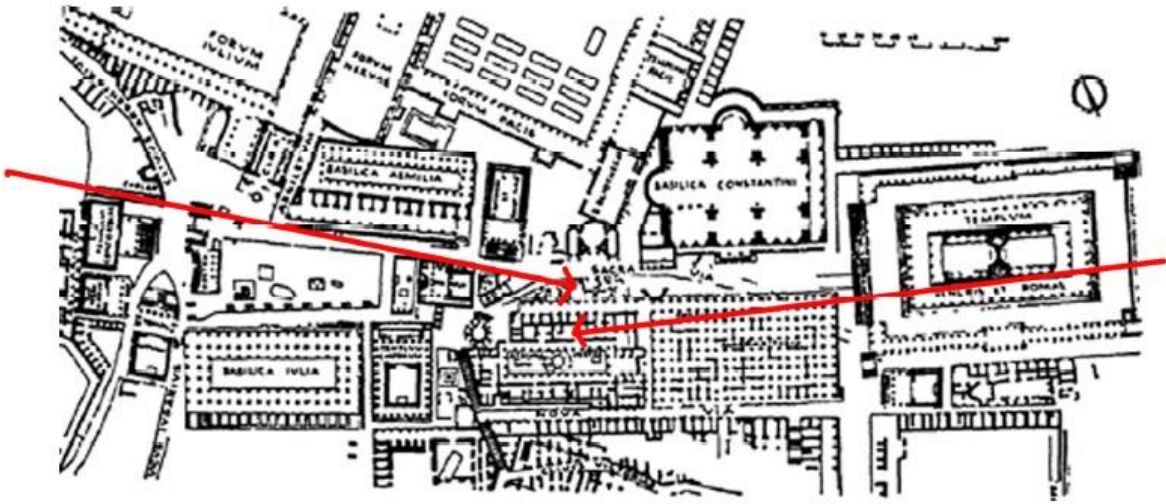
Curia forumuna şekil veren ve çevreleyen, bazilika ise adli davalara bakılan büyük bir çatılı yapı olup, kent ofisleri, tapınaklar ve kamu yapıları forumun etrafında bulunmaktadır. Pompeii'nin forumu bütün bu öğeleri ile bir örnek oluşturmaktadır (Şekil 2.26) (Aykılıç, 2015).

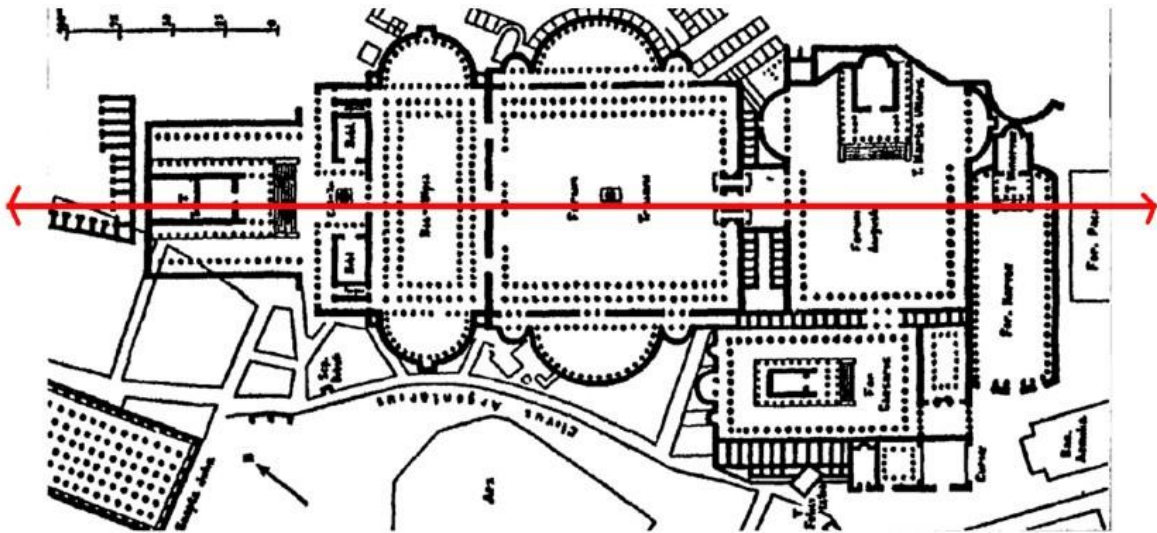
Şekil 2.26. Pompeii Forumu (Sala, 2009)

Roma kentlerinde cumhuriyet forumu ve imparatorluk forumu olmak üzere iki tane farklı forum görülmektedir. Cumhuriyet forumu (Şekil 2.27) MÖ 509-27 yıllarında Roma'nın ticari ve idari merkezi haline gelerek o döneme ait yapılar kentin politik gücünü ve geliştiğini göstermektedir. Roma imparatorluk forumunun amacı MÖ 27-MS 476 yıllarında forumu genişleterek açık mekanlar elde etmektir (Şekil 2.28) (Altınçekiç, 2000).

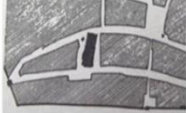

Şekil 2.27. Cumhuriyet Forumu (Sala, 2009)

Şekil 2.28. İmparatorluk Forumu (Sala, 2009)

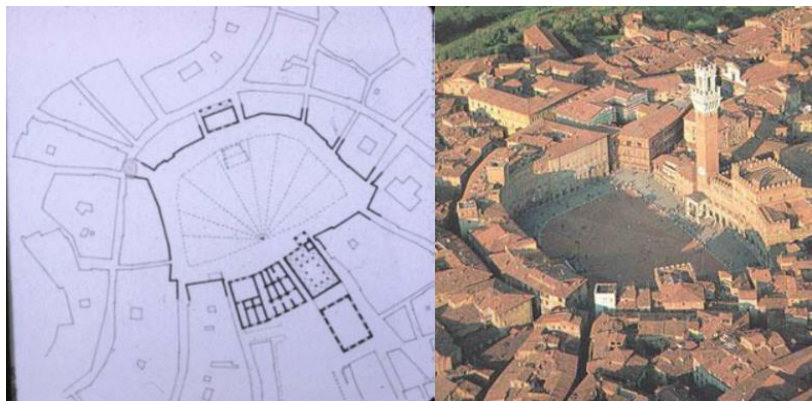
2.6.3. Ortaçağda Meydan

Ortaçağ kent meydanları kentin kurulma, gelişme sebebine göre şekillenir ve mekanda daralma vardır (Erel, 2007). Ortaçağda Roma İmparatorluğu'nun gücünün azalması ile ortaçağ kentlerinin konumunu ve biçimini dönemin siyasal yapısı oluşturmuştur (Şekil 2.29) (Tayşi, 2006).

1. Ana işlek caddenin genişletilmesi ile oluşan pazar meydanları	2. Yanal bir gelişme olarak pazar meydanları	3. Kentin girişinde meydan
4. Kentin merkezi olarak meydan	5. Kilise avlusu olarak meydan	6. Gruplanmış meydanlar

Şekil 2.29. Ortaçağda meydan tipleri (Turgut, 2013)

Ortaçağda, pazar meydanlarının yanı sıra kilise meydanları gelişmektedir. 13.-14. yy' larda düzenli-kapalı meydan şekillerine rastlanılır. Ortaçağ döneminde ana yolların gelişmesiyle oluşan meydanlar, kilise meydanları, yerleşimin girişinde ve merkezinde yer alan meydanlar ve gruplaşmış meydanlara rastlanarak; meydanlara heykel, anıt, su fiskiyeleri, havuz gibi yapılar eklenmiştir (Şekil 2.30) (Coşkun, 2003).

Şekil 2.30. Ortaçağ Piazza del Campo'nun planı ve genel görünümü (Sertkaya, 2011)

Ortaçağda bu yapılar anıtsal büyüklüğe ulaşmamış ve meydanlar insan ölçeğinde küçük mekanlar olarak kalmıştır (Şekil 2.31) (Sertkaya, 2011).

Şekil 2.31. Ortaçağ Signoria Meydanı Planı (Sertkaya, 2011)

2.6.3.1. Rönesans Dönemi ve Meydan

Ortaçağ döneminde bulunan Gotik sanata tepki olarak, 15.yy'da İtalya'da başlayan Rönesans yeniden aydınlanmanın bir belirleyicisi olmuştur (Tayşi, 2006). Ortaçağda tanrısallığı yücelten, düşey yapıyı öne çıkartan yapı çeşitleri yerini yataylığı öne çıkaran ve görsel bakımından algılanması kolay yapılara bırakmıştır (Şekil 2.32) (Sezer, 2010).

Şekil 2.32. Rönesans Palma Nuova (URL-9, 2018)

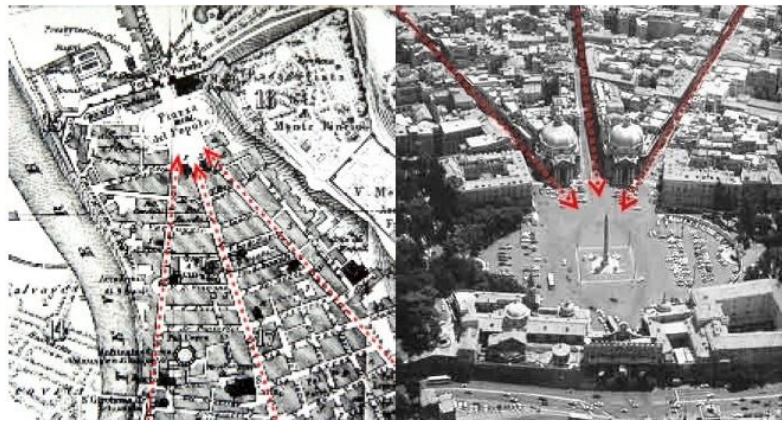
Rönesans döneminde çağdaş bilim ve sanatın ana unsurlarının oluşmuştur ve mimari anlayış; “arınmış, kitlesel düzen”, “saf ve yetkin bir geometri” gibi kavramları amaçlamıştır (Altınçekiç, 2000). Rönesans sanatçıları eserlerinde genellikle tanrının kusursuzluğunu belirten daire formunu ve insanla birlikte ortaya çıkan simetriyi kullanmışlardır. Rönesans döneminde matematik ve geometrinin ilerlemesi ile perspektif ilkeleri belirlenerek uygulanmıştır (Tayşi, 2006).

Rönesans döneminde, açık mekanlar saraylara bitişik olup kralların saygınlık ve gücünü tanımlayan bir organizasyonun içinde yer almaktadır. Kentler saray bahçeleriyle kuşatılmıştır. Rönesans döneminde meydanı kuşatan yapılar içerisinde otorite ile ilgili yapılar yer almış ve insanlar bu mekanlarda ticaret, dini merasim ve yönetimle ilgili işlemlerde toplanmışlardır (Demirel, 2008).

2.6.3.2. Barok Dönemi ve Meydan

17. yy da ortaya çıkan Barok akımı Rönesans döneminde bulunan katı ve kesin kuralların karşıtı olarak ortaya çıkmıştır. Portekizcede ‘barocco’ ifadesi şekli bozuk, tam küre olmayan anlamına gelmektedir ve Fransız eleştirmenler kendi dillerine ‘barok’ adıyla uyarlamıştır (Kamberow, 2016).

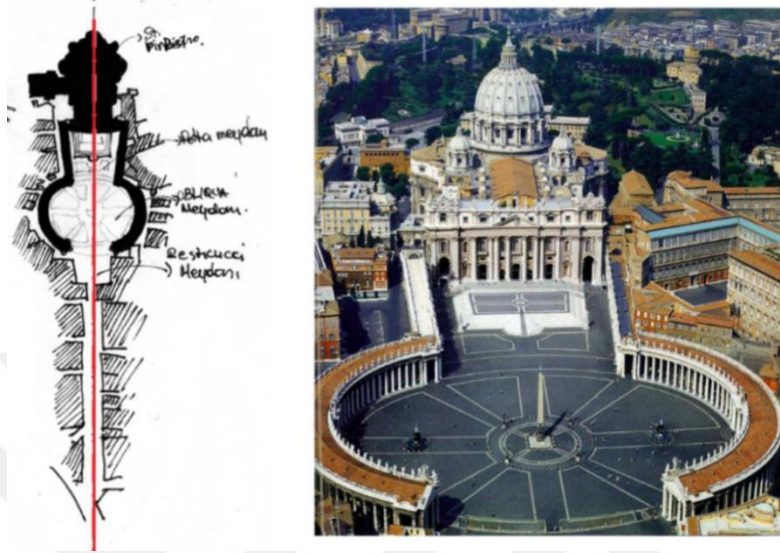
Rönesans yapıtlarının açıklığına karşın Barok dönemi yapıtlarında karmaşa ve belirsizlik ortaya çıkmıştır. Barok döneminde rastlanan kentsel planlamanın en açık özelliği eksen biçimindeki yolların göz alıcı meydanlara çıkmasıdır ve bu meydanlar oldukça gösterişlidir. Meydanlar genel olarak dikdörtgen, sekizgen veya yarım daire şeklinde tasarlanmıştır ve merkezden ışınal olarak çıkan eksenlerin birleşim noktaları üzerinde yapılmıştır (Şekil 2.33) (Sala, 2009).

Şekil 2.33. İl Popolo Meydanı, Roma, İtalya (Sala, 2009)

Kent içerisinde birbirleri ile ilişkili birçok meydan yapılmış ve Barok döneminin kent sistemini oluşturmuştur. Özellikle Roma ihtişamlı bir kent olarak kurulmuş, birçok meydan yapılmıştır (Şekil 2.34 ve 2.35) (Atalay, 2010).

Şekil 2.34. San Pietro Meydanı, Vatikan (Şenel, 2013)

Şekil 2.35. Campidoglio Meydanı, Roma, İtalya (Şenel, 2013)

Barok döneminde, kentsel mekanın öne çıkan öğeleri geniş bulvar ve vistalar olmuştur. Kentsel dokuya yansıyan ve merkezi vurgulayan radyal yol düzenleri; yol, döşeme, süsleme biçimindeki abartı altın çağını yaşamıştır. Yapılar ile yolların oluşturdukları uyum kentsel estetiğin belirgin niteliklerinden olup insanda estetik duygular uyandırır. Barok döneminde dış mekan ve bahçe olgusunun önem kazandığı kentsel çevreler oluşmuştur. Kentsel estetik bu dönemde önemli bir rol oynamıştır (Erdoğan, 2006).

2.6.3.3. İslam Kentlerinde Meydan

İlk islam kentlerinde öncelik dinsel kuruluşlara verilmekte, kent oluşumu ise daha sonra düşünülmektedir. İslam kentlerinde dini kuruluşlar özelliklede camiler, avluları ile meydanların görevini üstlenmiştir (Şekil 2.36) (Altınçekiç, 2000). Toplum camide ve cami avlularında buluşur. Kent meydanı görevi yapan bu alanlar toplanma yerleri ve pazar meydanları olmuştur. Cami, İslam kentinin forumunu oluşturmaktadır (Tümer, 2007).

Şekil 2.36. Kabe, Mekke, Suudi Arabistan (URL-10, 2017)

Osmanlıda meydan olgusunun toplumsal ve fiziksel biçimlenişine etki eden “mahalle ve imaret” siteleri, Osmanlı kentinin toplumsal ve kültürel yapısına bağlı olarak gelişmiştir. Açık ve yarı açık alanlarıyla, sosyalleşmenin olduğu mekanlarıyla ve Osmanlı kentini diğer islam kentlerinden ayırma özelliği ile imaret siteleri; vakıf esasına dayanır. İmarat siteleri, Osmanlı kent bütünlüğünde konut yerlerinin çevresinde geliştiği odak noktasıdır (Özbek Eren, 2014).

Türk yerleşimlerinde kentlerin sosyal merkezler çevresinde kurulduğu görülmektedir (Önder ve Aklanoğlu, 2002). Meydanın amaçlarından biri olan toplanma Türk yerleşimlerinde küçük ölçekli meydanlarda ‘seyirlik’ olarak kendini göstermiş ve çeşitli sahne oyunları (Karagöz ve Hacivat vb.) (Şekil 2.37) halka sergilenmiştir (Tibet, 2005).

Şekil 2.37. Orta oyunu sergilenirken (URL-11, 2011)

Meydanlarda hangi etkinlik düzenlenecekse meydanlar o etkinliğe göre donatılmaktadır. Örneğin; binicilik yarışlarının, cirit oyunlarının yapıldığı at meydanlarında geçici tribünler yer almaktadır (Tibet, 2005). Sultanahmet Meydanı, Bizans devrinde Hipodrom (Şekil 2.38) olarak kullanılmıştır. Osmanlı döneminde ise adı At Meydanı (Şekil 2.39) olarak değişmiş fakat işlevi değişmemiştir. Günümüzde ise hipodromdan kalan dikilitaş ve çevresi Sultanahmet Meydanı (Şekil 2.40) olarak bilinmektedir (URL-12, 2016).

Şekil 2.38. Bizans döneminde Hipodrom (URL-12, 2016)

Şekil 2.39. Osmanlı döneminde at meydanı (URL-13, 2015)

Şekil 2.40. 21. yy da Sultanahmet meydanı, İstanbul, Türkiye (URL-14, 2016)

Türkiye’ de 1950-1980 yılları arasında insan mekan bağının zayıflaması, meydanların düğüm noktası olarak “boşluk” haline geldiği gözlemlenmiştir. Bu dönemde kentsel politikalara paralel değişim gösteren meydanlar; yol açma, genişletme ve motorlu araç trafiği çalışmaları bakımından önemli mekansal ve anlamsal değişimler geçirmiştir (Özbek Eren, 2014).

2.6.4. 21.yy da Meydan

Fauole (1995)'a göre meydanlar; 19. yy a kadar çevresindeki mimari yapılarla kapalı bir formdadır. Cephelerin sürekliliğini temel alan meydan formu modernizmle birlikte değişmeye başlamıştır (Aykurt, 2010). Bu dönemde mimari ve peyzaj öğeleri birbirlerini engellemeden bir denge içinde düzenlenmiştir. Royal Crescent ve Circus Meydanı (Şekil 2.41) bitkisel öğeleri ile yapı elemanları mekanı eşit biçimde biçimlendirmiştir (Aykılıç, 2015).

Şekil 2.41. Royal Crescent ve Circus Meydanı, Bath, İngiltere (URL-15, 2011)

20. yy da kentin içinde yaşanan işlevsel değişiklikler, meydanların da farklı biçim ve işlevlere cevap veren mekanlar şeklinde düzenlenmesinde etkili olmuştur ve meydanlar oyun, toplantı, ticaret ve benzeri işlevlerin gerçekleştiği açık ortak kullanım mekanları olarak tasarlanmıştır (Önder ve Aklanoğlu, 2002).

20. yy ın ikinci yarısından itibaren kentsel mekan tasarım ve uygulamaları; yoğun ve bilimsel yaklaşımlarıyla yaya kullanım alanları, alışveriş merkezleri, ortak kullanım alanları gibi işlevlerle yüklenmiştir (Şekil 2.42) (Aslan, 2006).

Şekil 2.42. 20. yy meydanlarına bir örnek, Las Colinas Meydanı, Texas, Amerika Birleşik Devletleri (Aslan, 2006)

20. yy'ın yarısından itibaren kentleşme oranı artmış ve şehir merkezlerinde büyük yatırımlı projeler çok işlevli yapıların çevresinde oluşmaya başlamıştır. Özellikle de metropolitan şehirlerde alışveriş merkezleri kentin önemli bir merkezi haline gelmişlerdir. Alışveriş merkezleri işlevleri bakımından kent meydanı, sokak ve caddelerinin işlevlerini yerine getiren fakat kullanım izni bakımından sınırsızlığın olmadığı mekanlardır (Şekil 2.43).

Şekil 2.43. Zorlu Center Alışveriş Merkezi, İstanbul, Türkiye (URL-16, 2017)

Geçmişten bugüne kadar meydan kullanımıyla, günümüz alışveriş meydanları arasında fark olarak geleneksel meydanlar insanları durmaya teşvik ederken alışveriş meydanları kar amacıyla hizmet ettiği için insanları harekete teşvik etmektedir (Okuldaş, 2015).

2.7. Meydanı Etkileyen Kentsel Tasarım Ögeleri

Kentsel bir mekan olarak meydan, çeresindeki yapılaşmayı ayırıcı değil birleştirici olmalıdır ve bütünlük içerisinde ele alınmalıdır.

Meydanda her kentsel tasarım ögesinin kendine göre etki derecesi bulunmaktadır. Bu ögeler; çevrenin niteliği, arazi kullanım biçimleri ve çevre bileşenlerinden oluşan renk, zaman, oran, ışık, plastik, yeşil öge ile birlikte kullanıcıların kültürel-sosyal özellikleriyle sınırlıdır (Mutlu, 2016).

2.7.1. Doğal Etkiler

Peyzaj bakımından bitkiler meydan tasarımında oldukça önemlidir. Meydanın algılanmasına bitkilerin rengi, formu, mekana kazandırdığı güzellik yardımcı olmaktadır. Meydan tasarımı yapılacak olan yerin iklimine; güneşin, sıcaklığın, rüzgarın ve yağışın etkisi temel olarak tasarlanmalıdır. Mekanın biçimlenmesinde arazinin düz ya da eğimli olması mekana önemli rol oynamaktadır (Yazar, 2006).

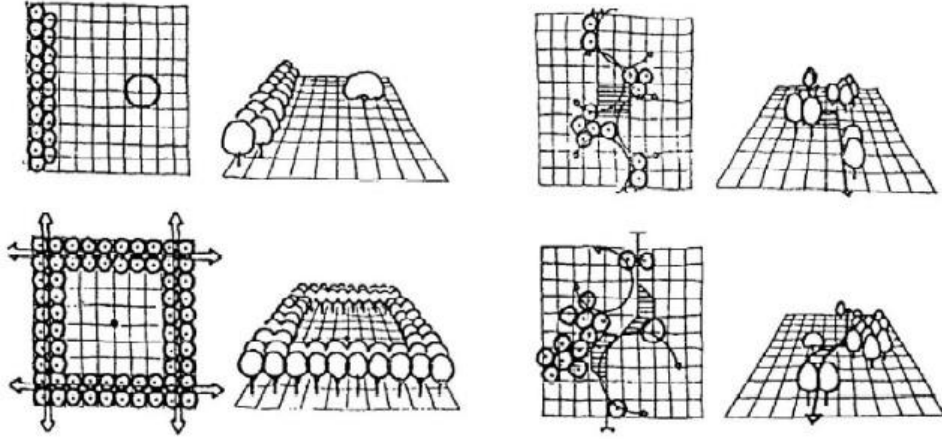
2.7.1.1. Bitki Etkisi

Bitkilerin sürekli yeşil özellikleri ile, hava kirliliğini önleme, gürültüyü maskeleyme, rüzgar, toz ve gaz etkilerini azaltma, kent formuna dinamik etki verme, ulaşım akslarını belirleme, otomobil far ışıklarının olumsuz etkilerini, erozyonu önleme, iklim koşullarını iyileştirme ve estetik etkileri ile kent ve yakın çevresinde önemli katkıları vardır (Arslan, 2017).

Bitkisel elemanlar çevredeki iklimsel özelliklere, alan ihtiyacına göre seçilmelidir ve mekan işlevine uygun olmalı, hacim, biçim, renk ve dokularıyla mimari ve estetik açıdan düzen ve birlik sağlanmalıdır (Kılıç, 2001).

Kent meydanlarında ilginç mekanlar yaratabilmek için bitkisel elemanların farklı kombinasyonları kullanılır ve mekana canlılık kazandırılır. Bitkiler mekanın sınırlandırılmasında ve farklı mekanları bir arada içermesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bitki ile yolların, yapıların doğayla iç içe olması sağlanmalıdır. Büyük ölçekli kent meydanlarında bitkiler alanın işlevsel ve biçimsel açıdan kavranabilmesine olanak sağlar.

Çeşitli renk, doku ve boyuttaki bitkilendirmelerle büyük alanlar küçük kavranabilir alanlara dönüştürülebilir (Şekil 2.44) (Kılıç, 2001).

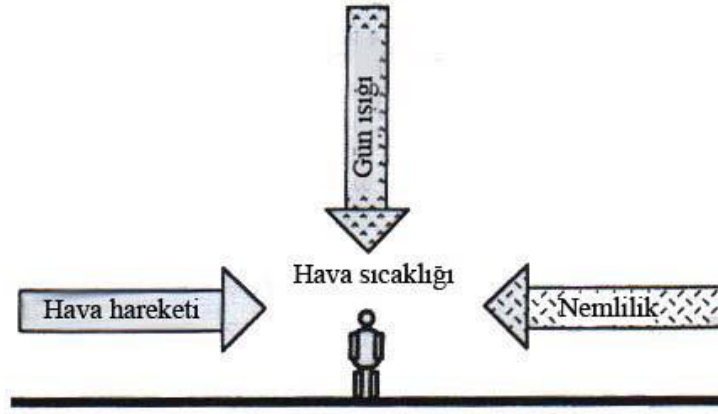
Şekil 2.44. Bitkisel tasarımın mekana etkisi (Işık, 2013)

Kullanılacak bitki türünün seçiminde estetik ve fonksiyonel kriterleri; olgunlaşma yaşı, taç büyüklüğü, yaprak yoğunluğu, büyüme hızı, mevsimsel özellikleri, çevreyle ilişkisi, dokusu, özel nitelikleri ve yetiştirme kriterleri olarak; kent koşullarına toleransı, soğuğa dayanıklılık, yerel ortam özellikleri, hastalık ve zararlılara dayanıklılık, tuza toleransı önemlidir (Işık, 2013).

2.7.1.2. İklim Etkisi

Kentsel mekanlar, bulunduğu bölgenin iklimsel özelliği dikkate alınarak, konforlu kullanım alanı sağlama fikri ile tasarlanmalıdır. İnsanların binalarla birlikte dış mekanları da kullanabilmelerini iklimsel verilerin doğru bir şekilde yorumlanması sağlamaktadır. Kentsel mekanın iklimsel yapısı iyi bilindiği zaman, insanların kendilerini rahat hissettiği dış mekan oluşturulabilir.

İnsan konforunu iklimsel faktörler önemli bir şekilde etkilemektedir. Bu iklimsel faktörler rüzgar, gün ışığı-radyasyon, nem ve sıcaklıktır. Kentsel mekan düzenlemelerinde iklimsel veriler değerlendirilerek; zararlı etkilerden korunmak için önlem alınmalı, olumlu etkilerden ise yararlanılmalıdır (Şekil 2.45).

Şekil 2.45. İklimsel faktörlerin insan konforunu etkilemesi (Şahin ve Dostoğlu, 2007).

Rüzgar ve güneş ışınları farklı iklimsel bölgelerde, yaz ve kış aylarında istenen veya istenmeyen iklimsel bir faktördür. Rüzgarın buharlaşmayı hızlandırıcı etkisi sıcak ve nemli bölgelerde olumluysen soğuk ve kuru bölgelerde olumsuzdur. Yaz ve kış farkı da düşünülerek iki farklı gereksinime uygun tasarımlar yapılmalıdır. Kentsel mekanlarda rüzgar hızının etkisini azaltmak için bitkilendirme, çit oluşturma, duvar gibi rüzgar kesiciler kullanılmaktadır. Sıcaklık da tasarımda önemli bir etkiye sahiptir çünkü günlük hava sıcaklık dağılımı açık mekanın ölçüsüne bağlı olarak değişmektedir. Bu yüzden meydana kullanılacak malzeme de güneş ışığına bağlı olarak hava sıcaklığını etkileyecektir. Sıcaklık etkisi dikkate alınarak yapılan malzeme seçimi meydana daha kullanışlı hale getirir (Şahin ve Dostoğlu, 2007).

2.7.1.3. Topoğrafik Etki

Doğal bir etki olan topoğrafya meydana şekillenmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Arazideki kot farklılıkları mekanın tasarımını etkiler, teraslama yöntemiyle döşemeleri ve fonksiyonları ayırmada yardımcı olur. Topoğrafyanın düz olduğu alanlarda ise diğer faktörler göz önüne alınarak tasarlanabilmektedir (Şekil 2.46) (Yazar, 2006).

Şekil 2.46. İspanyol merdivenleri, Roma, İtalya (Şahin ve Dostoğlu, 2007).

2.7.2. Yapay Etkiler

Meydan tasarımında doğal etkiler kadar yapay etkilerde önemli bir faktördür. Heykel, çeşme ve çeşitli plastik öğelerin kimlik kazanabileceği yerler kent meydanlarıdır (Işık, 2013).

2.7.2.1. Plastik Etkisi

Meydanda kullanılan plastik öğeler geçmişten günümüze kadar; düzene vurgu yapmak, monotonluğu gidermek, alana ihtişam kazandırmak, alanın görsel etkisini artırarak zenginleştirmek gibi amaçlarla kullanılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda kullanılan plastik objelerin en çok kimlik kazanabileceği yerler kent meydanlarıdır.

Meydanda bulunan öğeler yörenin ve alanın kimliğine vurgu yapar. Meydanda kullanılacak plastik objelerde mekana uygunluk, obje ile kullanılacak alan arasındaki oran orantı, alanda oluşturulacak fonksiyonellik ve sembolik etki dikkat edilmesi gereken unsurlardır (Şekil 2.47) (Mutlu, 2016).

Şekil 2.47. Boğa heykeli, Kadıköy Meydanı, İstanbul, Türkiye (Mutlu, 2016)

2.7.2.2. Döşeme Etkisi

Meydanlarda kullanılan döşeme elemanları kentin genel döşeme malzemesinden farklı düşünölmeli ve farklı tasarlanmalıdır. Döşeme elemanları yaya ve taşıt ağırlığına göre, farklı yük taşıma kapasitesi olan döşeme çeşitleri seçilmelidir. Meydandaki akslar, odak noktaları ve merkez çeşitli döşemeler ile birlikte daha kolay algılanabilmektedir (Şekil 2.48) (Işık, 2013).

Şekil 2.48. Yer döşemesi ile yayaları odak objeye yönlendirme, Japonya (Aykılıç, 2015)

2.7.2.3. Aydınlatma Etkisi

Kent meydanlarında aydınlatma elemanları mekanın karakterini belirler. Vurgulanmak istenen öğeler aydınlatılarak ilgi çekici ve etkileyici özellikleri ortaya çıkarılır (Şekil 2.49). Aydınlatma elemanları yaya ulaşım ve dolaşım için rahat ve güvenilir bir çevre sağlamakla birlikte meydanın özelliklerini vurgulayarak mekanda kalma süresini uzatmaktadır. Aydınlatma elemanları bulunduğu çevreye uyum sağlayacak şekilde tasarlanmalı ve düzenlenmelidir (Kılıç, 2001).

Şekil 2.49. Yonge-Dundas Meydanı, Toronto- Kanada (URL-17 ve 18, 2017)

2.7.3.Somut Etkiler

Meydan tasarımlarında ışık ve renk algılamada oluşturduğu etkiden dolayı oldukça önemlidir.

2.7.3.1. Renk Etkisi

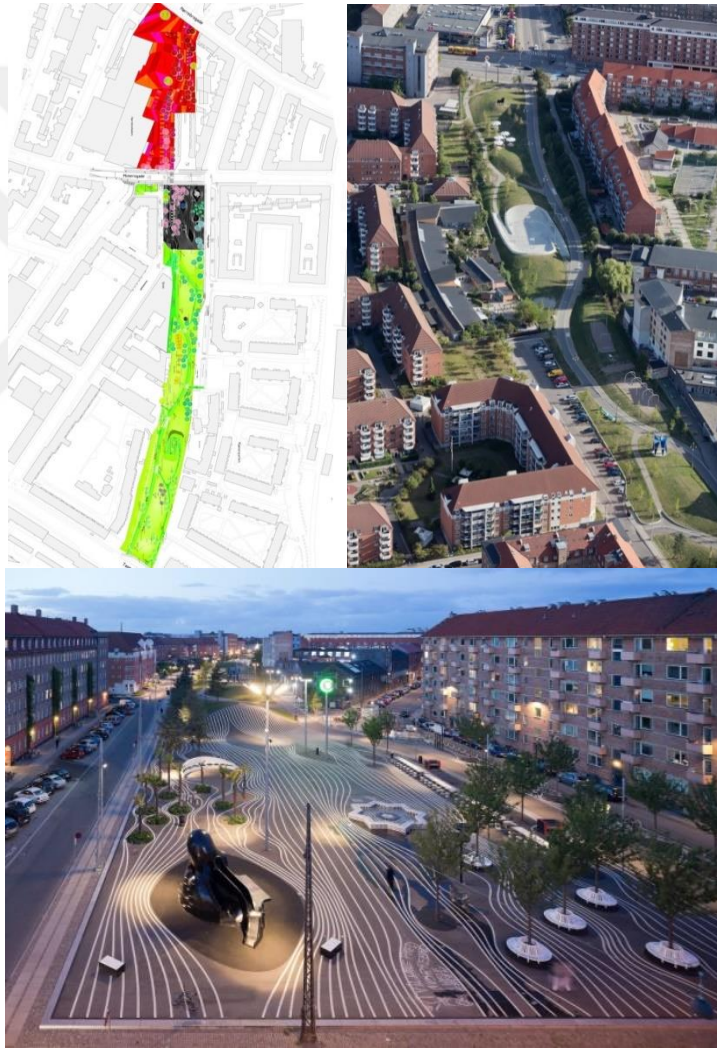
Kentsel açık alanlarda renkler kullanılırken ışığın açısı ve yönü, işlev ve kimlik, kültürel yapı, iklim, malzeme seçimi, perspektifler ve kalite dikkat edilmesi gereken unsurlardır. Renk görsel açıdan algılanarak estetik amaçlara hizmet eder ve mekana derinlik, boyut katar.

Renkler kullanım alanlarına göre mekanda algılanabilirlik, vurgu, yönlendirme, alana çeşitlilik kazandırma ve derinlik etkisi oluşturma gibi işlevlere sahiptir(Şekil 2.50 ve Şekil 2.51). Ayrıca renkler mekanda birlik, uyum ve kullanıcılar üzerinde olumlu psikolojik etkiler oluşturur.

Şekil 2.50. Kırmızı Meydan, Kopenhag, Danimarka (Çaylak, 2015).

Şekil 2.51. Çocukların oyun alanı (Baan, 2012)

Renkleri kullanırken mimari yapılarla ve doğal dokularla uyum sağlamasına, giriş ve özel kullanıma sahip alanların daha dikkat çekici renkler kullanarak zıtlık oluşturmalarına

dikkat edilmelidir. Kullanılan rengin etkisi ile bir mekan daha büyük yada daha küçük, daha uzakta yada yakında algılanabilmektedir (Mutlu, 2016).

2.7.3.2. Işık Etkisi

Kent meydanında bulunan yapılar kültürü ve geçmişi yansıtır. Bu yapılar gün ışığında şahane görünürken geceleri ise iyi ışıklandırma yapılmadığı için gözümüze korkutucu görünmektedirler. Işığın kalitesi, miktarı, yönü; şekil, renk ve formların rahat algılanabilmesi için önemlidir (Şekil 2.52).

Meydandaki Işığın etkisi; mevsimlere, gökyüzündeki bulut miktarına, gün içindeki zamana, başka obje tarafından oluşturulan gölge etkisine bağlıdır ve yaz mevsiminde farklı, kış mevsiminde farklı etki oluşturmaktadır(Yazar, 2006).

Şekil 2.52. Plaza del Torico, Teruel, İspanya (URL-19, 2007)

2.7.4 Soyut Etkiler

Soyut etkiler de somut etkiler gibi meydan tasarımında çok önemli bir yere sahiptir. Kentsel bir mekanın algılanması zaman içinde farklılık gösterir.

Zaman doğal çevrenin değişmesi, yaşam şartlarındaki hareketlilik- değişkenlik ile algı yoluyla insanlara yansıtan bir dördüncü boyut olarak tanımlanmaktadır.

Kullanıcıların mekanda bulunduğu süre ele alındığında meydanın oluşumuna, meydanın yaşanırılığına ve algılama süresine zaman katkıda bulunmaktadır. İnsan bir mekanı algıladığı sürece, mekan canlı-yaşanabilir bir mekandır ve bu da zamanla değişim göstermektedir. Kişiden kişiye zamanı değerlendirme anlayışı farklı olduğu için fiziksel olarak ölçülebilen mekanın izlendiği süre de farklılık gösterir. Kentsel mekan ve özellikleri

zamansal değişimle algılanmaktadır. Tarihsel nitelikteki alanların mekan algısına katkıda bulunabilmesi için zaman içinde kazanmış olduğu tarihsel değer ve işlevlerin vurgulanacağı mekan düzenlemeleri gerçekleştirilmelidir. Ayrıca meydan düzenlemelerinde, canlılık gösteren yer ve objelerin belirlenmesi vb. konularda bilgi vermesi gerekmektedir (Altınçekiç ve Kart, 2000).

2.8. Meydan Örnekleri

2.8.1. Grand Place Meydanı, Brüksel

Barok ve Gotik tarzda yapılmış meydan Avrupa'nın en güzel meydanlarından birisi olarak gösterilmektedir. UNESCO dünya tarih mirası listesinde yer almaktadır (Sunar, 2015). Meydana iki senede bir ağustos ayında, çiçeklerden oluşturulan devasa büyüklükte (77m*24m) halı serilmektedir (Şekil 2.53). Meydan yaz aylarında festivallere ve konserlere ev sahipliği yapmaktadır (URL-20, 2016).

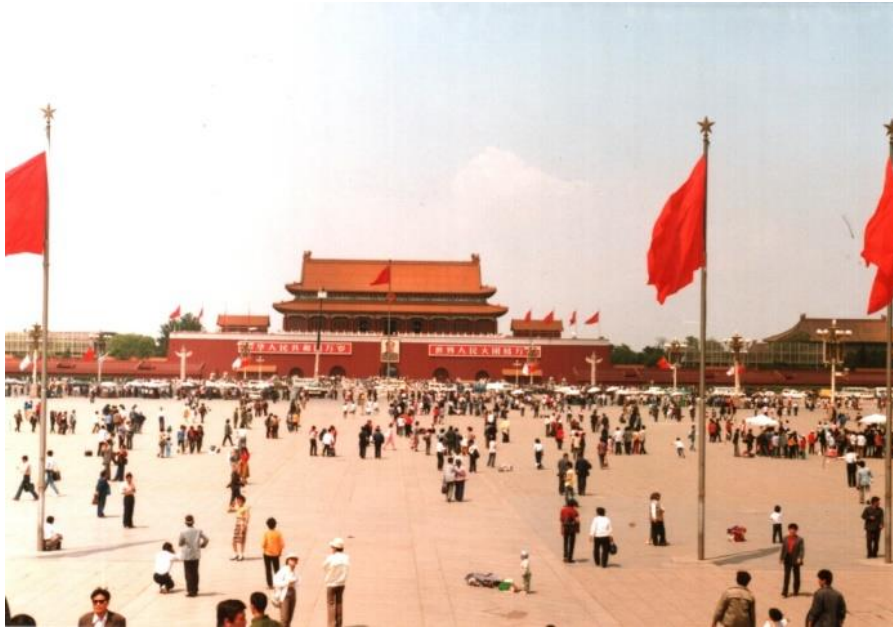

Şekil 2.53. Grand Place Meydanı, Brüksel (Sunar, 2015).

2.8.2. Tiananmen Meydanı, Pekin/Çin

Taksim Meydanı'ndan takribi 13 kat açık alanı bulunan Tiananmen Meydanı dünyanın en büyük açık alanları arasında yerini almaktadır (Şekil 2.54). Tiananmen Meydanının bir ucu 1406 ve 1420 yıllarında inşa edilen Yasak şehire bağlıdır. Korunmuş en geniş antik ahşap yapılar olarak UNESCO tarafından tescillenen Yasak şehir (720.000 m² ve 8.707 oda), Çin hanedanı tarafından yönetim yeri olarak kullanılmıştır (Özer, 2014).

Şekil 2.54. Tiananmen Meydanı (Özer, 2014 ve URL-21, 2017)

2.8.3. Özgürlük Meydanı, Tahran/İran

1971 yılında meydana Pers İmparatorluğu'nun 2.500 'üncü yılı şerefine kentin girişini sembolize etmesi için adına 'Shahyaad Kulesi' yaptırılmıştır. Shahyaad ismi 'Şahları Anma' anlamı taşımaktadır. Shahyaad Kelesinin ismi 1979 İran devriminden sonra "Özgürlük Anıtı" olmuştur. Bundan dolayı meydanın adı da "Özgürlük Meydanı" dır (Şekil 2.55 ve Şekil 2.56) (URL-22, 2013).

Şekil 2.55. Özgürlük Anıtı, İran (URL-22,2013).

Şekil 2.56. Özgürlük Meydanı, İran (URL-23, 2017)

2.8.4. 11 Eylül Anıtı, Manhattan/New York

11 Eylül 2001 ikiz kule saldırısı sonucunda hayatını kaybeden insanlar anısına, yıkılan ikiz kulelerin bulunduğu yere anıt yapılmıştır. kentin ortasında yer alan 30.000 m² lik araziye 400 e yakın beyaz meşe ağacı etrafını kuşatmaktadır ve araziye kentle bütünleştirmektedir (Şekil 2.57). Dikili plazaların ortasında kalan yapı terminal ve alışveriş merkezi olarak kullanılmaktadır (Şekil 2.58) (Sudaş, 2015).

Şekil 2.57. Ulusal 11 Eylül meydanı (URL-24, 2007)

Şekil 2.58. Alışveriş merkezi ve terminal (Kamiloğlu, 2016)

Eski kulelerin yerine havuzlar (Şekil 2.59) inşa edilmiştir ve havuzlar çevresindeki şelalelerle birlikte 9 metre kadar toprağın içine gömülmüştür. Boşluklar yokluğu temsil etmektedir. Su setinin tırtıklı metal kenarları suyu farklı akış hızlarıyla dağıtırken; binlerce kişinin hayatını kaybettiği hem bireysel hem de ortak kaybı çağrıştırmaktadır.

Hayatını kaybedenlerin adları bronz panellere işlenmiştir ve geceleri bu adlar ışıkla aydınlatılmaktadır. 11 eylül anıt meydanı geçmiş ve şimdinin buluştuğu nokta olarak kabul edilmektedir (Sudaş, 2015).

Şekil 2.59. Yansıtma havuzu (Sudaş, 2015)

2.8.5. Pioneer Adliye Meydanı, Portland/Or

Halk tarafından kullanılmak üzere tasarlanan ilk Kuzey Amerika meydanlarından biridir. Meydan halkın bir araya gelmesi için önemli bir rol oynar. Modern tasarımı halk sanatını, aktiviteyi, çiçekleri, ağaçları ve duvarlar ile üzerine oturmak için tasarlanmış merdivenleri içerir. Bu meydan dünyaya, Portland' ın varlıklarını sergilemektedir (Şekil 2.60 ve Şekil 2.61) (URL-25, 2005).

Şekil 2.60. Pioneer Adliye meydanı, Portland/Or (URL-26, 2017)

Şekil 2.61. Pioneer Adliye meydanı çeşitli faaliyetlerin yapılması, Portland/Or (URL-27, 2017)

2.8.6. Metropol Parasol Meydanı, Seville/ İspanya

Dünyanın en büyük ahşap konstrüksiyonlu yapısı ve yapının şemsiye şeklinde olan çatısı dünyanın en geniş açıklığı örten ahşap konstrüksiyonu olarak bilinmektedir (Şekil 2.62). Bu yapı 2013 yılında tamamlanmış ve J. Mayer Architects tarafından tasarlanmıştır. Çatı arı kovanına benzer panellerden oluşmuş ve altında yürüme yolları, semt pazarı, dinlenme alanları, kafe ve restoranlar bulunmaktadır (Özveren, 2014).

Şekil 2.62. Metropol Parasol – İspanya (Özveren, 2014).

2.8.7. Yahudi Soykırımı Anıtı, Berlin/Almanya

Katledilen Avrupalı Yahudiler Anıtı (Holokost Anıtı) Almanya'nın başkenti Berlin'de Holokost' da hayatlarını kaybetmiş Yahudilere adanmış bir anıt mezarıdır (Şekil 2.63). Bu anıt mezar aynı zamanda meydan işlevi görmektedir (URL-28, 2017).

Şekil 2.63. Yahudi Soykırımı Anıtı (URL-29, 2007)

Anıt mezar 19.000 m² lik bir alandadır ve 2.711 adet beton bloktan (Şekil 2.64 ve Şekil 2.65) oluşmaktadır. Her biri 2.38 m uzunluğunda, 0.95 m genişliğinde ve 0.2-4.8 m arası değişen yüksekliğe sahiptir. Beton kütlelerin üzerinde ise Yahudi medeni kanunu, tören kuralları ve efsanelerini kapsayan dini metinlerden oluşan Talmud' un birer sayfası bulunmaktadır (URL-28, 2017).

Şekil 2.64. Beton bloklar (URL-30, 2017)

Bu tasarımın amacı oldukça rahatsız edici ve kafa karıştırıcı bir ortam yaratmak; böylelikle bu tasarımlar sözde düzenli olan bir sistemin insanlıkla bağının kopmasını simgelemektedir (URL-30, 2017) .

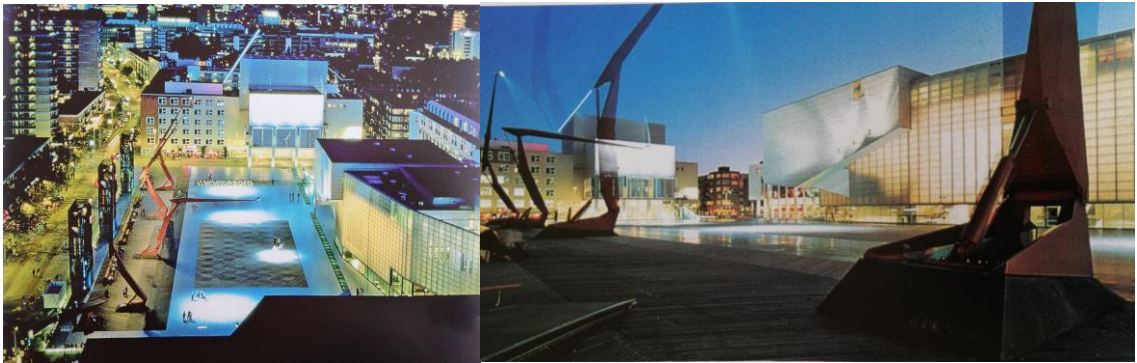

Şekil 2.65. Beton bloklar (Şahin, 2017)

2.8.8. West 8, Schouwburgplein Meydanı, Rotterdam/Hollanda

Alanın altında bulunan otopark nedeniyle Schouwburgplein yapımı kısıtlanmıştır. Hafif ahşap döşeme sistemi projeye görsel bir doku katmak ve çekim noktası yaratmak amacıyla kullanılmıştır. İnsanların etkinlikleri için ahşap döşeme açıklığı bir sahne görevi üstlenmektedir. Meydanda bulunan, gelişi güzel dolaşan kuğu boynuna benzer dört mekanik ışık vardır. Bu ışıklar alanın hareketliliğine ve ilgi çekiciliğine katkıda bulunmaktadır. Işıklar Rotterdam' ın su kıyısında var olan vinçlerin birer yansıması gibidir (Şekil 2.66) (Waterman, 2012).

Şekil 2.66. Schouwburgplein Meydanı (Waterman, 2012).

2.8.9. Üniversite Meydanı, Tromsø/Norveç

Tromsø Üniversite Meydanına spiral şeklinde durgun bir süs havuzu yerleştirilmiştir. Bahar mevsiminde baharın tazeliği havuzun sularından yansımaktadır. Kış mevsiminde ise kar, topoğrafyadaki küçük farklılıklar, gölgeler ve uzun aydınlığın altında belirsiz kabartma gibi kalmaktadır. Uzun kutup kışlarında peyzajın geceleri de ihtiyaçlara cevap vermesi ve aydınlatmanın yeterli olması gerekmektedir (Şekil 2.67) (Waterman, 2012).

Şekil 2.67. Üniversite Meydanı (Waterman, 2012).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Çalışmanın ana materyali Burdur ilinde bulunan Cumhuriyet Meydanı, Cumhuriyet Parkı ve meydanla bağlantısı bulunan İstasyon Caddesi'dir. Kentin merkezinde konumlanması, ticari mekanların burada yoğunlaşması, kentsel yeşil alanla meydan bağlantısının yeniden ele alınarak düzenlenmesi gerekliliği, meydana gerçekleşen çeşitli faaliyetlerin bulunması ve meydanın kullanım talebini karşılayamaması konuları Burdur Cumhuriyet Meydanı'nın seçilmesinde etken rol oynamaktadır.

3.1.1. Burdur İli Genel Bilgiler

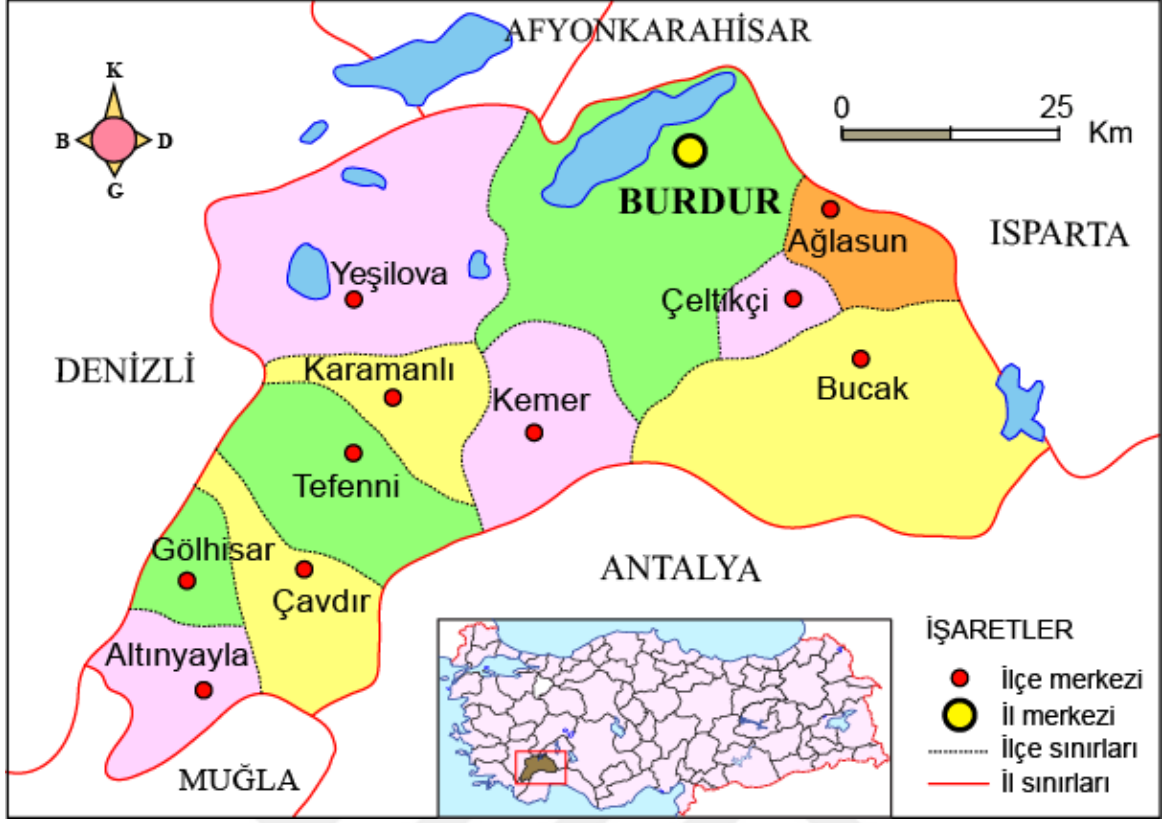
Batı Akdeniz Bölgesi'nin önemli bir kenti olan Burdur doğal güzellikleri ve kültürel zenginlikleri açısından ön plana çıkmaktadır. Burdur'un göller bölgesinde yer alması, verimli topraklarının ve ılıman ikliminin olması sebebiyle il birçok medeniyete de ev sahipliği yapmıştır.

Tarihi-turistik mekanları, antik şehirleri, eko-turizmi, kervansarayları, konakları, gölleri, yaylaları Burdur ilinin ön plana çıkan değerleridir. Bunun yanı sıra hayvancılığı ucuzdur ve güvenli bir eğitim kentidir. Burdur ilinin 30 belediyesi, 182 köyü, 153 mahallesi ve 11 ilçesi vardır (Anonim, 2011).

3.1.1.1. Konum

Burdur Akdeniz Bölgesinin iç kısmında Göller Bölgesi'nde bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi'nden Ege ve Orta Anadolu Bölgeleri' ne geçiş alanında olup 29°-24' ve 30°-53' Doğu Boyamları ve 36°-53' ve 37°-50' Kuzey Enlemleri arasında yer almaktadır (Anonim, 2018).

Burdur ili doğu ve güneyinde Antalya, batısında Denizli, güneybatısında Muğla, kuzeyinde Afyon ve Isparta illeri tarafından çevrelenmiştir (Şekil 3.1) . Yüzölçümü 6840 km²'dir ve ülke topraklarının % 0.88' ini kaplamaktadır. Ortalama yüksekliği ise 1000 m'dir (BÇŞİM, 2017)

Şekil 3.1. Burdur ili haritası (Saygılı, 2015)

3.1.1.2. Tarihçe

Burdur'un tarih öncesi geçmişi Paleolitik Çağa uzandığını Yeşilova ilçesi Başkuyu köyünde bulunan kaya resimlerinden kanıtlanmıştır. Yörenin farklı yerlerinde yapılan araştırmalarda Paleolitik (700.000 - 15.000) ve Mezolitik (15.000 - 8.000) çağlara ait diğer buluntular elde edilmiştir.

Burdur'da Hacılar Höyüğü (Şekil 3.2)ve Kuruçay Höyüğü'nde ise Neolitik (8.000 - 5.500) ve Kalkolitik (5.500 - 3.200) çağlara ait somut buluntular ortaya çıkarılmıştır. Hacılar Höyüğü insanın dünya üzerinde avcı ve toplayıcılıktan yerleşik üretime geçerek belli bir yere bağlanması; hayvanların terbiye edilmesi ve köylerin kurulması gibi medeniyete dayanan adımların takip edildiği en önemli arkeolojik merkezlerden biridir (Anonim, 2018b).

Şekil 3.2. Hacılar Köyü civarında bulunan neolitik çağa ait kaplar (Tanış, 1973)

Roma Çağı'nda Pisidya'da (Burdur) yoğun yerleşme görülmektedir. Burdur sınırları içinde bulunan Kremna, Komama (Ürkütlü), Olbasa (Belenli) ve Sagalassos harabelerin hemen hemen hepsinde bu çağa ait mimari kalıntılar görülmektedir.

Roma İmparatorlu ikiye bölündüğünde Pisidya, Bizans İmparatorluğu'nun eline geçmiştir. Bizans İmparatorluğu'nun hakiminde bölgenin önemli merkezleri gerileyerek eski değerleri kalmamıştır. Anadolu'ya 1071-1100 tarihlerinde gelen Türklerden Kınalı aşireti Pisidya'ya gelerek Burdur'a yerleşmiştir. 1075-1120 yıllarında Selçuklu Devleti'nin egemenliğine girerek sınır kenti olarak varlığını devam ettirmiştir. Burdur, Selçuklulardan sonra Hamitoğulları Beyliği'nin topraklarına katılmıştır. Burdur bu dönemde Tirkemiş kazası olarak anılmaktaydı. Yıldırım Beyazıt'ın 1391 yılındaki seferi sonunda kesin olarak Osmanlı denetimi altına girmiştir. Burdur 1920'de bağımsız sancak olmuştur. Cumhuriyetten sonra ise 1923'te il durumuna geçmiştir (Anonim, 2018b).

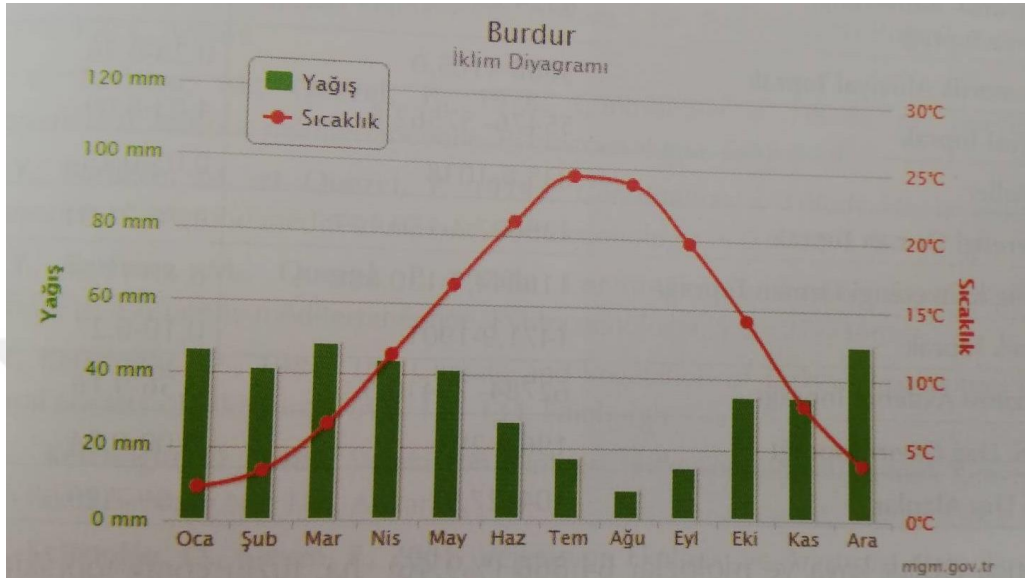
3.1.1.3. Doğal Özellikleri

İklim

Burdur'un iklimsel verilerine göre genel olarak Akdeniz iklim tipine uyduğu görülür; yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. İklim özellikleri yüksekliğe ve coğrafyaya bağlı olarak da değişiklik gösterir. Yüksek dağlar bazı alanlarda il arazisini Akdeniz ikliminden ayırır ve bu alanlarda karasal iklim görülür. Karasal ikliminde kışlar çok soğuk ve karlı geçer. Burdur Gölü' nün iklim üzerimde olumlu etkisi bulunur, alanın karasal iklim özelliklerini yumuşatır. Gölün etkisinde olan alanlarda daha ılıman iklim görülmektedir (Özçelik, 2016). İlin yağış ortalaması 428 mm' dir ve yağışların çoğu kış aylarında görülür (Şekil 3.3) (Çetin, 2007).

Hakim rüzgar yönü çoğunlukla kuzeydoğu, kuzeybatı ve güneydoğu yönlerindedir. Genel bir ifadeyle kuzey ve güney yönlerinde olması, mevsimlere göre farklılık gösteren basınç merkezlerinin etkisini göstermektedir. Sıcaklık değişimi oldukça hızlıdır (Çetin, 2007).

Şekil 3.3. Burdur ili iklim diyagramı (Özçelik, 2016)

Toprak

Burdur’ da kahverengi orman, kireçsiz kahverengi orman, kestane renkli, kırmızı akdeniz ve alüvyal toprakları il arazisinin %66’nda görülmektedir (Çetin, 2007).

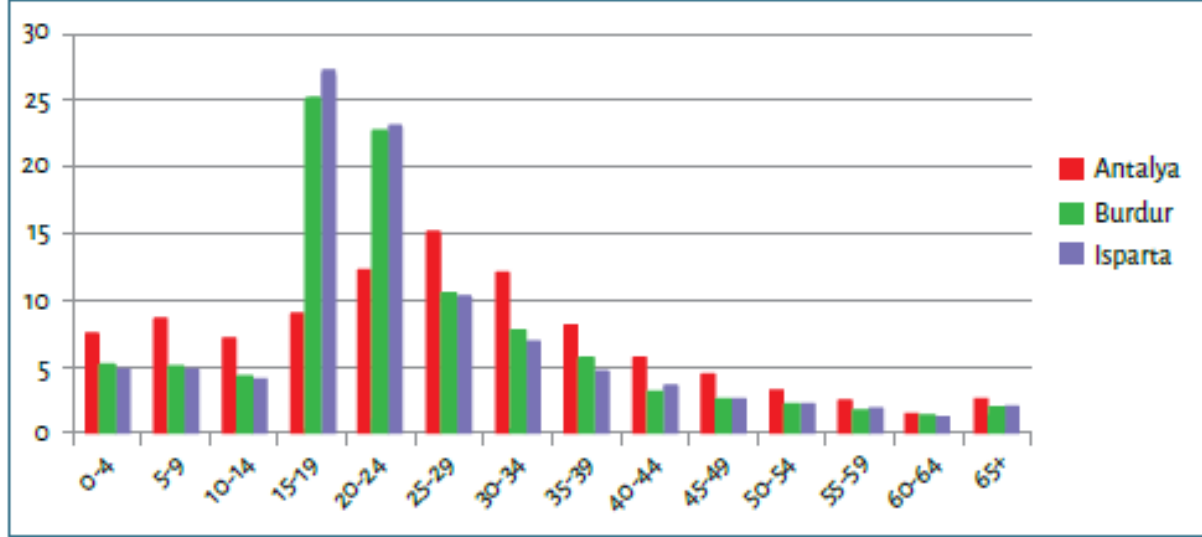
Burdur’ un arazi dağılımı: tarım arazisi 236200 ha, tarım dışı araziler 86058 ha, çayır-mera arazisi 40481 (% 5,93) ha, ormanlık ve fundalık arazi 325621 (%47,48) ha şeklindedir (Özçelik, 2016).

Burdur'un kendine has coğrafyası buradaki turizm faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Yayla turizmi, kış turizmi, fosil turizmi, eko-turizm ve foto-safari, mağara turizmi, kuş gözlemciliği, kanyon turizmi, kamp ve karavan, spor ve av turizmi Burdur ilinde yapılan turizm faaliyetleridir (Anonim, 2018).

Demografik Yapı

Burdur, Antalya ve Isparta illeriyle birlikte TR61 bölgesi olarak adlandırılmıştır. Aşağıdaki tabloda 2011-2012 yıllarında bu bölgede yer alan illere göçle gelen nüfus yaş grupları gösterilmiştir (Şekil 3.4). Burdur'da göçle gelen 15-19 yaş grubu en büyük payı oluşturmaktadır. Bu durumun sebebi bu yaş grubunun eğitim amacıyla gelmiş olmasıdır.

Araştırmalara göre Burdur'a ve Isparta'ya göç edenlerin eğitim düzeyi Antalya'ya oranla daha yüksek olmasının sebebi ise bu illere yükseköğrenim amacıyla gelmeleridir.2013 verilerine göre Burdur'un şehirleşme oranı %60-75 arasındadır (BAKA, 2014-2023).

Şekil 3.4. 2011-2012 yıllarında bölgeye göç ederek gelenlerin yaş gruplarına göre dağılımı (BAKA, 2014-2023)

Hava Kirliliği

Burdur' da hava kirliliğinin başlıca sorunları; ilin topoğrafik yapısı, meteorolojik koşullar ve plansız şehirleşmedir. Diğer sorunlar ise; yakma sistemleri yanlışlığı, ateşçilerin eğitimsiz olması, periyodik bakımların yapılmaması, nüfus artışı ile kişi başına kullanılan enerji tüketimindeki artış, inşaat kalite, izolasyon yetersizliği ve motorlu taşıtlardır (Tablo 3.1) (BÇŞİM, 2017).

Tablo 3.1. Burdur ilinde 2016 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3) (BÇŞİM, 2017).

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	11	0	106	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	7	0	89	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	5	0	35	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	3	0	39	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	3	0	28	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	3	0	47	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	4	0	36	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	6	0	37	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	6	0	43	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	7	0	49	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	9	0	114	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	10	0	90	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

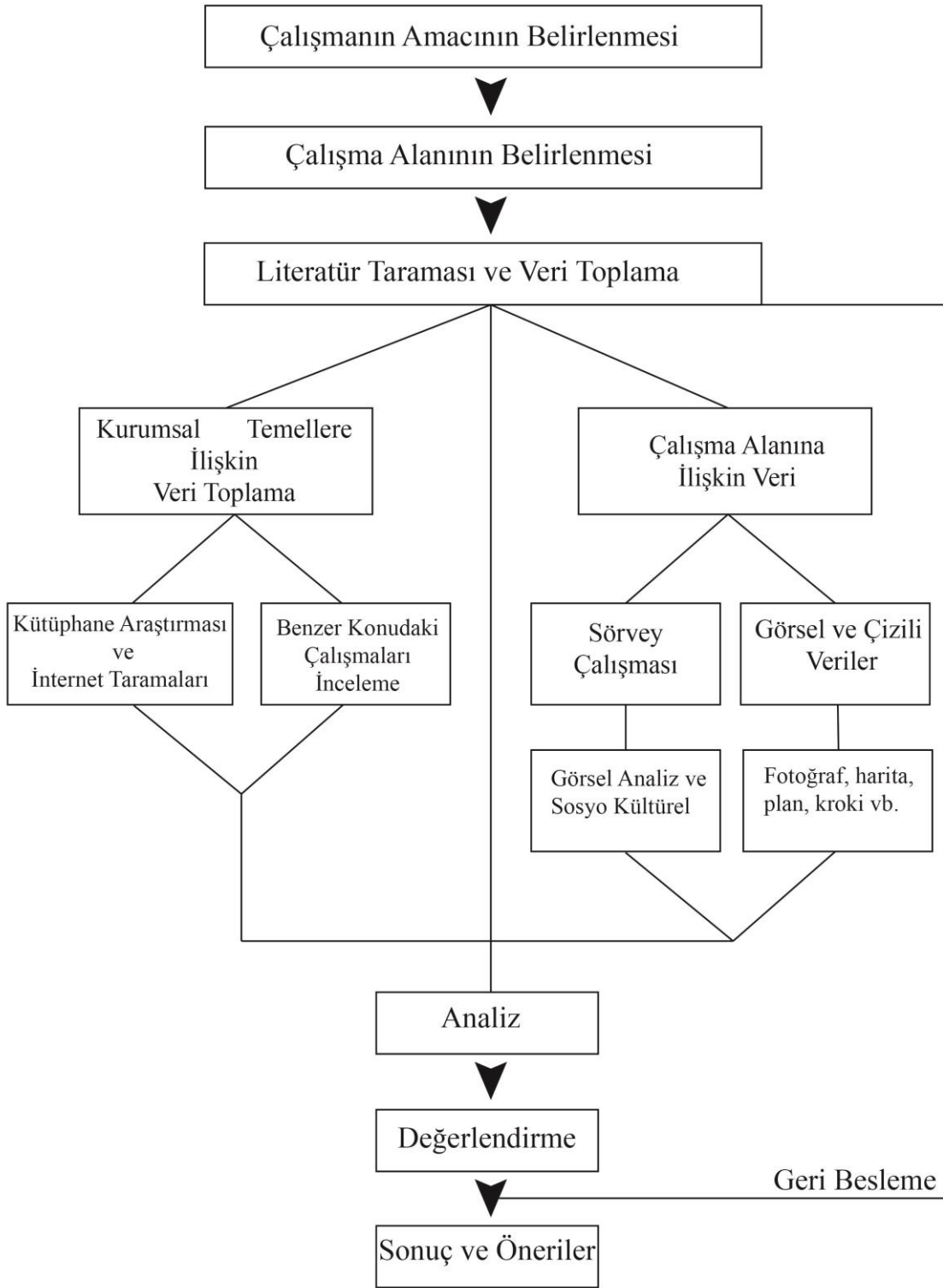
*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

Gürültü

Burdur’ da gürültü ölçümleri yapılmamıştır, bununla birlikte meydana gelen gürültünün trafik kaynaklı olduğu belirtirmiştir (BÇŞİM, 2017).

3.2. Yöntem

Çalışmada lisansüstü tezler, kitaplar, internet kaynakları, süreli yayınlar ile ve benzer konuda yayımlanmış makalelerden faydalanılmıştır. Burdur Cumhuriyet Meydanı’nda alan analiz çalışması yapılmış, fotoğraflardan ve görsel izlenimlerden yararlanılmıştır. Burdur Cumhuriyet Meydanı örneği ile ilgili uzmanlarla görüşmeler yapılarak mevcut meydana ait AutoCad altlık çizimleri alınmıştır. Meydan tasarım ilkeleri doğrultusunda meydan tasarımı AutoCad 2014, SketchUp 2018, Lumion 5.0, Adobe Illustrator CS6, Adobe Photoshop CC programlarından yararlanılarak yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir (Şekil 3.5).

Şekil 3.5. Çalışmaya ait yöntem akış şeması

3.2.1. GZFT Analizi

Güçlü Yönler

- Kent merkezinde konumlanması
- Tarih ve kültür dokularına yakın olması
- Her türlü projenin uygulanabileceği fiziki mekanın, kültürel ve eğitim potansiyelinin olması
- Cumhuriyet Meydanının gelişime açık bir yapıda olması
- Ticari alanların meydanda konumlanması
- Ulaşım sorunun olmaması
- Yerleşim alanlarının bulunması
- Cumhuriyet Parkında bulunan yeşil doku
- Kamu binalarının meydanda konumlanması
- Meydanda bulunan Atatürk ve Metehan Anıtı

Zayıf Yönler

- Meydanın trafik meydanı haline gelmesi
- Meydan ve park arasındaki kopukluk
- Meydanın alanının yeterli olmaması ve bazı etkinlikler için (Konser, miting vb.) meydanı çevreleyen yolların kapatılmasıyla ulaşımda aksaklıkların yaşanması
- Meydanı çevreleyen yapıların eskimiş görüntüsünün meydan kimliğini etkilemesi
- Meydan ve çevresinde otopark sorunu olması ve araçların yol kenarına park etmesiyle trafik ve yaya akışını engellemesi
- Cumhuriyet Parkının düzenlemesinin yetersiz olması
- Çalışma alanındaki kentsel donatıların (Aydınlatma, çöp kutusu vb.) tahrip edilmiş olması ve kullanıcılar için hoş görüntü oluşturmaması, işlevselliğini yitirmiş olması
- Çalışma alanının kente özgü bir tasarımı olmayışı

Fırsatlar

- Meydanla park arasındaki yakınlık
- Çevre yollarına olan yakınlığı
- Turizm potansiyelinin olması, gelişmeye açık olması
- Güneş enerjisinden faydalanabilme imkanı

- Çalışma alanı ana ulaşım aksları üzerinde bulunması, bu akslardan biri olan İstasyon Caddesinde kafelerin yoğunlaşması ve meydana çıkan en önemli akslardan birisi olması
- Çocuk oyun alanının bulunması
- Her türlü etkinliğin Cumhuriyet Meydanında gerçekleşmesi
- Kentte giderek artan öğrenci potansiyeli
- Çalışma alanının ticari alanlarla bütünleşmiş olması
- Yaya ve araç ulaşımının rahat olması
- Alanda kot farklılıklarının bulunması
- Cumhuriyet Parkında bulunan bitki çeşitliliği

Tehditler

- Çevre kirliliği
- Kentin dışa sürekli göç vermesi
- Turizme yeteri kadar önem verilmemesi
- Trafiğin yoğun olarak kullanılmasından dolayı egzoz gazlarından oluşan hava kirliliği ve gürültü kirliliği
- Meydanın çoğunlukla geçiş güzergahı olarak kullanılması

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulguları Burdur Cumhuriyet Meydanı, Burdur Cumhuriyet Meydanı analizleri ve Burdur Cumhuriyet Meydanı tasarım önerileri başlıkları altında incelenmiştir.

4.1.Burdur Cumhuriyet Meydanı

Cumhuriyet Meydanı ilk 1935'lerde düzenlenmiştir. Bu dönemde doğusunda İtalyan evi olarak bilinen 2 katlı ahşap ev, batısında ise Gazi Mektebi (2018 yılı eski belediye binası) kuzeyinde ise muhacir öğretmen Yalçınların binasının bahçesi ile hükümet konağı bahçesini ayıran 1936 yılında açılan yeni istasyon yolunun kavuştuğu alan Cumhuriyet Meydanı olarak adlandırılmıştır. Meydanın ortasında havuz bulunmaktadır. Hükümet konağı eski iki katlı ahşap bir binadır ve 1940'lı yılların sonuna doğru yeni hükümet konağı yapılmıştır (Şekil 4.1- 4.4) (Anonim, 2014).

Şekil 4.1. Cumhuriyet Meydanı (Yılmaz Duran, 2018)

Şekil 4.2. Cumhuriyet Meydanı (Yerlikaya, 2018)

Şekil 4.3. Cumhuriyet Meydanı ve çevresi (Boyacıoğlu İnalpulat, 2018)

Şekil 4.4. Cumhuriyet Meydanı ve çevresi (Sancar ve Boyacıoğlu İnalpulat, 2018)

Cumhuriyet meydanı Cumhuriyetin 12. yılına yetiştirilmiştir ve Burdur istasyonuna doğru etrafındaki bağ ve bahçeler kamulaştırılarak 21 metre genişliğinde bulvar şeklinde açılmıştır (Şekil 4.5), kentin önemli bir aksını bu yol oluşturmaktadır. 1935 yılında kültür parkın olduğu yere (2018 yılında cumhuriyet parkı olarak adlandırılan yer) 23 Nisan çocuk bayramına çocuk bahçesi yapılmıştır. 1938-48 yılları arasında Cumhuriyet Meydanı parkı düzenlemesi yapılmıştır. Belediye meclisinin 1935 yılında aldığı karar ile Gazi caddesinin 1985 yılında genişletilmesine karar verilmiştir (Anonim, 2014).

Şekil 4.5. İstasyon Caddesi'nden Cumhuriyet Meydanı' nın görünümü (Yılmaz Duran, 2018)

Gazi Caddesi 1950 li yılların en büyük imar uygulamalarından biridir. 1955 de 22 metre olarak tadilatı yapılarak planlanan ve kamulaştırılarak 1958-1959 yıllarında devlet

desteği ile genişletilerek açılmıştır (şekil 4.6). Hükümet binası ise bu dönemde yapılmıştır.1963 yılında bugünkü Berberoğlu hanının Gazi Caddesine bakan bölümünde yer alan fırından çıkan yangında eski özel idare binası, eski PTT, İtalyan evi ile birlikte çoğu ahşap yapı yok olmuştur (Anonim, 2014).

şekil 4.6. Gazi Caddesi'nden Cumhuriyet Meydanı'nın görünümü (Boyacıoğlu İnalpulat, 2018)

Cumhuriyet Meydanına Atatürk heykeli yapılarak konulmuştur. Atatürk heykeli 10 Kasım 1963 günü açılmıştır (şekil 4.7 ve şekil 4.8). Daha sonraları Atatürk heykeli meydandan taşınarak çatalpınar mevğine yerleştirilmiştir. 1973 yılında yeni Atatürk heykeli Cumhuriyet meydanına konulmuştur. Kısmi açık olan Cumhuriyet caddesi 1978 yılında genişletilmiştir (Anonim, 2014).

şekil 4.7. Cumhuriyet Meydanı'nda Atatürk heykeli (Topallı, 2018)

Şekil 4.8. Cumhuriyet Meydanı'nda Atatürk heykeli (Bulut, 2018)

1971 Depremi sonrası halkın dinlenme ihtiyacını karşılamak ve ülkemizin kültür-tarihini tanıtmak amacı ile kültür park heykel ve anıtlardan oluşan yeşil bir alan olarak düzenlenmiştir (Şekil 4.9). 2000-2002 yıllarında parktaki anıt ve heykeller taşınmıştır. Kültür Park, Cumhuriyet Parkı olarak yeniden düzenlenmiştir (Anonim, 2014).

Şekil 4.9. Cumhuriyet Parkı (Yılmaz Duran, 2018)

4.1.1. Konumu

Cumhuriyet meydanı Burdur kent merkezinde $37^{\circ}43'06.7''$ kuzey $30^{\circ}16'55.1''$ doğu koordinatları içerisinde bulunmaktadır (Şekil 4.10) .

Şekil 4.10. Cumhuriyet Meydanı konumu

4.1.2. Biçimi

Yaklaşık olarak 1500 m²'lik bir alana sahip meydan, ilk tasarlandığı zamanda dairesel formda tasarlanmıştır. Zaman içerisinde dönüşümler yaşayarak eski haline göre daha da küçülerek tasarımı dikdörtgensel forma dönüşmüştür (Şekil 4.11). İlk tasarlandığı zamanda meydanı çevreleyen yapıların karakteristik özelliği bulunduğu gözlemlenmektedir fakat bu yapılar günümüze kadar korunamamıştır. Günümüzde meydanı çevreleyen yapıların boyutları, cephe düzenleri ve kat yüksekliklerinin birbirinden farklı olmasıyla meydana bütünlük oluşturulamamıştır. Meydanı çevreleyen yollar ana cadde olduğu için meydan ucu açık bir alan haline gelmiştir.

Şekil 4.11. Cumhuriyet Meydanı biçimi (Özer, 2018)

4.1.3. Bağlantılı Yollar

Cumhuriyet Meydanı konumu bakımından bir düğüm noktasıdır. Ulaşımın ana merkezi olması nedeniyle kullanım yoğunluğu fazladır. Kentin önemli akslarından olan Gazi Caddesi (Şekil 4.12), Kışla Caddesi (Şekil 4.13) ve Cumhuriyet Caddesinin (Şekil 4.14) ortasında konumlanmaktadır. Meydanın kuzeyinde Gazi Caddesi bulunmaktadır ve batıdan gelen taşıt ve yaya aksını meydana geçerek kentin doğusuna doğru aktarmaktadır. Güneybatısında Kışla Caddesi ise çevreyolundan şehir merkezine gelen taşıt ve yaya trafiğini, Cumhuriyet Caddesi de kentin güneyinden gelen yaya ve taşıt trafiğini aktarmaktadır. İstasyon caddesi ise kentin kuzeyinden meydana doğru taşıt ve yaya trafiğini aktarmaktadır (Şekil 4.15- 4.17).

Şekil 4.12. Gazi Caddesi (Özer, 2018)

Şekil 4.13. Kışla Caddesi (Özer, 2018)

Şekil 4.14. Cumhuriyet Caddesi (Özer, 2018)

Şekil 4.15. İstasyon Caddesi (Özer, 2018)

Şekil 4.16. İstasyon Caddesi (Özer, 2018)

Şekil 4.17. İstasyon Caddesi (Özer, 2018)

4.1.4. Çevreleyen Yapılar

Meydanı çevreleyen yapıların nitelikleri kullanıcıyı kent mekanına çeker. Kullanıcıyı mekanda tutabilmek için de meydanın mekansal niteliklere sahip olması gerekmektedir (Sertkaya, 2011).

Cumhuriyet Meydanı' nın çevresinde ilk olarak kamu hizmet binaları göze çarpmaktadır. Bu kamu binaları; belediye hizmet binası (Şekil 4.18), İl Özel İdaresi binası (Şekil 4.19), Valilik binasıdır. İl Özel İdaresi binası, Belediye Hizmet binası, Berberoğlu Pasajı (Şekil 4.20 ve 4.21) Cumhuriyet meydanına cephe oluşturmaktadır.

Şekil 4.18. Belediye hizmet binası (Özer, 2018)

Şekil 4.19. İl Özel İdaresi binası (Özer, 2018)

Şekil 4.20. Berberoğlu pasajı (Özer, 2018)

Şekil 4.21. Berberoğlu pasajı ve iş yerleri (Özer, 2018)

4.1.5. Kentsel Donatı

Cumhuriyet Meydanı'nı kentsel donatılar çerçevesinde incelendiğinde ilk olarak meydana bulunan Atatürk anıtı göze çarpmaktadır. Atatürk anıtı meydana sert zemin üzerinde kot farklılıkları yapılarak konumlanmıştır. Meydanın odak noktasını Atatürk anıtı (Şekil 4.22) oluşturmaktadır. Meydanın çevresindeki aydınlatmaların yetersiz olduğu düşünülerek meydanın ortasına büyük bir aydınlatma konumlandırılmış ve aydınlatma problemi çözülmeye çalışılmıştır. Meydanda aydınlatmanın yanı sıra çevresindeki reklam panoları, bayrak direği, cumhuriyet caddesine bakan tarafında bulunan trafik dubaları da bulunmaktadır (Şekil 4.23).

Şekil 4.22. Atatürk anıtı (Özer, 2018)

Şekil 4.23. Aydınlatma direği ve reklam panosu (Özer, 2018)

Meydanın kuzeyinde konumlanmış Cumhuriyet Parkı'nda bulunan kentsel donatı elemanları ise meydana doğru konumlandırılmış oturma elemanları, engelliler için şarj istasyonu, parkın içinde ortasında bulunan havuz, oturma birimleri, çöp kutuları, çeşme, parkın içinde ve dışında bulunan aydınlatma elemanları bulunmaktadır (Şekil 4.24- 4.28). Meydanın kuzeyinde ayrıca çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Bu alanda da çocuk oyun elemanı grubu, aydınlatma elemanları, banklar bulunmaktadır, zemin döşemesi ise kauçuktan yapılmıştır.

Şekil 4.24. Kentsel donatı elemanları (Özer, 2018)

Şekil 4.25. Aydınlatma elemanları (Özer, 2018)

Şekil 4.26. Engelli aracı şarj istasyonu ve çeşme (Özer, 2018)

Şekil 4.27. Cumhuriyet Parkı'nda bulunan havuz (Özer, 2018)

Şekil 4.28. Cumhuriyet Parkı (Özer, 2018)

Meydanla önemli bir ulaşım ağı olan istasyon caddesinde ise bir yönü taşıt yoluna kapalıdır. Bu alanda aydınlatma elemanları, çeşitli heykeller, ambalaj atık biriktirme alanları, engelliler için şarj istasyonu, banklar, çöp kutuları, telefon kulübesi bulunmaktadır. Zemin ise engelli kullanıcılara uygun olarak döşenmiş, zeminde aydınlatma kullanılmıştır (Şekil 4.29- 4.32).

Şekil 4.29. Ambalaj atıkları biriktirme noktası ve aydınlatma elemanı (Özer, 2018)

Şekil 4.30. Bank ve çöp kutusu (Özer, 2018)

Şekil 4.31. Telefon kulübesi ve heykel (Özer, 2018)

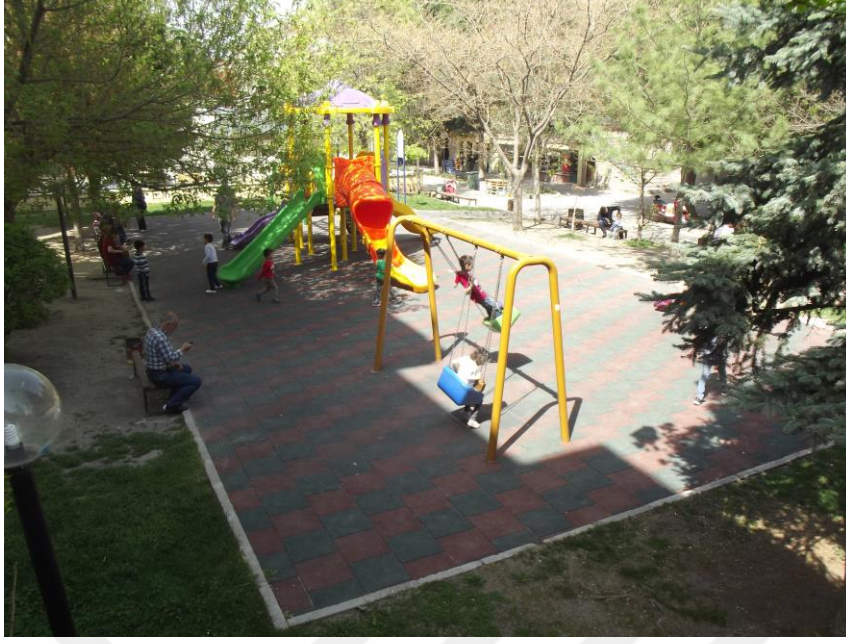

Şekil 4.32. Zemin döşemesi (Özer, 2018)

4.1.6. Kullanım Durumu

Cumhuriyet Meydanı kentin merkezinde konumlanmasından dolayı her türlü etkinlik (miting, konser vb.) bu alanda gerçekleşmektedir. Ayrıca meydanın geçiş güzergahında bulunmasının, çocuk oyun alanının (Şekil 4.33), cumhuriyet parkının bulunmasından dolayı her yaşta kullanıcıya hitap etmektedir. Burdur dışarıdan göç alabilen bir kent olmadığı için kullanıcılar genelde yerel halk ve üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır.

Şekil 4.33. Çocuk oyun alanı (Özer, 2018)

4.1.7. Otopark

Meydana yakın mesafede kapalı katlı otopark bulunmasına rağmen, meydan ve çevresinde park sorunu yaşanmaktadır. Araçlar genelde yol kenarlarına park edilerek hem yaya hem taşıt geçişlerini zorlaştırmaktadır (Şekil 4.34 ve 4.35).

Şekil 4.34. Gazi Caddesi'nde yol kenarına park eden araçlar (Özer, 2018)

Şekil 4.35. Cumhuriyet Caddesi'nde yol kenarına park eden araçlar (Özer, 2018)

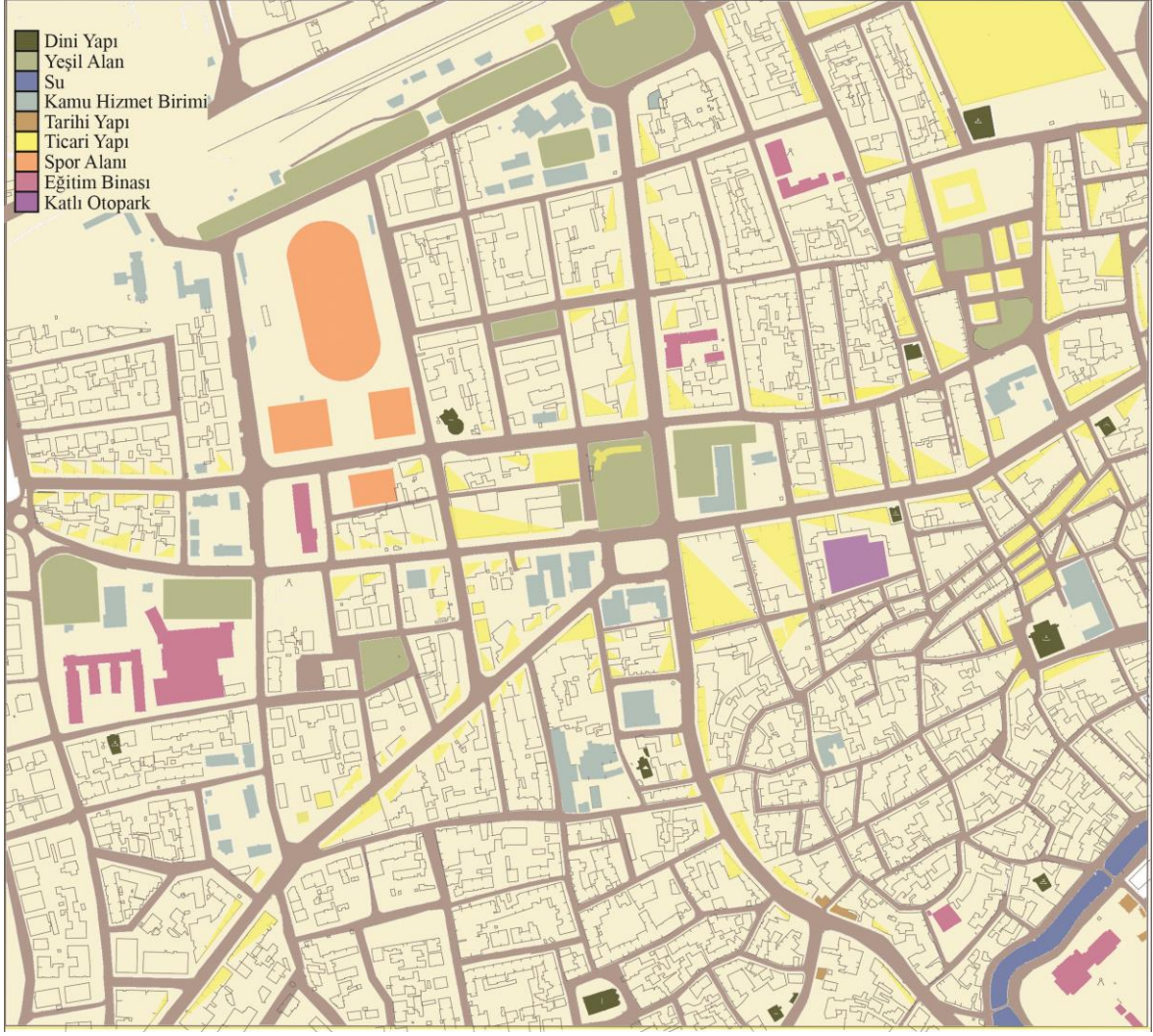
4.2.Burdur Cumhuriyet Meydanı Analizleri

Kent genelinde çalışma alanının nerde olduğu ve yakın çevresindeki kullanıcı gruplarının neler olduğu, alan kullanım analizi, ulaşım analizi, yakın çevre analizi, algısal faktörler analizi, kitle boşluk analizi, yoğunluk analizi, eğim analizi, toprak analizi ve vejetasyon analizi yapılarak sörvey çalışması yapılmıştır.

4.2.1. Alan Kullanım Analizi

Çalışma alanında Kamu hizmet birimleri, ticari yapılar, yeşil alanlar, apartmanlar bulunmaktadır. Çalışma alanın yakınında ise eğitim binaları, katlı otopark, dini yapılar ve spor alanları bulunmaktadır (Şekil 4.36).

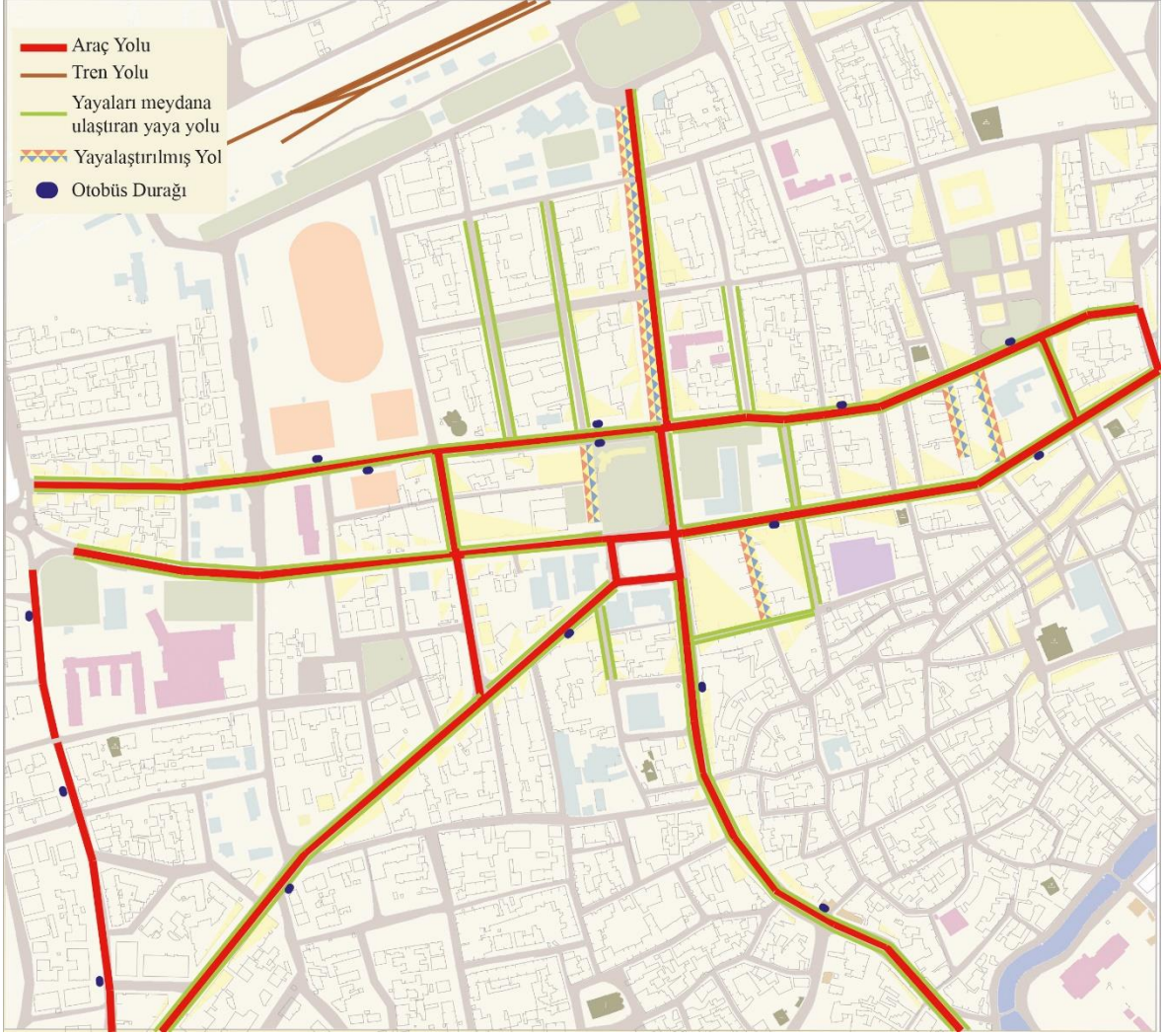

Şekil 4.36. Alan kullanım analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.2.2. Ulaşım Analizi

Çalışma alanı merkezi konumda olduğu için yaya ve taşıt ulaşımı kolaydır. Yayaların daha rahat ulaşımı sağlanması için bazı caddeler yayalaştırılmıştır. Otobüs durakları ise alanın yakınındadır. Tren garı ise sadece yük taşıma işlemlerinde kullanılmaktadır (Şekil 4.37).

Şekil 4.37. Ulaşım analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.2.3. Yakın Çevre Analizi

Çalışma alanının yakın çevresinde Cumhuriyet Meydanı, tren garı, salı pazarı, devlet hastanesi, belediye, susamlık tepesi, Yeşiltepe şehitler anıtı, 58. Piyade eğitim alay komutanlığı, MAKÜ Meslek Yüksek Okulu, öğretmen evi, Demokrasi ve Özgürlük Meydanı, Şeker Fabrikası bulunmaktadır (Şekil 4.38).

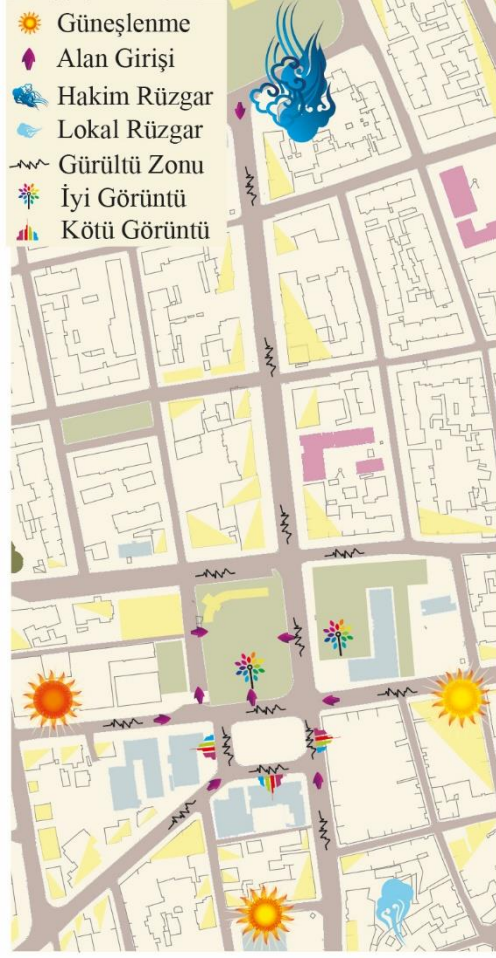

Şekil 4.38. Yakın çevre analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.2.4. Algısal Faktörler Analizi

Alan tüm gün güneşten faydalanmaktadır. Genelde iyi görüntü hakimdir fakat binalarının cephelerinin eskimiş görüntüsü kötü görüntü oluşturmaktadır. Gürültü zonunun yoğun olduğu yerler trafik yoğunluğunun fazla olduğu yerlerdir. Hakim rüzgar yönü güneydoğu, lokal rüzgar yönleri ise kuzeybatı - kuzeydoğu yönlerindedir (Şekil 4.39).

Şekil 4.39. Algısal faktörler analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.2.5. Kitle Boşluk Analizi

Çalışma alanı Cumhuriyet parkı, çocuk parkı, orta refüjler hariç sert zemin ve binalardan oluşmaktadır (Şekil 4.40).

Şekil 4.40. Kitle boşluk analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.2.6. Yoğunluk Analizi

Aşağıdaki şekilde alanın yoğunluk analizi yapılmış ve yorumlanmıştır (Şekil 4.41).

Şekil 4.41. Yoğunluk analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

1. Bu bölge sürekli yoğunluk göstermektedir çünkü kentin merkezidir. Heykelin bulunduğu yükseltilmiş alan sadece törenlerde yoğun olarak kullanılmaktadır. Çevresindeki yollar ise araç ve yayalar tarafından gün içinde sık olarak kullanılmaktadır.
2. Ana ticaret aksı ve meydanın girişini kapsadığı için gün içinde yoğun olarak araçlar ve yayalar tarafından kullanılmaktadır.
3. Bu alan açık yeşil alan olduğu için dinlenme - seyir ihtiyacını karşılayan bölgedir. Yoğunluk oranı sıcaklığa bağlı olarak değişim göstermekte ve çoğunlukla ilkbahar – yaz aylarında yoğun olarak kullanılmaktadır.
4. Çocuk oyun alanlarının bulunduğu bölgeler sıcaklığın artmasıyla yoğunluk göstermektedir. Kış aylarında ise diğer bölgelere göre daha az yoğunluktadır.
5. Valilik ve Nüfus işleri müdürlüğüne ait bir alandır. Mesai saatleri içinde yoğunluk ön plandadır.

4.2.8. Toprak Analizi

Çalışma alanında kestane renkli toprak bulunmaktadır (Çetin, 2007). Çalışma alanının bitkisel tasarımı yapıldığı alanlarda bitkisel toprak bulunmaktadır (Şekil 4.43).

Şekil 4.43. Toprak analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.2.9. Vejetasyon Analizi

İklim koşulları ve verimli toprağından dolayı alanda çeşitli bitki toplulukları gözlemlenmektedir. Bu bitki toplulukları numaralandırılarak aşağıda sıralanmıştır (Şekil 4.44).;

1. *Pinus brutia*, *Thuja orientalis*, *Cedrus libani*, *Rosa sp.*, *Acer palmatum*
2. *Cupressus macrocarpa* 'Goldrest', *Pinus brutia*, *Cotoneaster horizontalis*, *Platanus orientalis*, *Magnolia grandiflora*, *Magnolia saulangeana*, *Cedrus libani*, *Washingtonia robusta*, *Pinus strobus*, *Acer negundo*, *Cupressus sempervirens*, *Betula alba*, *Aesculus hippocastanum*, *Ilex aquifolium*, *Picea orientalis*, *Picea pungens*, *Albizzia julibrissin*, *Lonicera nitida*, *Robinia pseudo acacia*, *Thuja occidentalis*, *Cuprocyparis leylandii*, *Picea glauca* 'Conica', *Cotinus coggygria*

- 'Atropurpurea', *Sequoia sempervirens*, *Thuja pilicata*, *Cupressus arizonica*
'Greene', *Juniperus communis*, *Colocedrus decurrens*.
3. *Acer negundo*, *Robinia pseudoacacia*, *Pinus strobus*, *Picea orientalis*, *Picea pungens*, *Laurus nobilis*, *Lonicera nitida*, *Juniperus sabina*, *Magnolia grandiflora*, *Morus nigra* 'Pendula', *Thuja orientalis*, *Lavandula officinalis*, *Tilia tomentosa*,. x *Cuprocyparis leylandii*
4. *Pinus brutia*, *Acer negundo*, *Robinia pseudoacacia*, *Cedrus libani*, *Cupressus sempervirens*, *Tilia tomentosa*, *Rosa sp.*.

Şekil 4.44. Vejetasyon analizi (Kaynak: Emine Özer, 2018)

4.3.Burdur Cumhuriyet Meydanı Tasarım Önerileri

4.3.1. Amaç

Halkın tüm sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilen, bölgeyle bütünleşen modern bir meydanın Burdur'a kazandırılmasıdır.

4.3.2. Hedefler

Sosyal bakımdan hedef Cumhuriyet Meydanı ve çevresini kültür-turizm yönünü geliştirmek ve eğlenceli hale getirmektir. Yani, her yaşta insanın istediği gibi vakit geçirebileceği, çeşitli kültür ve eğlence aktivitelerini gerçekleştirebileceği bir alan oluşturmaktır. Dört mevsimde ve günün her saatinde yararlanabilecek aktivite alanı olarak tasarlanması düşünülmektedir.

Fiziksel olarak meydanla park arasında kopukluk bulunmaktadır. Meydanın düzenlenmesiyle bu kopukluk giderilmiştir. Alan bakımlı ve düzenli bir duruma getirilmiştir.

Ekolojik olarak da doğal çevreyi korumak ve alandaki yeşil dokuyu arttırmak düşünülmüştür.

Ekonomik olarak yöre halkının ekonomisini güçlendirmek için ortam oluşturulmalıdır. Burada açılacak olan çeşitli ticarethaneler iş sahası oluşturmaktadır.

4.3.3. Mevcut Durum

Belediyeden alınan Cumhuriyet Meydanı mevcut konum planı dört adet paftanın birleşmesiyle oluşmuştur. Bu paftaların adı M24-c-01-c-1-a, M24-c-01-c-1-b, M24-c-01-c-1-c, M24-c-01-c-1-d'dir. Paftalar birleştirilerek alan ortaya çıkarılmış ve bu plan proje için altlık olarak kullanılmıştır. Çalışma alanına ait mevcut durumu gösteren AutoCad altlık çizimi Şekil 4.45'de verilmiştir. Mevcut durumda meydanın m²'si 1500 m²'dir.

Şekil 4.45. Burdur Cumhuriyet Meydanı mevcut durumu (Anonim, 2017)

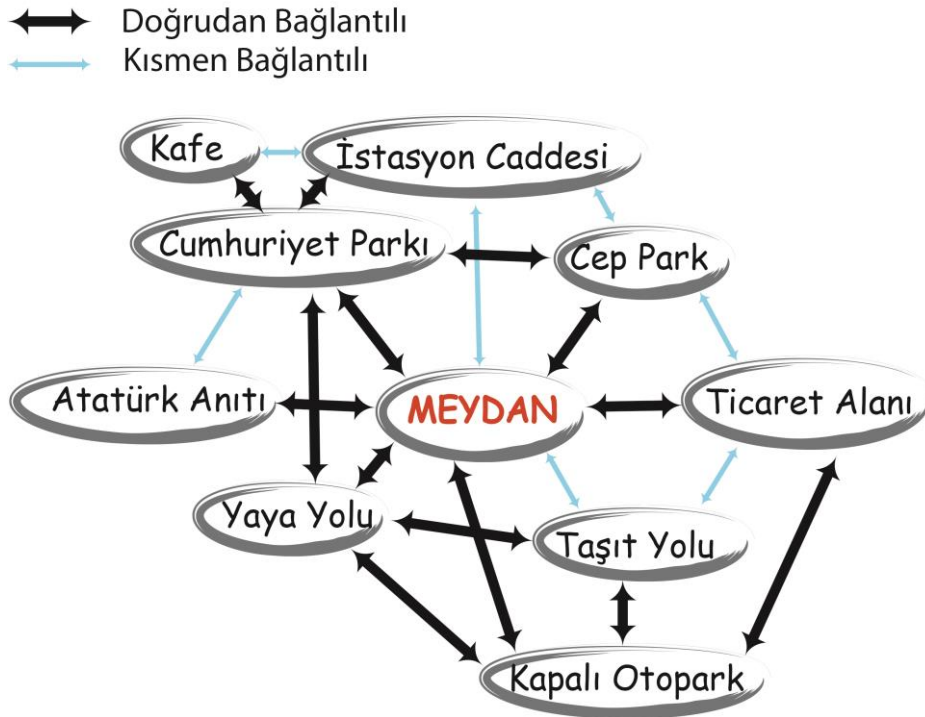
4.3.4. Cumhuriyet Meydanı Öneri Projesi

Tasarım için araştırmalar yapılmış olup çeşitli meydan projeleri incelenmiştir ve ihtiyaç programı hazırlanmıştır. Program belirlendikten sonra ise fonksiyon şeması (şekil 4.46) çeşitli eskiz çalışmalarıyla devam edilip proje ortaya çıkarılmıştır. AutoCad programıyla bilgisayara aktarılmış ve çizim orada devam etmiştir. Alanda daha önce yapılmış olan anket çalışmasından (Bütün Tekin, 2016) faydalanılmış ve meydana yapılan analiz çalışmaları sonucunda proje tasarlanmıştır.

4.3.4.1. İhtiyaç Programı

- Meydan
- Kafe, hediyelik eşya dükkanları, oturma alanları, yeşil alanlar
- Otopark
- Konut ve diğer kullanımlar için meydana yer altı otoparkı düşünüldü
- ocuk oyun alanı
- Ulaşım
- Alana gelen ziyaretçilerin buradaki ulaşımlarını rahatça sağlayabilecekleri yollar.
- Yeşil Alan
- Rekreasyonel amaçlı alan

4.3.4.2. Fonksiyon şeması

şekil 4.46.Fonksiyon şeması (Kaynak: Emine zer, 2018)

4.3.4.3. Öneri proje

Proje genelinde kent kimliğini vurgulayan modern ‘Kent Meydanı-Parkı’ oluşturmak tasarımın amacı olarak belirlenmiştir. Kent meydanı konumu bakımından bir odak noktasıdır. Alanda bulunan yeşil doku tasarım sürecinde etkili olmuştur. Tasarlanan Kent Meydanı, parkı, caddesi insan ve doğa ölçeğini baz alınarak tasarlanmıştır (Şekil 4.47 ve 4.48).

Cumhuriyet Meydanı Burdur’un tam merkezinde konumlanması sebebiyle organizasyonlara cevap verecek ve aktivite çeşitliliğinin bol olduğu bir kent meydanı tasarımı öne sürülmüştür.

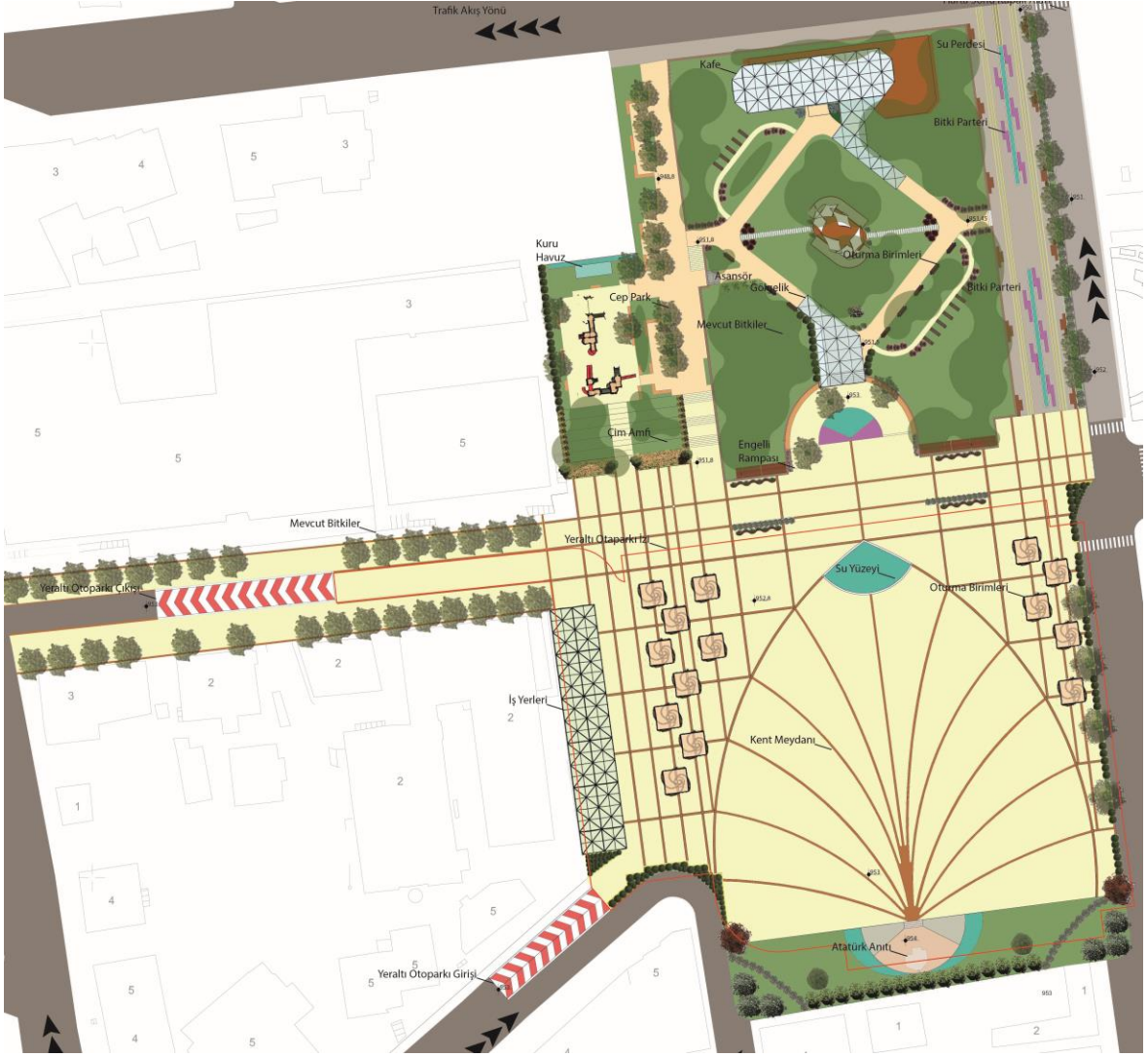
Alanla ilgili belediyede bulunan yetkililerle görüşülerek meydan hakkında bilgi alınmıştır. Buna göre meydana mevcut bulunan İl Özel İdare Binası ve eski Belediye binası yapılacak olan öneri projede kaldırılmıştır ve alan genişletilmiştir.

Tasarıma öncelikli olarak yer altı otoparkı tasarımı ile başlanılmıştır. Trafik akışı yeniden düzenlenmiş ve alandaki bazı kısımlar yayalaştırılarak trafiğe kapatılmıştır. Cumhuriyet Parkı önündeki İstasyon caddesi trafiğe kapatılmıştır. Valilik Binasının önündeki istasyon caddesi ise hafta içi trafiğe açık hafta sonu ise trafiğe kapalı olarak kullanıma sunulmuştur. Kışla Caddesin’ den meydana gelen taşıt trafiği meydana gelmeden önce soldan ilerleyen Şehit Özpolat Caddesi’ne yönlendirilmiştir. Kışla Caddesinden meydana doğru ilerleyen taşıtlar ise yer altı otoparkı girişi ile karşılanacaktır. Otoparka girmek istemeyen veya vazgeçen kullanıcılar için sağ tarafa doğru kaçış yolu tasarlanmıştır. Cumhuriyet caddesinden meydana gelen taşıtlar ise meydana gelerek sağ taraftan ilerleyen gazi caddesine yönelmekte ve Adliye Caddesine veya Köprübaşına doğru devam edebilmektedir.

Yer altı otoparkı girişi meydana yönlendiren Kışla Caddesi çıkışı ise Gazi Caddesi olarak tasarlanmıştır. Yer altı otoparkı 2 katlı olarak tasarlandı. 949 kotunda olan -1’nci katta güvenlik, iş yerleri, tuvalet, teknik oda, asansör-merdiven, 257 araçlık (28’i engelli) park alanı (Şekil 4.49) bulunmaktadır. 945 kotunda olan -2’ nci kata inildiğinde ise teknik oda, asansör-merdiven ve 285 araçlık park alanı (Şekil 4.50) bulunmaktadır.

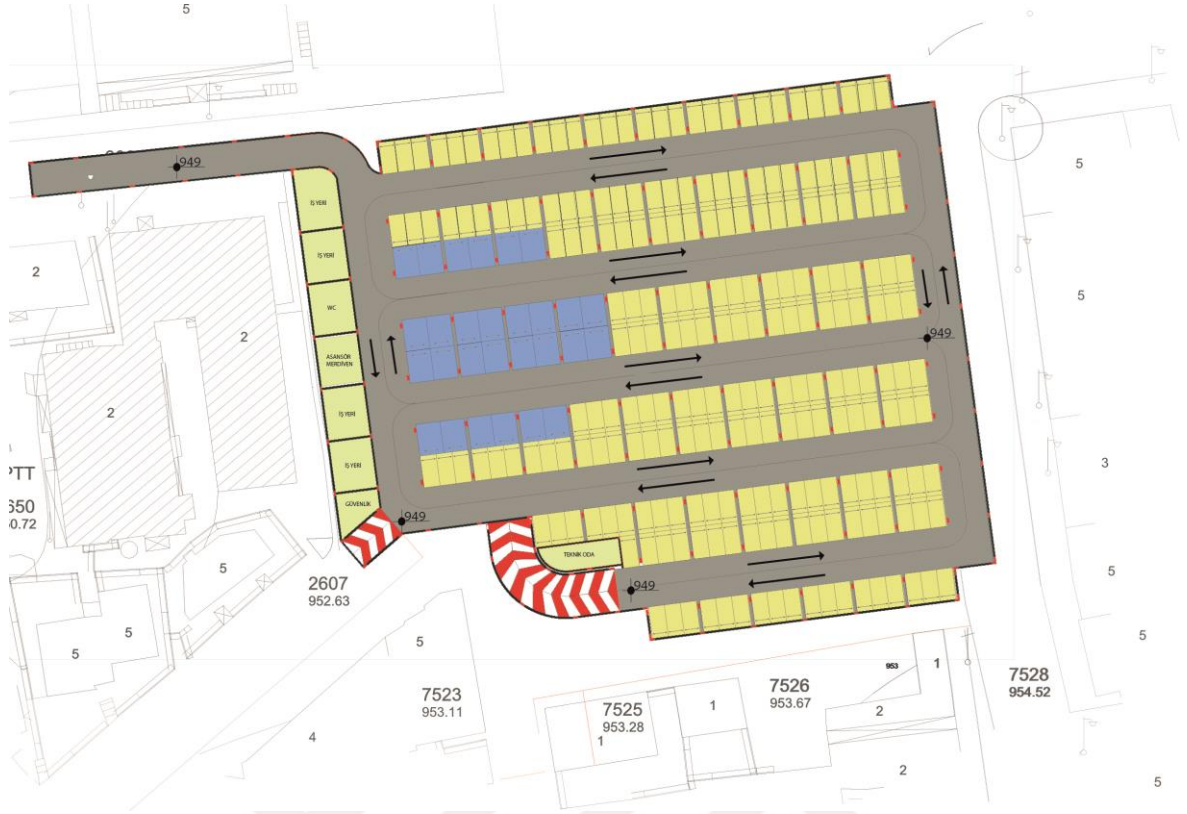

Şekil 4.47. Meydan tasarımı planı 1 (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.48. Meydan tasarımı planı 2 (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.49. -1'nci katta bulunan otopark planı (Kaynak: Emine Özer, 2018)

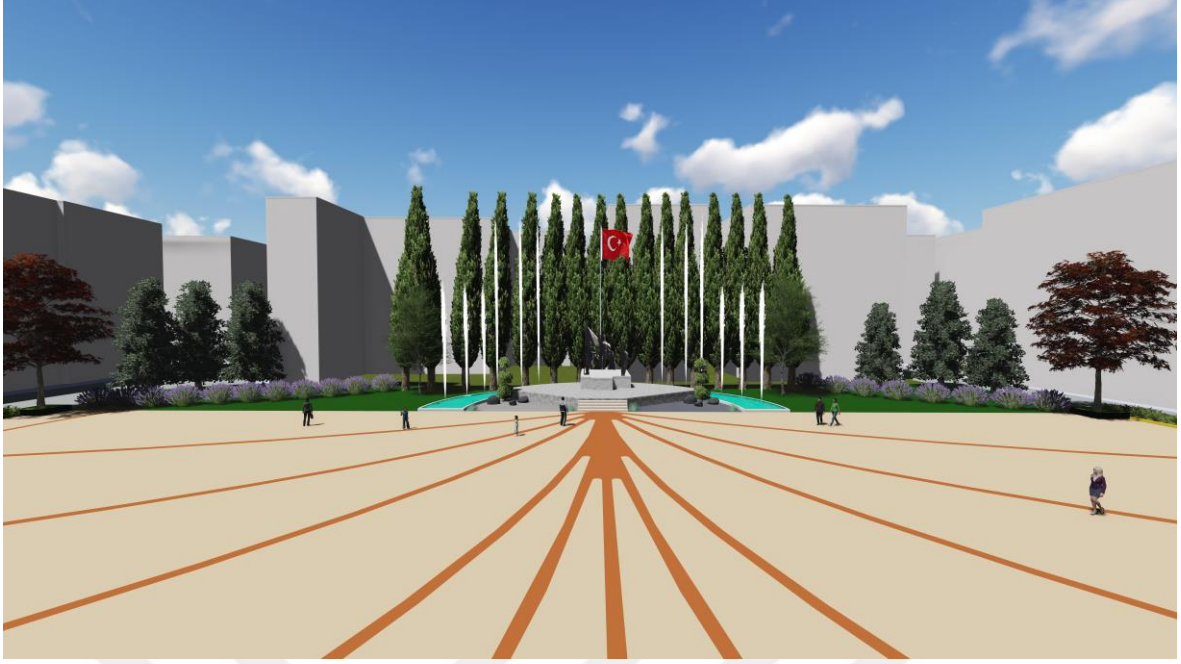
Şekil 4.50. -2'nci katta bulunan otopark planı (Kaynak: Emine Özer, 2018)

Meydandan il özel idaresi binası ve belediye binasının kaldırılmasıyla tasarlanacak meydan genişlemiştir. Meydan tasarımdan sonra yaklaşık olarak 8900 m² olmuştur. Meydanda bulunan Atatürk heykeli korunarak yeni bir anıt alanı tasarlanmıştır. Meydanda bulunan anıtın konumunu belirginleştirmek ve yayaları yöneltmek amacıyla meydanın zemininde ışınsal çizgiler kullanılmıştır. Atatürk heykelini ön plana çıkarılması için fon olarak bitkisel perdeleme ve su desteği sağlanarak ön plana çıkarılmıştır. Törenler için anıta çelenk konulması için merdiven tasarlanmıştır. Merdivenin iki tarafında kalan alana ise zen bahçesi tasarlanmıştır (Şekil 4.51- 4.53) .

Şekil 4.51. Meydanın 3D öneri genel görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.52. Atatürk anıtı ve çevresi 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.53. Atatürk anıtı 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

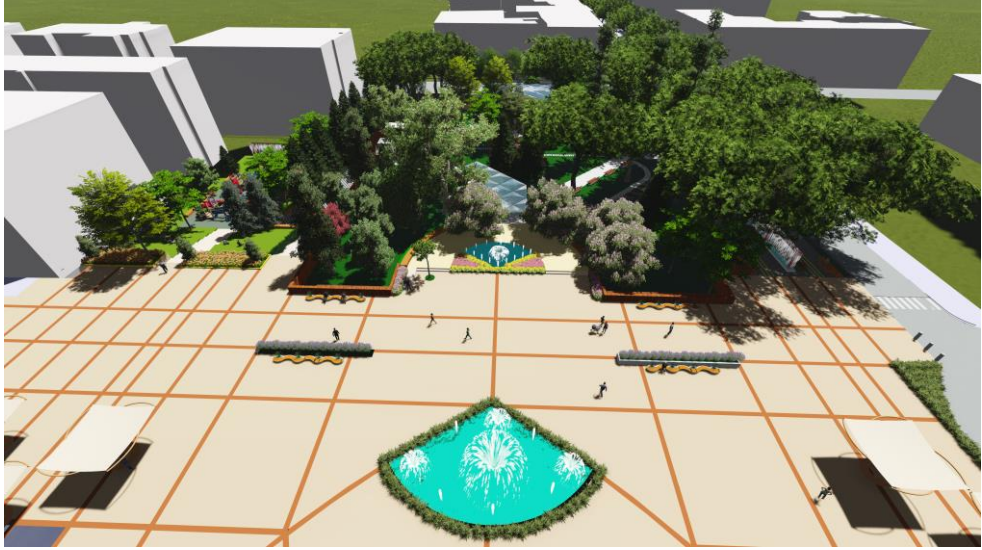
Kent meydanı ve parkında tasarlanan mimari yapılar alan bütünlüğüne zıt olmayan çizgilerle tek katlı olarak tasarlanmıştır (Şekil 4.54). Meydana modüler oturma alanları konumlandırılmıştır. Modüler olması sebebiyle tören, konser vb. çeşitli aktiviteler meydana düzenlendiği zaman kolayca alandan kaldırılacaktır. Meydanda sert zeminin yumuşaması ve taşıt yoluyla ayrılmasını sağlamak için bitkiler kullanılmıştır.

Şekil 4.54. İş yerleri ve oturma alanları 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Meydan ve Park alanlarını birbirine bağlayan su yüzeylerine yer verilmiştir. Bu su yüzeylerine fiskiyeler arayıcılığıyla yüzeye hareket verilmiş ve ışık gösterileriyle desteklenmiştir. Meydan ve park arasındaki taşıt yolu yayalaştırıldığı için alana hidrolik mantar sistemi ile kontrolsüz girişler engellendi, yaya güvenliği sağlanmıştır (Şekil 4.55).

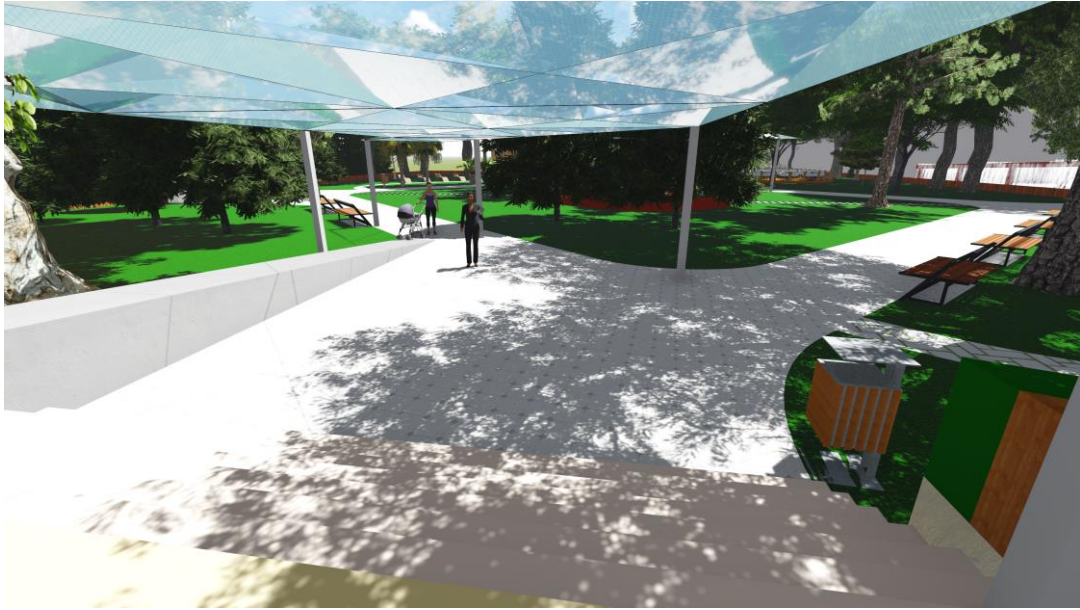

Şekil 4.55. Meydanda bulunan su yüzeyleri 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Cumhuriyet parkında bulunan bitki varlığı korunarak tasarımı yenilenmiştir. Eski kafe binası kaldırılarak yeni modern bir kafe tasarlanmıştır. Parkta bulunan süs havuzu kaldırılarak yerine oturma alanı tasarlanmıştır. Parkta oturma alanları artırılmıştır (Şekil 4.56- 4.60) .

Şekil 4.56. Meydandan Cumhuriyet parkının genel 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

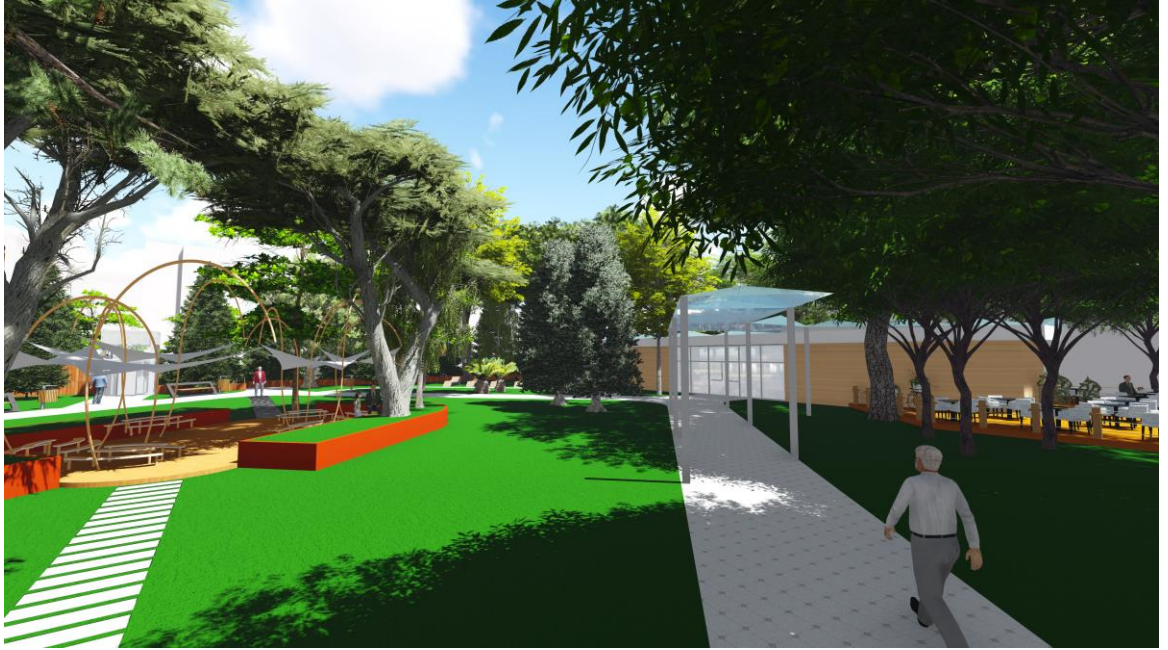

Şekil 4.57. Cumhuriyet parkının girişi 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.58. Cumhuriyet parkında bulunan oturma elemanları 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.59. Kafenin giriş yolu 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.60. Kafe 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Cumhuriyet parkının yanında bulunan çocuk oyun alanı olan park, cep park olarak alandaki mevcut bitki varlığı korunarak yeniden tasarlanmıştır. Cep parkta meydanla bağlantılı çim amfi tasarlanmıştır. Oturma alanları arttırıldı ve çocuk oyun grubu konumlandırılmıştır. Cep parka komşu olan Migros depo girişinin perdelenmesi amacıyla su perdesi tasarlanmıştır. Cep parkta mevcut olan kafe korunarak yeniden tasarlanmıştır. Cep parkla cumhuriyet parkı arasındaki bağlantı merdiven ve asansörle sağlanmış arttırılmıştır (Şekil 4.61- 4.63) .

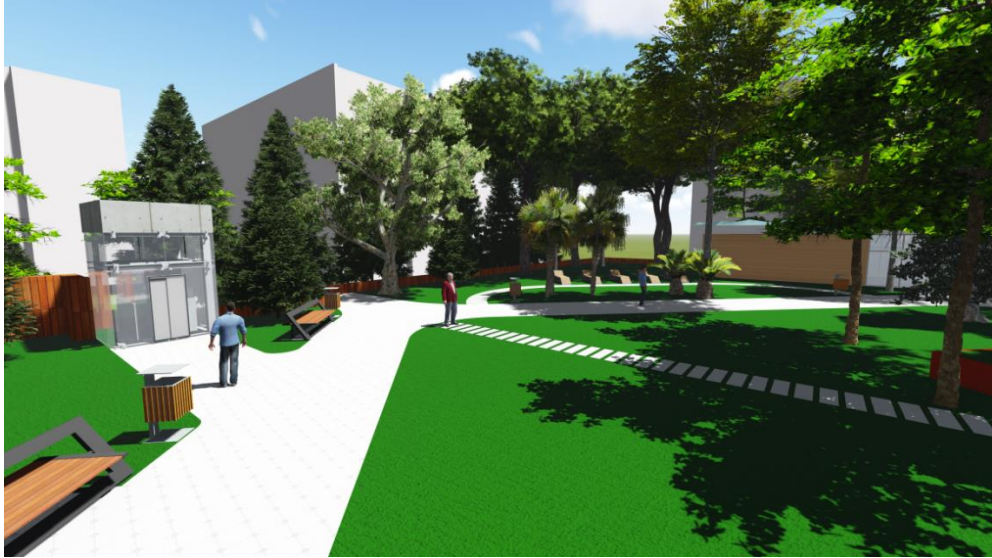

Şekil 4.61. Cep park 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

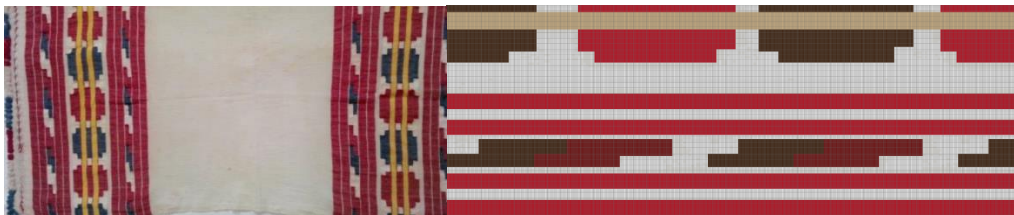

Şekil 4.62. Cep parkta bulunan çim amfi 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.63. Cumhuriyet parkı 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

İstasyon Caddesi yayayı meydana yönlendiren en önemli akslardan biridir. İstasyon caddesi tasarımı Burdur geleneksel mekikli dokumalarından ‘Burdur Orhanlı Peşkiri’ adlı dokumadan ilham alınarak tasarlanmıştır (Şekil 4.64) (Hız ve Oyman, 2016).

Şekil 4.64. Burdur Orhanlı peşkiri (Hız ve Oyman, 2016)

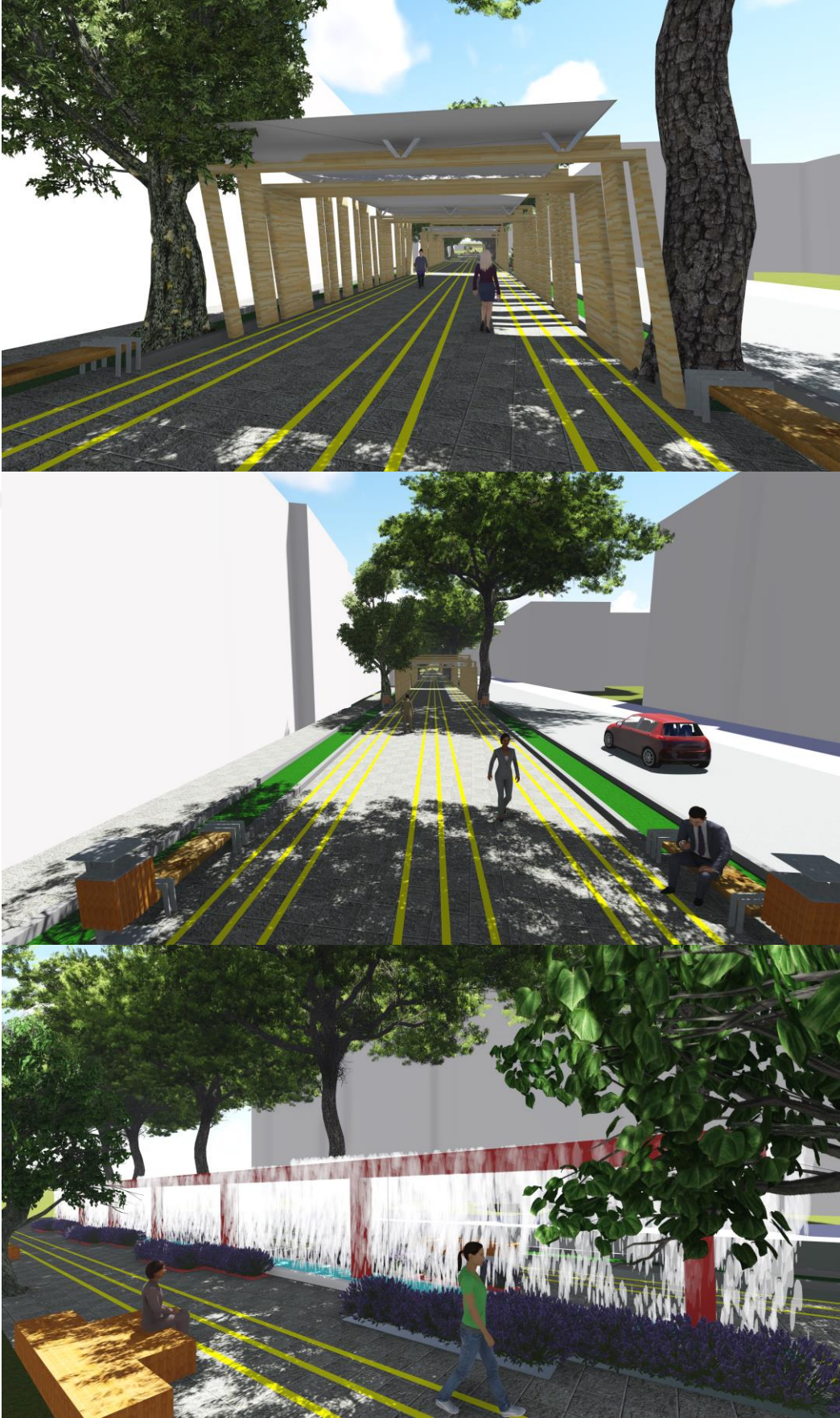

Burada kullanan ışınal tasarım yayaları meydana yönlendirmek için yapılmıştır. Alana hareketlilik katmak amacıyla İstasyon Caddesinin başlangıcında ve sonunda bulunan alanlarda su perdesi ve bitki parterleri tasarlanmıştır. Oturma alanları arttırılmıştır. Caddede bulunan mevcut bitki varlığı korunmuştur (Şekil 4.65 ve 4.66) .

Şekil 4.65. İstasyon caddesi 3D öneri görünümü 1 (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.66. İstasyon caddesi 3D öneri görünümü 2 (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Alanın tümü yaşlı ve bedensel engelli kullanımı dikkate alınarak tasarlanmıştır. Alandaki mevcut eğimlerden faydalanarak tasarım yapılmıştır. Kullanılan donatı elemanlarının birbiriyle uyumlu, bütünlük göstermesine özen gösterilmiştir. Var olan bitkisel doku korunarak gerekli yerlerde ekolojik koşullar göz önüne alınarak bitkisel tasarım yapılmıştır (Şekil 4.67 ve 4.68).

Şekil 4.67. Cumhuriyet parkı girişi engelli rampası 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Şekil 4.68. Alanda bulunan mevcut eğim 3D öneri görünümü (Kaynak: Emine Özer, 2019)

Cumhuriyet Meydanının kentsel bir mekan olarak irdelenerek ‘Meydan-Park-Cadde’ temasıyla yeniden anlamlandırılmıştır. Peyzaj ve sirkülasyon, açık ve ana mekanlar genişleyerek Burdur’un kendini yeniden bulacağı kentsel bir bütünlüğe dönüşmesi hedeflenmiştir.

5. SONUÇ

Tarih sürecinde kentler farklı biçimlerde kurulmuştur. Bunun nedeni konum, iklim, ekonomik ve kültürel değerlerindeki farklılıklardır. Kentsel mekanlar farklı biçimlerde kurulsada ortak noktaları; bir toplanma alanının bulunması ve toplumsal etkileşimde olabilecekleri kentsel mekanların bulunmasıdır. Bu kentsel mekanların en önemlisi ise kent meydanıdır.

Bu çalışma çeşitli fonksiyonları bir arada barındıran bir meydanı tasarlayarak, var olan sorunlara çözüm amaçlı çalışılmıştır. Çalışma alanı olarak da merkezi konumda olması, çevre ilişkileri, barındırdığı imkanlar dolayısıyla 'Burdur Cumhuriyet Meydanı' seçilmiştir.

Konu meydan olmasına rağmen, tasarım açık alan düzenlemesine dönüşmüş, bununla birlikte Cumhuriyet Parkı ve İstasyon Caddesi de meydanla bir bütün olacak şekilde tasarım alanına eklenmiştir.

Yapılan öneri projeye birlikte elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır;

- Meydanı geçiş güzergahı olarak kullanan kullanıcılara yönelik meydan geçiş güzergahı olmaktan kurtarılmıştır.
- Meydanın peyzaj ve rekreasyonel alanları yenilenmiştir.
- Meydan ile park arasında bulunan kopukluk giderilmiştir.
- Meydanın etrafı yayaların kullanımına açılarak alandaki trafik yükü azaltılmıştır.
- Meydan yeraltı otoparkı tasarlanarak yol kenarı park yapma oranı azaltılmış ve alana araçla rahat ulaşım sağlanmıştır.
- Meydana hareket katmak amacıyla su gösterilerinin bulunduğu havuzlar tasarlanmıştır.
- Yaya kullanımına açılan alanda hidrolik mantar sistemi kullanılarak yayalar için güvenlik sağlanmıştır.
- Meydanın yanında bulunan istasyon caddesi yaya kullanımına açılmıştır. Meydan çevresindeki trafik gürültüsüne karşı perde görevi üstlenmesi amacıyla su perdesi kullanılmıştır.
- Alandaki mevcut bitki varlığı korunarak doğanın korunması amaçlanmış ve ona göre tasarım geliştirilmiştir.
- Cep parkta bulunan çim amfi genç yaştaki kullanıcılar için tasarlanmıştır.

- Tasarımda kullanılan donatı elemanları nitelik, yoğunluk, düzenleme ve görünüm açısından işlevsel ve meydan kimliğine uyumlu olarak tasarlanmıştır.
- İşinsal olarak tasarlanan meydanda kullanılan döşemeler birbiriyle uyumlu olarak tasarlanmıştır.
- Cumhuriyet parkında bulunan kafe yeni tasarımıyla parkta odak noktası oluşturmuştur.
- Meydanda yeni iş yerleri açılarak ticaret bakımından katkı sağlanmıştır.
- Valilik binası önünde bulunan İstasyon caddesinin hafta sonu kapalı olduğu zaman gıda ürünleri sergi alanı, çiftçi marketleri, yiyecek festivali gibi etkinliklere ev sahipliği yapması düşünülmüştür.
- Meydanın etrafında bulunan mimari yapıların daha güzel bir görüntü oluşturması için bina kaplamalarının tek renk, aynı tip cam balkon ve tabela boyutlarının standart olması düşünülmüştür. Bu şekilde meydanın daha estetik görünmesi sağlanmıştır.
- Meydan genişlediği için meydanda yapılacak olan etkinlikler için araç trafiğinin akışının bozulması artık gerekmemektedir.

Sonuç olarak, Burdur Cumhuriyet Meydanı ve yakın çevresi mutlaka modernize edilmeli ve kent silüetiyle beraber tasarlanmalıdır. Bu tasarımlar sırasında meydan hüviyeti korunmalı, işlevsel duruma getirilmeli ve Burdur'un ana meydan ihtiyacı karşılanmalıdır. Yapılması tasarlanan yeni meydan projesi için bu çalışmadaki önerilerin dikkate alınabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Altınay, S., 2015. San Marco Meydanı. <http://gezipgordum.com/concorde-meydani-place-de-la-concorde/>, (Erişim Tarihi: 11.03.2017).
- Altınçekiç, H. S., 2000. İstanbul Metropolü'nde Meydanların Rekreatif İşlev Yönünden Önemi Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Anonim., 2011. Genel Bilgiler. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR,70043/genel-bilgiler.html>, (Erişim Tarihi: 21.25.2018)
- Anonim., 2014. Burdur Belediye Başkanlığı Stratejik Planı 2015-2019, Burdur.
- Anonim., 2017. Burdur Belediyesi, 1/1000'lik Paftası, Burdur.
- Anonim., 2018. Burdur İl Tanıtım Rehberi. <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/Eklenti/45961,burdurrehberturk.pdf?1>, (Erişim Tarihi: 21.25.2018)
- Anonim., 2018b. Burdur Tarihi. <http://www.burdur.gov.tr/tarihce>, (Erişim Tarihi:21.25.2018)
- Arslan, D., 2005. Kıyı Alanların Yeniden Gelişim Sürecinde Kentsel Açık Alanların Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Atalay, N., 2010. Kent Meydanı: Kamusal- Estetik Çerçeve Eleştirel Bir Değerlendirme, Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Aslan, S., 2006. Anıt ve Meydanlarda Oran ve Ölçek Kavramları Taksim Cumhuriyet Anıtı İncelemesi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Aykılıç, B., 2015. Kentsel Mekan Olarak Meydanlar, Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Aykurt, A.S., 2010. Planlama ve Uygulama Süreçlerinde Kent Meydanları: Antalya Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanlarında Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya, Türkiye.
- Baan, I., 2012. Superkilen / Topotek 1 + BIG Architects + Superflex. <http://www.archdaily.com/286223/superkilen-topotek-1-big-architects-superflex>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).

- Bağbaşı, G., 2010. İstanbul Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi: Sultanahmet, Beyazıt, Taksim, Beşiktaş, Ortaköy Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın, Türkiye.
- BÇŞİM, 2017. Burdur İli 2016 Yılı Çevre Durum Raporu, Burdur.
- Bilgehan, G., 2006. Kentsel Meydanların Dönüşümü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Boyacıoğlu İnalpulat, E., 2018. Burdur Tarihi ve Anılar. <https://www.facebook.com/groups/707358629349777/photos/> , (Erişim Tarihi: 15.08.2018).
- Bulut, B., 2018. Eft Burdur Albüm 01. <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10150267890103522&type=3> , (Erişim Tarihi: 15.08.2018).
- Coşkun, D., 2003. İstanbul'da Kentsel Açık Alan Kullanımlarının 19. ve 20. Yüzyıllardaki Değişimi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Çaylak, H., 2015. Dünyadan 8 Farklı Meydan Örneği. http://www.yapi.com.tr/haberler/dunyadan-8-farkli-meydan-ornegi_132856.html, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- Çetin, B., 2007. Burdur Kent Coğrafyası, Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.
- Çubukçu, C., 2007. Kent Meydanlarının Simgesel İşlevleri Bakımından Antalya Cumhuriyet Meydanı ve Çevresi Örneğinde Değerlendirilmesi Geliştirilmesi ve Bilgisayar Destekli Görsel Analizi, Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Demirel, T., 2008. Kent Meydanları Yer Seçiminde Metodolojik Bir Yaklaşım: Adana Kenti Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye.
- Erel, B., 2007. Kentsel Açık Alan Kavramı Bağlamında İskele Meydanlarının İncelenmesi, İstanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Eyüce, Ö., 2000. Meydanlar, *Ege Mimarlık Dergisi*, 34, 10- 11.
- Gültekin, H.,1996. İstanbul'da Meydanların Peyzaj Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Güner, E., 2015. Kent Kimliği İlişkisi Bağlamında Kent Mobilyaları Sultanahmet Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

- Hız, K., Oyman, N.R., 2016. Burdur ili geleneksel mekikli dokumaları, *Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 9 (17), 129-154.
- Işık, N.A., 2013. Meydan Mekanlarının Malatya Örneğinde İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- İnceoğlu, M., Aytuğ, A., 2009. Kentsel mekanda kalite kavramı, *Megaron Dergisi*, 4 (3), 131- 146.
- İnceoğlu, M., 2007. Kentsel Açık Mekanların Kalite Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yaklaşım: İstanbul Meydanlarının incelenmesi, Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Kamberow, A., 2016. Bir Kamusal Açık Alan Olarak Meydan Kullanımını Etkileyen Kararların Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi: Bakü Azadlık Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Kamiloğlu, C., 2016. 11 Eylül'ün Sıfır Noktasında Dev Anıt. <http://www.amerikaninsesi.com/a/eylul-un-sifir-noktasinda-dev-anit/3211056.html>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- Kır, İ., 2009. Kent Meydanlarının Kent Kimliği Üzerine Etkileri; İzmir Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Krier, R., (1979), *Urban Space*, Rizzoli, New York.
- Malkoç, E., 2008. Kamusal Dış Mekanlarda Kullanım Sürecinde Değerlendirme (KSD): İzmir Konak Meydanı ve Yakın Çevresi Örneği, Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Moughtin, C., 1992. *Urban Design 'Street and Square'*. Butterworth Architecture, Oxford.
- Mutlu, E., 2016. Erzurum Havuzbaşı Meydanı Peyzaj Tasarım Senaryoları, Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.
- Oktay, D., 2007. Kentsel kimlik ve canlılık bağlamında meydanlar: Kuzey Kıbrıs'ta bir meydana bakış, *Mimarlık Dergisi*, 334.
- Okuldaş, A., 2015. Kamusal Meydanlarda Kullanıcı İhtiyaçları Üzerine Bir Araştırma: Gaziosmanpaşa Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Önder, S., Aklanoğlu, F., 2002. Kentsel açık mekan olarak meydanların incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 16 (29), 96-106.
- Özata, M., 2014. Burdur Cumhuriyet Meydanı ve Atatürk Heykeli Yapımı. <http://burdurtarihi.blogspot.com.tr/2014/10/burdur-cumhuriyet-meydani-ve-ataturk.html>, (Erişim Tarihi: 20.03.2017).

- Özbek Eren, İ., 2014. Kentsel sürdürülebilirlik bağlamında meydanlara ilişkin bir değerlendirme: Üsküdar Meydanı. *Tasarım + Kuram Dergisi*, 10 (18), 94-116.
- Özcan, B., 2009. Sürdürülebilir Kent Meydanları ve Roma Piazza Navona Örneğinde İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Özçelik, H., 2016. *Burdur İli Bitki Envanteri (Ekonomik, Nadir ve Endemik Bitkileri)*, Birinci Basım. Burdur Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara.
- Özdemir Işık, B., Öztürk Nohut, D., Lakot Alemdağ E., 2016. Trabzon Meydan düzenlemesinin kullanıcı talepleri bakımından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6 (14), 1-12.
- Özer, E., 2014. 25 Yıllık Kanlı Bir Tabu Tiananmen Katliamı. <http://listelist.com/tabu-tiananmen-katliami/>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- Özer, E., 2018. Kişisel Arşiv: Burdur Fotoğrafları.
- Özer, H., 2015. Tarihi Kent Meydanlarının Yeniden İşlevlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma: 'Üsküdar Çarşısı Meydanı', Yüksek Lisans Tezi. Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye.
- Özer, M.N., Ayten M.A., 2005. Kamusal odak olarak kent meydanları, *Planlama Dergisi*, 3, 96- 103.
- Öztürk, A.A., 2009. Kentsel Kamusal Alan Olarak Meydanlar: Mekan ve Yaşamla Kurduğu İlişki, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Öztürk, B., 2004. Kentsel Açık ve Yeşil Alan Sistemi Oluşturulması: Kayseri Kent Bütünü Örneği, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Özveren, H., 2014. Metropol Parasol – İspanya. <http://blog.stfa.com/metropol-parasol-ispunya/>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- Özyılmaz, P., 2009. Kentsel Açık Alan Tasarımlarının Değerlendirilmesi İçin Mekan Dizimi Yaklaşımı, Yüksek Lisans Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye.
- Sala, İ., 2009. Geçmişten Günümüze Meydan Tasarımında, Yönetimsel Farklılığın Etkileri; Tiran Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Sancar, S., 2018. Burdur Tarihi ve Anılar. <https://www.facebook.com/groups/707358629349777/photos/>, (Erişim Tarihi: 15.08.2018).
- Saygılı, R., 2015. Türkiye İl Haritaları 2. http://cografyaharita.com/turkiye_mulki_idare_haritalari2.html

- Semerci, F., 2008. Kentsel Tasarım Gereklilikleri Açısından Beyazıt Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Sertkaya, İ., 2011. Kent Meydanları: Adana 5 Ocak Meydanı Örneği Üzerine Bir İrdeleme, Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, Türkiye.
- Sezer, D., 2010. Kastamonu Kent Dokusu İçinde Cumhuriyet Meydanı'nın İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.
- Sudaş, İ., 2015. Ulusal 11 Eylül Anıtı. <http://www.arkitera.com/proje/4267/national-september-11-memorial>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- Sunar, Ö., 2015. Brüksel Grand Place Meydanı. <http://www.harikalardiyari.com/bruksel-grand-place-meydani/>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- Şahin, B.E., 2006. Meydanların Kentsel Yaşama Katkısı Üzerine Bir İnceleme: Bursa Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Bilimleri Enstitüsü, Bursa, Türkiye.
- Şahin, Ş., 2017. Berlin: 40. Sanat Yılımız. http://www.gezialemi.com/IMAGES/Berlin_Sukran_2016_48.jpg, (Erişim Tarihi: 04.05.2017).
- Şenel, S., 2013. Sultanahmet Meydanı'nın Bitkisel Tasarımı Üzerine Araştırmalar, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Tanış, H., 1973., *Burdur 1973 İl Yıllığı*. Güven Matbaası, Ankara.
- Tayşi, Ş.E., 2006. İstanbul Tarihi Yarımada Meydanlarının Oluşumunu Etkileyen Çevresel Faktörler ve Meydanların Mimari Kurgusu, Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Tekin, B. S., 2016. Kent Meydanlarının Mekansal Analizi: Burdur Cumhuriyet Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta, Türkiye.
- Tibet, M.D., 2005. 19. Yüzyıldan Günümüz Dönemine İzmir' de Yaşanan Sosyal, Ekonomik Değişimler Çerçevesinde Konak Meydanı'nın Geçirdiği Evrelerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Topalli, M.F., 2018. Eft Burdur Albüm 01. <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10150267890103522&type=3>, (Erişim Tarihi: 15.08.2018).
- Tuncer, T., 2016. Meydan'ın Mekansal, İşlevsel ve Biçimsel Gelişim Süreci. <https://www.slideshare.net/tubatuncer359/meydann-mekansal-levsel-ve-biimsel-geliim-sreci-61376093>, (Erişim Tarihi: 15.03.2017).

- Turgut, D., 2013. Kent-Meydan İlişkisine Günümüz Koşullarında Bütünsel Bir Bakış: Türkiye Özelinde Bir Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Tümer, G., 2007. İnsanlar, kentler ve meydanlar. *Mimarlık Dergisi*, 334.
- URL-1, 2016. 'İstanbul' da deprem kaçınılmaz'. <http://haber.sol.org.tr/toplum/istanbulda-deprem-kacinilmaz-173334>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-2, 2017. <http://travelercorner.com/wp-content/uploads/2016/04/central-park.jpg>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-3, 2008. Konak Meydanı. https://www.tripadvisor.com.tr/LocationPhotoDirectLink-g298006-d549665-i219808060-Konak_Square-Izmir_Izmir_Province_Turkish_Aegean_Coast.html, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-4, 2016. Kızılay Meydanı'nın Yeni İsmi 15 Temmuz Kızılay Milli İrade Meydanı. <http://www.gazeteuzay.com/kizilay-meydaninin-yeni-ismi-15-temmuz-kizilay-milli-irade-meydani-88123.html>, (Erişim Tarihi: 13.11.2016).
- URL-5, 2018. <http://wallpaperweb.org/wallpaper/buildings/the-bell-tower-of-san-marco-square-from-air-27742.htm>, (Erişim Tarihi: 20.05.2018)
- URL-6, 2014. Events. <http://www.timessquarenyc.org/events/index.aspx#.WPahvvnyjIV>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-7, 2016. Sultanahmed Camii. <http://yeditepeistanbul.com/sultanahmet.html>, (Erişim Tarihi: 13.11.2016).
- URL-8, 2016. Kızıl Meydan Moskova. <http://www.gezilecekyerler.biz/kizil-meydan-moskova/kizil-meydan-moskova/#resim>, (Erişim Tarihi: 13.11.2016).
- URL-9, 2018. Palmanova, The Star-Shaped Town. <https://translit.ie/blog/palmanova-the-star-shaped-town/> (Erişim Tarihi: 21.07.2018).
- URL-10, 2017. Ramazan Umre Turları Son 10 Gün Mekke. <http://www.umrevakti.com/umre/son-10-gun-mekke/>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-11, 2011. Geleneksel Türk Tiyatrosu Hakkında Bilgi. <http://www.delinetciler.org/showthread.php?t=116650>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-12, 2016. Hipodromdan At Meydanı'na Sultanahmet. <https://www.teleperformance.com.tr/blog/57-hipodromdan-at-meydanina-sultanahmet>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-13, 2015. Sultanahmet Meydanı (At Meydanı). <http://forum.gamerepin.com/showthread.php?tid=3273>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).

- URL-14, 2016. Sultanahmet'teki Patlama Tam Olarak Nerede Meydana Geldi. <http://www.hurriyet.com.tr/sultanahmetteki-patlama-tam-olarak-nerede-meydana-geldi-40039342>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-15, 2011. Stonehenge and Georgian Bath – Bathing with the Druids. <https://blog.histouries.co.uk/2011/05/27/stonehenge-and-georgian-bath-bathing-with-the-druids/>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-16, 2017. Zorlu Center. <http://www.decart.com.tr/en/portfolio/zorlu-center/>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-17, 2017. <http://tr.freeimages.com/premium/toronto-yonge-dundas-square-crowds-fountains-colourful-billboard-1061247>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-18, 2017. Toronto Yonge-Dundas Square. <https://www.flickr.com/photos/pedrosz/14936290176>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-19, 2007. Plaza del Torico. <http://www.archdaily.com/43040/plaza-del-torico-b720>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-20, 2016. En Güzel Meydanlar. <https://www.prontotour.com/kesfet/En-Guzel-Meydanlar>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-21, 2017. Tiananmen Meydanı – Pekin, Çin. https://akademikperspektif.com/tiananmen_meydani_beijing_cin/, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-22, 2013. Dünyaca nl Meydanlar. <http://www.sabah.com.tr/galeri/turizm/dunyaca-unlu-meydanlar>, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).
- URL-23, 2017. <http://iran-culture.com/provinces-information/tehran>, (Erişim Tarihi: 18.03.2017).
- URL-24, 2007. Dünya Ticaret Merkezi Alanı İçin Yapılan Planlar Açıklandı. <http://www.mimdap.org/?p=749>, (Erişim Tarihi: 18.03.2017).
- URL-25, 2005. North America's Great Public Squares. <https://www.pps.org/reference/uscanadasquares/>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-26, 2017. Pioneer Courthouse Square. <https://www.portlandoregon.gov/parks/68100>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-27, 2017. <http://www.walkermacy.com/projects/pioneer-courthouse-square/>, (Erişim Tarihi: 25.04.2017).
- URL-28, 2017. Berlin Gezi. <https://ageatravel.blogspot.com.tr/p/berlin-gezi.html>, (Erişim Tarihi: 04.05.2017).

- URL-29, 2007. 2007 AIA Onur Ödülleri Dağıtıldı. <http://v3.arkitera.com/h13960-2007-ai-a-onur-odulleri-dagitildi.html>, (Erişim Tarihi: 04.05.2017).
- URL-30, 2017. <https://tr.depositphotos.com/10721580/stock-photo-holocaust-memorial-berlin.html>, (Erişim Tarihi: 04.05.2017).
- Ünlü, A. S. A., 2007. Cumhuriyet Dönemi Kentsel Açık Alanlarının Sanat Akımları Açısından İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Yazar, B. S., 2006. İzmir- Turan'da Bölgesiyle Bütünleşen Meydan Tasarımı, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Yılmaz, T., Çakıcı I., 2009. Kentsel tasarım kapsamında kent meydanları Konyaltı Kent Meydanı fikir projesi. *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, 1 (1), 8-13.
- Yerlikaya, M.C., 2018. Eski Türkiye Fotoğrafları-Old Photos of Turkey. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1754286024613475&set=gm.10155969107768522&type=3&theater> , (Erişim Tarihi: 15.08.2018).
- Yüce A., Yüce T., 2015. Görsel sanatlarda kent imgesinin temsili. *Erciyes Sanat Dergisi*, 1(4), 1-10.
- Yılmaz Duran, N., 2018. Eft Burdur Albüm 01. <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10150267890103522&type=3> , (Erişim Tarihi: 15.08.2018).
- Waterman, T., 2012., *Peyzaj Mimarlığının Temelleri*, Birinci Basım. Literatür Yayınları, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Emine ÖZER
Doğum Yeri ve Yılı : Merkez-Burdur/1994

<u>Eğitim Durumu</u>		<u>Yıl</u>
Lise	: USO Anadolu Lisesi	2012
Lisans	: Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı	2016
Yüksek Lisans	: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Mekansal Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı	—